

Utrecht, 25 februari 2002

Beste leden en sympathisanten van De Groenen,

In deze laatste dagen voor de verkiezing van de gemeenteraden leest u hier over de verrichtingen van onze afdelingen in Amsterdam, Haarlem, Zwolle en Leiden.

Het partijbestuur heeft in de aanloop naar de Tweede Kamerverkiezing gesproken met de nieuwe partij Duurzaam Nederland. Het resultaat daarvan leest u in de bijdrage van Huib Poortman.

Het kabinet heeft besloten € 800 miljoen te investeren in de ontwikkeling van een Amerikaans gevechtsvliegtuig. Wij hebben onze bedenkingen en voeren hier actie tegen samen met de Socialistische Partij.

Namens partijbestuur,

Otto ter Haar, partijvoorzitter

Verslag 27e partijcongres De Groenen

Zaterdag 15 december 2001 in Cultureel Centrum Oog in Al, Händelstraat 3, Utrecht.

Aanwezigen 15 leden: Helene Stafleu, Huib Poortman, Otto ter Haar, Frank Plate, Marian Hulscher, Paul Berendsen, Harry Schoch, Jan Hartstra, Tetsje Tichelaar, Sietse Postma, Jozef van Kessel, Cor Loos, Gerald Sprik, Ben Kal, Theo Doornebosch. Machtiging Arnold Renkema bij Helene Stafleu

Afgezegd: Andreas Ligtoet, Karel Lortije, Nel Sieswerda-de Vries, Fred de Jong, Xandra Asselbergs, Bert Tiddens, Ger Levert, Peter Pot, Rob Visser, Job Jongkind, Jan van der Feltz, Reinnier van Eijk

1. 11.18 opening door congresvoorzitter Otto ter Haar

Toevoegingen aan de agenda:

2a: verslag van het vorig congres.

8b: benoeming congreswerkgroep; benoeming programma commissie.

Frank Plate neemt het congresvoorzitterschap over

2.a Verslag vorig congres wordt vastgesteld.

2. Verslag partijbestuur (Otto ter Haar):

Contributies: 200 leden hebben betaald; 220 hebben (nog) niet betaald in weerwil van brieven hierover.

Contactpersonen van afdelingsbesturen zullen een overzicht van de leden krijgen die wel/niet betaald hebben. Zij worden verzocht de leden, die niet betaald hebben persoonlijk te benaderen. Xandra Asselbergs is Otto ter Haar opgevolgd als vertegenwoordiger van de Nederlandse De Groenen bij de Europese Groenen (EFGP).

Helene Stafleu deelt mee dat zij 13 december in Brussel de eerste Europese Green Summit heeft bijgewoond. Dit werd goed bezocht, ook met Europese groene VIPs (ministers, een vice-premier), pers en cameraploegen. Er waren sprekers over de Europese Conventie. Gesproken werd over fundamentele kwesties betreffende Oost-Europa. Benadrukt werd hoe belangrijk zowel

verticale als horizontale contacten zijn bij het ontwikkelen en onderhouden van "familiebanden" tussen de Europese Groenen. Men had een gevoel van eensgezindheid. De volgende Europese Groene Top wordt in Spanje gehouden, het land dat in de komende periode de voorzittersfunctie in de EU overneemt. Otto ter Haar vertelt over de juridische actie n.a.v. de oorlog in Afghanistan. De Groenen heeft zich aangesloten bij het Platform tegen de nieuwe oorlog. Namens dit Platform voert de Vereniging van Juristen voor de Vrede een proces tegen de Staat. Er is een kort geding geweest tegen de Staat vanwege het meedoen met de oorlog tegen Afghanistan. Het beroep is afgewezen. Hoger beroep is nu gaande.

Ben Kal vraagt waarom De Groenen geen contact hebben met de partij Duurzaam Nederland in oprichting? Manuel Kneepkens (Stadspartij Rotterdam en ex-De Groenen) en Anneke Boerma (ex-De Groenen, Statenlid Noord Holland 1994-1998 namens De Groenen) zijn initiatiefnemers. Huib Poortman gaat 16 december met Manuel Kneepkens praten. Dit punt wordt verder besproken onder punt 6 (hieronder).

3. Afrekening 1999 en 2000.

Namens de kascommissie (Cor Loos en Sjoerd Blom) spreekt Cor Loos. Met de kas is niets mis de cijfers kloppen met elektronische gegevens (giroafrekeningen) echter onderliggende nota's e.d. ontbreken uit de tijd dat post voor De Groenen naar Amsterdam gestuurd werd.

- EFGP: is deze post niet erg hoog. Antwoord: Er is een bijeenkomst in Australië geweest. Onze vertegenwoordiger (Otto ter Haar) heeft dit voor aanzienlijk deel uit eigen portemonnee betaald. Xandra Asselbergs is hem nu opgevolgd. Er wordt gepleit voor meer geld en energie in activiteiten voor website e.d. i.p.v. voor de EFGP. Antwoord: Dit gebeurt al (Andreas Ligtoet). Er is een landelijke site met faciliteiten voor afdelingen. Het gebrek aan actieve kandidaten is het probleem, dit heeft geen financieel aspect.

- Contributie: 1999 was een bijdrage voor Inuit Indianen in Canada; 2001 voor Vrede organisaties

- Afdelingen: afdelingen krijgen alleen extra bijdragen in verkiezingsjaren.

- Telefoonnota 2000: Het is onduidelijk waarom deze zo hoog is. Paul Berendsen krijgt de opdracht de specificatie te achterhalen. De afrekening 1999 wordt vastgesteld.

De afrekening 2000 wordt vastgesteld met voorbehoud dat op het volgend congres de telefoonrekening gespecificeerd wordt.

4. Het voorstel één contributiebedrag vast te stellen, dus minima niet meer minder te laten betalen wordt niet aangenomen (9 tegen, 6 voor en 2 onthouding). De contributie blijft ongewijzigd en wordt naar euro's omgerekend.

5. Begroting 2002.

- EFGP: post wordt erg hoog bevonden. Antwoord: De contributie is 900,-- euro. Resterend bedrag is nodig voor reis- en verblijfskosten van onze vertegenwoordiger. Het is van groot belang te blijven deelnemen. Wel wordt de nieuwe vertegenwoordigster de boodschap meegegeven te overwegen niet alle vergaderingen van de EFGP bij te wonen. Xandra Asselbergs zal verzocht worden in Gras een toelichting op de EFGP te geven.

- Afdelingen: Zwolle, Haarlem, Leiden, Amsterdam krijgen ieder fl.1500,-- voor de verkiezingen; de deelraden in Amsterdam: f500,-- per wijk

- Tekort: Post onvoorzien: 10% van de begroting. Er wordt inge-

teerd op het vermogen. Het is nodig dat er nieuwe leden bijkomen. De niet-betalers moeten eerst benaderd worden door de contactpersonen van de afdelingen. Wanneer het in maart 2002 bij de 200 betalende leden blijft moet er bezuinigd worden. Er moet vooral ingezet worden op "gratis" publiciteit via de pers.

- De begroting wordt goedgekeurd met dien verstande dat het DB in maart 2002 in GRAS bekendmaakt hoe de inningsactie van contributiegelden verlopen is.

6. Evaluatie van de Partijstrategie.

De strategie van na de 2e kamer verkiezingen 1998 om met lokale partijen samen te gaan werken is mislukt. Duurzaam Nederland zal inhoudelijk veel op De Groenen lijken. Huib Poortman zal nagaan in hoeverre er samengewerkt kan worden en doet verslag in de volgende Gras.

7. Benoeming leden van het dagelijks bestuur wordt verschoven naar na bespreking amendementen partijprogramma (zie punt 10).

8. Verslag afdelingen.

Haren: Marian Hulscher zegt dat er in Haren onvoldoende mensen gevonden zijn om actief mee te doen met raads- en commissiewerk. Haren ziet af van deelname aan de gemeenteraadsverkiezingen.

Haarlem gaat door (zie Gras 13). Ben Kal kan zich niet herkiesbaar stellen vanwege een ernstige ziekte die hij onder de leden heeft.

Leiden: Jan Hartstra deelt mee dat Jacques de Coo het lijsttrekkerschap van Leiden Weer Gezellig/De Groenen overneemt van Margje Vlasveld.

Zwolle: Cor Loos deelt mee dat er een goede samenwerking is met GroenLinks, programmatisch blijken er grote overeenkomsten met De Groenen te zijn. Unaniem is Peter Pot, door zijn optreden in de Raad de afgelopen jaren, gekozen als lijsttrekker voor de lijst GroenLinks/De Groenen.

Amsterdam:

9. 13.00 pauze.

8 (vervolg). Voorbereiding gemeenteraadsverkiezingen.

Haarlem wil graag financiële ondersteuning.

Ben Kal: met alle afdelingen samen affiches en folders laten drukken brengt de kosten omlaag.

Cor Loos: in Zwolle is dat al gedaan.

Kal: dan moeten we ervoor zorgen dat het in andere gemeenten samen gebeurt. Dan kun je ook eenzelfde stijl hanteren. De zon-
nebloem van De Groenen moet herkenbaar zijn op alle affiches.

Paul Berendsen: in ons gezamenlijk logo voor de hele stad staat het niet, in de deelraden is zoiets misschien nog wel mogelijk.

Kal betreurt het dat in Amsterdam wat dit betreft over De Groenen is "heengewalst". Het partijbestuur had voor een gemeenschap-
pelijke basis moeten zorgen.

Otto ter Haar: wij hebben nu eenmaal niet zo'n sterke positie als Amsterdam Anders.

Kal: op folders en affiches moet in ieder geval staan hoe mensen lid kunnen worden van De Groenen.

Het congres geeft dit als opdracht mee aan Zwolle en Leiden en Amsterdam. De afdelingen nemen onderling nog contact op.

Ter Haar wil graag de "slapende" afdeling Amsterdam reanimeren.

Wil alleen met hen zaken doen en niet met AA/DG. Constateert dat de fusie niet gunstig uitpakt voor De Groenen.

Berendsen: maar die fusie werd gesteund door het partijbestuur in het kader van de strategie om aan te sluiten bij lokale partijen.

Ter Haar: toch graag de herkenbaarheid versterken.

Jan Hartstra: in Leiden is dat moeilijk omdat LWG en De Groenen heel erg verstrengeld zijn.

10. Partijprogramma 2002

Otto ter Haar nam het voorzitterschap over. Ben Kal zat voor bij de behandeling van amendement 25.

Permanente Programmacommissie (PPC)

Er komt een PPC die het partijprogramma voortdurend bijwerkt.

Het partijbestuur is belast met de personele invulling hiervan.

Het programma wordt een vast agendapunt op elk congres. Het wordt niet elke keer in Gras gepubliceerd, maar de "updates" die de PPC voorstelt worden wel elke keer aan het congres
voorgelegd en kunnen dan geamendeerd worden.

De actuele versie van het programma is altijd te downloaden via de website of op te vragen bij het secretariaat.

De volgende amendementen zijn aangenomen: 1, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20 en naar hoofdstuk 14, 21, 22a in redactie volgens preadvies, 22b, 24, 25

De volgende amendementen zijn verworpen: 6, 12, 14, 22c, 22d, 23

De volgende amendementen zijn ingetrokken: 2, 3

Het programma is vastgesteld met 15 stemmen voor en 1 onthouding.

Een motie van Helene Stafleu riep het congres op om zich over een extra aantal paragrafen van het concept programma uit te spreken omdat deze verouderd of niet adequaat zouden zijn. Het congres besluit hieraan gezien het late tijdstip geen gehoor te geven (met 10 tegen 4 stemmen), maar geeft de PPC de vrijheid om de zinsneden die objectief gezien verouderd of onjuist zijn uit het programma te verwijderen. De overige opmerkingen uit de motie geeft het ter overdenking mee aan de PPC.

Joseph van Kessel vindt het geen stijl dat er op het laatste moment een motie wordt ingediend met deze strekking. Dat had bij het maken van het concept moeten gebeuren. Helene Stafleu verklaart dat dat inderdaad zo is, maar dat de makers van het conceptprogramma daar door gebrek aan tijd en menskracht niet aan toe gekomen zijn.

7. Het congres benoemt Helene Stafleu en Huib Poortman bij acclamatie in het Dagelijks Bestuur.

8b. Instelling congreswerkgroep

De werkgroep die het congres van 15 juni zal voorbereiden bestaat uit Cor Loos, Frank Plate en Ben Kal.

11. Rondvraag. Geen.

12. Otto sluit de vergadering om 16:00 uur.

Afrekening 2001

De kascommissie bestaande uit Cor Loos en Ruud Repko heeft onderstaande afrekening juist bevonden en zal tijdens het congres in juni commentaar geven.

Otto ter Haar, penningmeester

Staat van baten en lasten 2001

Lasten	guldens	euros
Afdelingen	fl 1.400,00	€ 635,29
Bestuur	fl 1.016,49	€ 461,26
Congres	fl 277,00	€ 125,70
Contributie	fl 285,16	€ 129,40
EFGP	fl 5.308,49	€ 2.408,89
Gras	fl 8.185,72	€ 3.714,52
Website	fl 705,00	€ 319,92
Telefoon	fl 510,42	€ 231,62
Rente	fl 0,21	€ 0,10
Totaal	fl 17.688,49	€ 8.026,69

Baten	2001	2001
Contributies	fl 13.481,46	€ 6.117,62
Rente	fl 2,69	€ 1,22
Kapitaalrekening	fl 1.591,16	€ 722,04
Triodos	fl 1,23	€ 0,56
Totaal	fl 15.076,54	€ 6.841,44

Balans van De Groenen 31 december 2001

Debet		Credit	
Giro	€ 1.023,19	Vermogen	€ 22.377,11
Kapitaal	€ 17.673,54	Zaalhuur	€ 104,37
Triodos	€ 46,15	Afdelingen	€ 2.000,00
Kas	€ 0,00	Declaraties	€ 200,00
Leden 1999	€ 90,76		
Leden 2000	€ 1.651,76		
Leden 2001	€ 3.249,07		
Gras 2000	€ 79,41		
Gras 2001	€ 158,82		
Acceptgiro's	€ 0,00		
Enveloppen	€ 100,00		
Postzegels	€ 0,00		
Nietmachine	€ 20,00		
Perforator	€ 5,00		
Papiersnijder	€ 40,00		
Kopieerkaart	€ 20,00		
Ordnars	€ 10,00		
Logo	€ 25,00		
Programma's	€ 10,00		
Website	€ 25,00		
Kiesraad	€ 453,78		
Totaal	€ 24.681,48	Totaal	€ 24.681,48

Duurzaam Nederland en De Groenen

Sinds 21 januari bestaat Duurzaam Nederland. Tijdens het partijcongres van De Groenen heb ik medegedeeld dat ik bij de oprichting van die nieuwe partij betrokken was. Nadat op ons partijcongres besloten was niet aan de Kamerverkiezingen van 2002 deel te nemen, bestonden er geen bezwaren tegen de combinatie van DB-lid bij De Groenen en betrokkenheid bij DN. Ik ben vervolgens toegetreden tot het voorlopig bestuur van Duurzaam Nederland.

De uitgangspunten van DN komen op veel gebieden, zeker waar het de houding tegenover natuur en milieu betreft, overeen met die van DG. DN heeft een 'bredere' doelstelling, met name waar het gaat om onze veelkleurige samenleving. DN wil de 'nieuwe Nederlanders' uitdrukkelijk meer bij de politiek betrekken. DN is zeker geen 'Allochtonenpartij' en evenmin een protestpartij. DN ziet de diversiteit van onze samenleving als een gegeven waarvan de we de voordelen moeten uitbuiten en de nadelen moeten aanpakken.

Kort en goed, op 3 februari heeft er een verkennende bespreking plaatsgevonden tussen een deel van het bestuur van Duurzaam Nederland en het DB van De Groenen. De intentie tot wederzijdse steun is uitgesproken, er is vooralsnog geen sprake van samenwerking. DN zou steun van DG bij de a.s. Tweede Kamerverkiezingen zeer op prijs stellen en heeft gesuggereerd één of meer leden van DG een plaats te geven op de kandidatenlijst van DN. Samenwerking zou ook steun bij het indienen van kandidatenlijsten kunnen inhouden.

In de vergadering van het Algemeen Bestuur dan De Groenen op 23 februari is het voorstel van DN besproken. Daarna is er een tweeledig voorstel aan Duurzaam Nederland geformuleerd. Aan DN wordt voorgesteld een kandidaat namens De Groenen op plaats 2 of 3 van de kandidatenlijst van Duurzaam Nederland op te nemen en aan het verkiezingsprogramma van DN wordt een aantal passages toegevoegd waarin de standpunten van DG, zoals verwoord in ons partijprogramma, vastgesteld op ons 27^e partijcongres op 15 december 2001 substantieel naar voren komen. Hierbij moet b.v. gedacht worden aan standpunten over biologische landbouw en ruimtelijke ordening.

Het bestuur van Duurzaam Nederland zal de voorstellen van het bestuur van De Groenen naar alle waarschijnlijkheid bespreken in zijn vergadering van 3 maart a.s.

Het is dus zeer kort dag. Wanneer ons voorstel door DN wordt aangenomen, zullen wij op zeer korte termijn met één of meer kandidaten naar voren moet komen, waarvan ten minste één bereid moet zijn op plaats 2 of 3 van de lijst van DN te gaan staan met de verplichting die plaats, bij een gunstige verkiezingsuitslag, in te nemen. Duurzaam Nederland is ervan overtuigd dat de plaatsen 2 en 3 verkiesbare plaatsen zijn.

Het Algemeen Bestuur van De Groenen heeft besloten, wanneer het bestuur van DN het bovengenoemde voorstel accepteert op zaterdag 9 maart 2002 bijeen te komen in een voor alle leden toegankelijke vergadering. Het doel van die vergadering zal zijn een kandidaat voor plaatsing op de lijst van Duurzaam Nederland aan te wijzen.

Voorts zal er worden vastgesteld hoe, door wie en onder welke voorwaarden de aanvullingen op het verkiezingsprogramma van Duurzaam Nederland zullen worden geformuleerd.

Voelt u zich geroepen? Bent u of kent u de ideale kandidaat en is hij/zij lid van De Groenen?

Neem dan, zo spoedig mogelijk na 3 maart, contact op met mij op, per telefoon of E-mail. Ik kan dan melden wat er in het bestuur

van Duurzaam Nederland besloten is en of het dus zin heeft op 9 maart bijeen te komen. Ik zal mijn uiterste best doen ervoor zorg te dragen dat alle belangstellende leden van De Groenen tijdig geïnformeerd zijn, zodat zij kunnen deelnemen aan de beslissende vergadering op 9 maart.

Het is daarvoor nodig dat uw emailadres of telefoonnummer bij het dagelijks bestuur bekend is.

Huib Poortman, lid dagelijks bestuur

Tel. 010-2135315

Email: hh.poortman@wanadoo.nl

Website Duurzaam Nederland: www.duurzaamnederland.nl

Uit de afdelingen

Amsterdam

“Wie anders wil, moet anders stemmen”

Onder deze verkiezingsslogan is Amsterdam Anders/De Groenen in de gemeente Amsterdam met haar verkiezingscampagne van start gegaan.

Behalve in de gemeenteraadsverkiezingen op 6 maart voor de centrale stad, doet Amsterdam Anders/De Groenen ook mee in de verkiezingen voor de zogenaamde stadsdeelraden. In sommige grote steden zijn een aantal bestuurszaken overgeheveld naar de stadsdeelraden met de bedoeling om bewoners meer te betrekken bij het inrichten en besturen van hun wijk. In Amsterdam zijn er nu 13 stadsdelen met een deelraad. Amsterdam Anders/De Groenen doet mee in de deelraadverkiezingen in de wijken Oud-West, Noord, Zeeburg, Zuider-Amstel, Oost-Watergraafsmere, Zuid-Oost, Westerpark en Oud-Zuid. In het stadsdeel De Baarsjes die bij de vorige verkiezingen één zetel won, kon helaas geen nieuwe lijst samengesteld worden.

Nieuw is dat Amsterdam Anders/De Groenen ook mee gaan doen aan verkiezingen voor de nieuw in te richten deelraad van het centrum van Amsterdam. De binnenstadbewoners vormen een groot deel van de achterban van de partij en de verwachtingen zijn daarom ook hoog gespannen.

Amsterdam Anders/De Groenen heeft het afgelopen half jaar hard gewerkt aan de voorbereidingen voor de verkiezingscampagne en heeft bijvoorbeeld een nieuw logo en huisstijl ontwikkeld om beter herkenbaar te zijn als één lokale politieke partij zowel in de gemeenteraad en de stadsdelen. Ook heeft de partij een nieuwe website ontwikkeld die duidelijker is en aantrekkelijker haar standpunten kan presenteren.

15 voorstellen voor een andere stad

Amsterdam Anders/De Groenen wil in de campagne de nadruk leggen op een aantal speerpunten. De “15 voorstellen voor een andere stad” moet de kiezer duidelijk maken welke kant de partij op wil gaan.

Allereerst wil Amsterdam Anders/De Groenen zowel in de raad als op straat zich blijven manifesteren: nauwe samenwerking met actiegroepen, buurtcomités en maatschappelijke organisaties is van het grootste belang. Samen willen we de ‘uitverkoop van Amsterdam’ tegen te gaan. De partij keert zich bijvoorbeeld faliekant tegen de privatisering van Schiphol en het Gemeentelijk

Vervoer Bedrijf (GVB).

Het vliegveld Schiphol is geen normaal bedrijf en verkoop van de aandelen van Amsterdam in Schiphol, zal nergens toe leiden. De positie van aandeelhouder moet de stad gebruiken ten gunste van het milieu en de omwonenden. De stad Amsterdam moet blijven hameren op het feit dat het vliegveld zich aan de milieuregels moet houden. Bovendien wil Amsterdam Anders/De Groenen niet dat Schiphol zich blijft uitbreiden en pleit de partij voor het afschaffen van het kunstmatig goedkoop houden van het vervuulende vliegverkeer.

Een ander belangrijk speerpunt van Amsterdam Anders/De Groenen is het tegen het plan van de gemeenteraad keren om het Amsterdamse openbaar vervoer bedrijf (GVB) te verzelfstandigen. Er is een referendumcomité opgericht dat de partij steunt bij haar strijd tegen externe verzelfstandiging van het bedrijf. Het is een stap op weg naar privatisering van het Gemeentelijk Vervoer Bedrijf en Amsterdam Anders/De Groenen is van mening dat nutsvoorzieningen in handen van de gemeente moeten blijven. Ook wil de lokale partij dat het groen in de stad niet een restpost vormt. Geld uit het Groenfonds moet besteedt worden aan onderhoud en aanplant van groen en niet aan het onderhoud van geasfalteerde paden en bruggen in de parken, dat moet uit een andere geldstroom komen. Amsterdam Anders/De Groenen werkt hard aan het plan om de plaats van bomen en binnentuinen in bestemmingsplannen opgenomen te krijgen, zodat deze een harde juridische status krijgen en niet bij nieuwe inrichtingsplannen van de kaart geveegd kunnen worden. Ook wordt er gewerkt aan het plan dat waar groen toch verloren dreigt te gaan er een dubbele compensatie komt. Natuurlijk blijft de strijd voor een autovrije binnenstad, tenminste iedere zondag, in combinatie met een beter openbaarvervoersnet een prioriteit. Meer over de 15 voorstellen voor een andere stad zijn te lezen in de te verspreiden verkiezingskrant met een oplage van 175.000, ook te downloaden vanaf de website van Amsterdam Anders/De Groenen.

Een mooie toekomst voor Amsterdam Anders/De Groenen.

Bij de vorige gemeenteraadsverkiezingen in 1998 kozen de pas opgerichte kiesvereniging Amsterdam Anders en afdeling Amsterdam van De Groenen, voor een samenwerkingsverband in de vorm van een lijstcombinatie en dat bleek een goede zet: van één zetel die De Groenen in 1994 in bezit had, groeide de lijstcombinatie in naar drie zetels na de verkiezingen in 1998, wat even groot bleek als de fracties van het CDA en de SP. Na twee jaren van goede samenwerking in één fractie leek het voor de hand te liggen om het samenwerkingsverband een beter fundament te geven door de vereniging Amsterdam Anders en de afdeling Amsterdam van de landelijke partij De Groenen, samen te voegen in één organisatie met één bestuur. Dat zou de lokale partij sterker maken en haar slagkracht vergroten. De Algemene Leden Vergaderingen van beide organisaties slaagde erin om in april 2001 samen te gaan in een officiële nieuwe organisatie Amsterdam Anders/De Groenen. Deze strategie paste ook goed in de lijn van de landelijke partij De Groenen om zich na haar mislukte pogingen zetels de veroveren in de Tweede Kamer, zich te richten op versterking van onderop en lokale initiatieven te ondersteunen. De nieuwe organisatie Amsterdam Anders/De Groenen kon zich versterkt opmaken voor de verkiezingen in 2002. Jammer is wel, dat niet alle kandidaten in alle stadsdelen het aandurfde met het oog op de oude achterban, om zich te profileren onder de naam Amsterdam Anders/De Groenen en besloten hebben campagne voeren zonder de toevoeging Amsterdam

Anders, wat aan de herkenbaarheid van de partij afbreuk doet. Immers als in alle stadsdelen posters en verkiezingsmateriaal gebruikt zou worden van Amsterdam Anders/De Groenen zou de partij aanzienlijk aan kracht winnen, zo is het idee. De verkiezingskrant met daarin een verkorte versie van het verkiezingsprogramma "15 voorstellen voor een andere stad" en de introductie van de kandidaten van de gemeenteraad met foto's is in .pdf formaat te downloaden vanaf de internetsite van Amsterdam Anders/De Groenen: www.aadg.nl. Je kunt daar overigens nog meer informatie vinden zoals het integrale, officiële verkiezingsprogramma voor Amsterdam.

Xandra Asselbergs
fractiemedewerker Amsterdam Anders/De Groenen

P.S. (partijbestuur)

De top van de lijst Amsterdam Anders/De Groenen is:

1. Hansje Kalt (De Groenen)
2. René Danen
3. Herman Pieterse

In de volgende wijken trekken actieve leden van De Groenen de lijst:

Amsterdam Noord: Bert Tiddens
Amsterdam Oud-Zuid: Paul Berendsen
Amsterdam Zuid-Oost: Asha Ramkisoensing
Westerpark: Fred Borias

Haarlem

De top van de lijst De Groenen is:

1. Fred de Jong
2. Marion van Look
3. Hein van Caspel

Ben Kal is lijstduwer.

Zie ook op Internet: <http://www.degroenen.nl/haarlem/>

Zwolle

Hier is een gezamenlijke lijst met GroenLinks.

De top van de lijst GroenLinks/De Groenen is:

1. Peter Pot (De Groenen)
2. Anneke Nusselder
3. Henny Willems
4. Lambert Syens
5. Michiel van Harten (De Groenen)
6. Hennie Kenkhuis
7. Cor Loos (De Groenen)

Er is goede kans dat zowel Michiel als Peter in de raad komen.

Internet: <http://www.groenlinks-degroenen.net>

Leiden

Hier is een gezamenlijke lijst met Leiden Weer Gezellig.

De top van de lijst LWG/De Groenen is:

1. Jacques de Coo (De Groenen)
2. Pink Meltzer
3. Margje Vlasveld (De Groenen)

Internet: <http://www.lwg-degroenen.nl/>

Leefbaar Gelderland/De Groenen

Leefbaar Gelderland/De Groenen publiceert op vrijdag 22 februari een eigen plan voor de gemeentelijke herindeling in de Achterhoek, de Liemers en de Graafschap. De basis van het plan is een overzicht van ontwikkelingen rond gemeenten en hun taken. Met deze kennis komt Leefbaar Gelderland/De Groenen tot twee alternatieven. Of de huidige gemeenteschaal ongewijzigd laten, of een samenvoeging tot 4 grote regiogemeenten.

De discussie over de gemeentelijke herindeling in oost Gelderland duurt al enige jaren. In 2001 zijn de eerste completere plannen gepresenteerd door gedeputeerde staten. Uiteindelijk zal provinciale staten op 27 februari een beslissing moeten nemen voor de toekomst van de Oost-Gelderse gemeenten. Het afgelopen jaar zijn er veel mogelijkheden geweest voor bestuurders en bewoners van de betrokken gemeenten om hun visie kenbaar te maken.

Volgens Leefbaar Gelderland/De Groenen zijn daarbij twee dingen opgevallen. Ten eerste is er het fenomeen dat regelmatig tegengestelde oplossingen met dezelfde argumenten en punten worden onderbouwd. Er wordt dus op grond van oneingelijke argumenten maar wat geroepen. Daarnaast is een rode draad in de discussie het gebrek aan heldere uitgangspunten. Volgens Leefbaar Gelderland/De Groenen heeft het gebruik van oneigenlijke argumentatie alles met die onduidelijkheid te maken.

In het plan van de Gelderse fractie - één zetel groot - is dus wel een belangrijke plaats ingeruimd voor een analyse van de uitgangspunten. Welke ontwikkelingen kunnen de gemeenten en hun bewoners verwachten en wat betekent dat voor de taken van de gemeenten.

De fractie van Leefbaar Gelderland/De Groenen vindt dat het beeld in hun plan nog verfijnd kan worden. "Maar onze analyse van de situatie is verreweg de meest complete dat ik tot nu toe in de hele discussie heb gezien", aldus Cor Nouws, statenlid van Leefbaar Gelderland/De Groenen. "De wijze waarop tot nu toe, met volstrekt onvoldoende zicht op uitgangspunten, wordt gediscussieerd, is onverantwoord. Nu is het een kwartetspel, begeleid door bestuurlijke demagogie." Leefbaar Gelderland/De Groenen heeft in de discussie herhaaldelijk bij het college van GS aangedrongen op een betere basis van de discussie. Ook verschillende gemeenten hebben daar in gesprekken op aangedrongen. "GS heeft ook wel toezeggingen gedaan om heldere uitgangspunten en meetbare doelen te formuleren, maar je vindt ze uiteindelijk nergens terug." Aldus Nouws

Leefbaar Gelderland/De Groenen noemt als ontwikkelingen onder

andere de taken die de nationale overheid afstoot naar gemeenten en provincies, de ontwikkelingen binnen Europa en de mogelijkheden van de informatie en communicatietechnologie. Daarbij valt vooral op dat er nauwelijks punten zijn, die duidelijk wijzen in de richting van een schaalvergroting of daar juist fel tegen pleiten.

Op basis van haar analyse, komt Leefbaar Gelderland/De Groenen tot twee mogelijkheden.

Of je laat de huidige situatie in principe ongewijzigd, waarbij je als provincie impulsen geeft aan effectieve en moderne vormen van samenwerking en een apart onderzoek doet naar de problemen van Doesburg. Een mindere tweede optie is voor Leefbaar Gelderland/De Groenen een heel grote opschaling tot vier regiogemeenten. Door gemeenten van een dergelijke grootte zal en weinig energie meer nodig zijn voor intergemeentelijke samenwerking. Ook wordt bereikt dat elke regionale kern met zoveel zoveel platteland is verbonden, dat de aandacht daarvoor is gewaardborgd. Volgens Nouws heeft dit tweede voorstel wel als nadeel dat de afstand van het bestuur tot de burgers wordt vergroot. "Maar dat geldt natuurlijk ook het herindelingsvoorstel van GS. Die grotere afstand kan uiteraard worden opgeheven door allerlei dorps- en wijkraden. Maar daarmee wordt de slagvaardigheid van de besturen weer minder. En dat was juist één van de redenen waarom herindeling nodig zou zijn ... Je kunt je dus terecht afvragen waar we met de gemeentelijke herindeling eigenlijk mee bezig zijn." besluit Nouws zijn betoog.

Kort samengevat: gemeentelijke herindeling lost niets op maar voegt wel nieuwe problemen toe, dit tegen een achtergrond van bestuurlijke ontwikkelingen die nog volstrekt niet helder zijn, terwijl voor de hand liggende kansen niet worden benut. Hoofconclusie: pak het mogelijk enkele echte probleem aan (echt te kwetsbare ambtelijke apparaten, kleinstedelijke problematiek), maar laat de gemeentelijke schaal zoals ze nu is. Als er dan blijkbaar toch moet worden heringedeeld (...), is de minst slechte tweede optie voor Leefbaar Gelderland/De Groenen een herindeling tot vier grote gemeenten, zodat er echt complete regio's ontstaan.

voor meer informatie:

Cor Nouws 06 21 481 066

Jan Damen 06 511 59 711

De Europese Groene Federatie

“In Europa hebben De Groenen meer naamsbekendheid dan in Nederland”

Een persoonlijk verslag van de EFGP bijeenkomsten in Den Haag en Boedapest

Al tijdens mijn studie politicologie aan de universiteit van Amsterdam merkte ik op dat de historie van *De Groenen* een merkwaardige ambivalentie in zich droeg: in eigen land nauwelijks bekend als landelijk opererende politieke partij maar tegelijkertijd wel participeren in de Europese politieke arena. En zo is het in feite nog steeds: *De Groenen* manifesteren zich in Nederland voornamelijk op de lokale schaal en op het Europees niveau maakt de partij deel uit van de *Europese Federatie van Groene Partijen (EFGP)*.

Ik ontdekte dat zelfs de wortels van Nederlandse partij *De Groenen* in Europa gelegen waren: in 1982 werd, met het oog op de Europese verkiezingen van '84 en de nationale parlementaire successen van groene partijen in West-Duitsland en in Vlaanderen, een nieuwe partijnaam bij het landelijk kiesregister geregistreerd (*Groene Partij Nederland*) om eventuele nieuwe concurrentie voor de toenmalige *Politieke Partij Radikalen (PPR)* voor te zijn. In het kielzog van die partijnaamregistratie werd spoedig daarna een vereniging opgericht, *Groen Platform*, waarin de toenmalige kleine linkse Nederlandse partijen als *PPR*, *PSP*, *CPN* en later ook provinciale groene partijen van Utrecht, Friesland, Limburg en Gelderland zich gingen beraden op een mogelijke politieke samenwerking. Het voert te ver om hier de gehele geschiedenis te vertellen maar uit het mislopen van de onderhandelingen waaruit uiteindelijk de voorloper van *GroenLinks*, het *Groen Progressief Akkoord*, ontstond, werd ook de basis gelegd voor het oprichten van een 'echte' ecologische partij in Nederland. De groene provinciale partijen stapte uit de onderhandelingen in het Groen Platform en dat was in feite de aanleiding om in december 1983 de nieuwe landelijke partij *De Groenen* op te richten. Het grappige is dat niet alleen de oprichting van de partij *De Groenen* in verband te brengen is met Europa maar ook het prille begin van haar bestaan verbonden is met de Europese organisatie van groene partijen. Onmiddellijk na de oprichting feliciteerde namelijk verschillende andere groene partijen in Europa, zoals het Waalse *Ecolo*, de nieuwe Nederlandse groene partij omdat zij *De Groenen* zagen als de Nederlandse zusterpartij. Dit bracht onenigheid in het overkoepelende West-Europese verband van groene partijen, de voorloper van de EFGP, de *European Coördination of Green Parties*, want de Duitse groene partij *Die Grünen* zagen juist de voorloper van *GroenLinks* als partnerpartij. Al met al een merkwaardige historie van *De Groenen* die lokale provinciale politieke activiteit koppelt aan internationale Europese politiek.

Met deze geschiedenis in mijn achterhoofd, wekte de oproep van februari 2002 in de nieuwsbrief *Gras* voor een nieuwe kandidaat afgevaardigde voor de EFGP mijn belangstelling en op die manier belandde ik in juni 2001 op de 11^e 'council meeting' van de EFGP in Den Haag om kennis te maken met de organisatie.

Op de bijeenkomst in Den Haag waren de hoofdthema's: "De toekomst van Europa"; Globalisatie en Eerlijke Wereldhandel" en "Klimaatsverandering". Meest opvallende en ook de meest inspirerende spreker was de Duitse minister van Landbouw, Renate Künast. Zij sprak over haar ambities om de biologische landbouw in Duitsland de komende jaren te vergroten tot 20 procent van de totale agrarische bedrijfstak. En sprekend met de andere afgevaardigden merkte ik op dat onder de Europese deelnemers er meer kennis bestond over de 'andere' groene partij in Nederland dan ik ooit in gesprekken met Nederlanders had meegemaakt. Maar over het uitdragen van de groene beginselen in het algemeen op deze bijeenkomst werd ik teleurgesteld. Ik denk dat ik verwacht had dat de EFGP, opgericht om als communicatie-platform tussen alle groene partijen van Europa te fungeren, een bijeenkomst zou zijn waar een radicaal ander geluid te horen zou zijn. Een ander politiek geluid op basis van ecologische principes die een geheel andere samenleving als wensbeeld heeft. Dat was echter niet het geval. De eerste indrukken in Den Haag gaven weliswaar een beeld dat de Europese groene partijen over het algemeen meer aandacht voor groene issues hadden dan de andere politieke families als de sociaal-democraten of liberalen in Europa maar ik kon niet het groene gedachtegoed herkennen dat pleitten voor een geheel andere inrichting van economie, energiehuishou-

ding, handel of landbouwpolitiek. Ook in de organisatie van de bijeenkomst kon ik die ideële houding niet terugvinden. Persoonlijk vind ik dat je de groene principes die je nastreeft zoveel mogelijk in de praktijk moet uitdragen, in je levensstijl maar zeker als je publieke bijeenkomsten organiseert. Hoewel *GroenLinks* het driedaags congres uitstekend had geregeld wat betreft de facilitaire mogelijkheden, had ik niet verwacht dat de maaltijden bijvoorbeeld zo overdadig luxueus zouden zijn zonder biologische voedingswaren en zo rijk aan vlees. In mijn optiek zou een vergadering van Europese groene partijen een voorbeeldfunctie moeten hebben.

De leden van de EFGP komen twee maal per jaar bijeen om zaken te bespreken als gezamenlijk groene politieke beleidslijnen op Europees niveau, de stand van zaken omtrent de positie van groene partijen op nationaal niveau (hoe is het vergaan in de verkiezingen?) maar ook bijvoorbeeld om kleine groene partijen op nationaal niveau te kunnen ondersteunen en te versterken. Eind november 2001 was er opnieuw een bijeenkomst, ditmaal in Boedapest, Hongarije. Na een treinrit van 28 uur arriveerde ik in Boedapest, voor mij geen onbekende stad, en was ik dankzij het uitstekende openbaar vervoer van de stad, korte tijd later op de plaats van bestemming. Het congres werd gehouden in de heuvels van het stadsdeel Buda, en had een mooi uitzicht over de besneeuwde heuvels. Hoofdthema's van het congres waren "Een Landbouw politiek voor een groter Europa"; "Gender-politics"; "Nieuwe uitdagingen voor het veiligheidsbeleid voor de 21^e eeuw". Zoals verwacht werd het hele congres overschaduwd door de aanvallen in de Verenigde Staten van Amerika op 11 september en de consequenties daarvan. *Die Grünen* waren net als zusterpartij *GroenLinks* intern verdeeld inzake de steun aan de Amerikaanse bombardementen op Afghanistan, en duidelijk bleek ook aan de hand van deze kwestie, dat het woord is aan degenen die de meeste macht heeft. Binnen de *Europese Federatie van Groene Partijen* was er slechts milde kritiek te horen, een tegengeluid in de vorm van een resolutie waarin afkeuring van steun aan de nieuwe oorlog te horen was, had geen schijn van kans. Ook in de andere onderwerpen werd spaarzaam gediscussieerd over werkelijke andere groene ideeën. De lijn van de EFGP wordt mijn inziens bepaald door de enkele groene partijen die regeringszetels in de nationale parlementen hebben veroverd en daardoor ook in de Europese politiek iets in de melk te brokkelen hebben. En dan blijkt dat politieke realiteit en macht de groene principes overschaduwden, zelfs in een vergadering waarin de gehele groene politiek van Europa onder elkaar is.

Xandra Asselbergs, EFGP vertegenwoordiger voor De Groenen

Meer informatie:

www.degroenen.nl;
www.europeangreens.org

Bronnen: P. Lucardie, W. Van Schuur en G. Voerman, *Verloren Illusie, Geslaagde Fusie? GroenLinks in historisch en politiek perspectief*, Leiden 1999.

D. Richardson & C. Rootes (ed.), *The Green Challenge, the development of Green parties in Europe*, Londen 1995

13 december 2001 heeft Helene Stafleu De Groenen vertegenwoordigd bij de eerste Europese Green Summit in Brussel. Hier leest u over in het verslag van het 27^e partijcongres.

Promotiemateriaal

Het partijbestuur heeft een folder gemaakt van onze beginselverklaring. Deze is zeer geschikt om leden te werven. Heeft u een bestemming voor de folders? Vraag ze dan aan bij het landelijk secretariaat (030-2381700). Het bestuur heeft van het partijprogramma een boekje laten maken. We sturen dit op verzoek op.

Het partijbestuur

Joint Strike Fighter

De SP heeft het initiatief genomen een platform op te richten tegen de voorgenomen deelname aan de ontwikkeling van de JSF: de beoogde opvolger van de F16. Dit in navolging van het succesvolle Platform tegen de Nieuwe Oorlog waar De Groenen ook in participeren.

De argumenten van de SP tegen het kabinetsbesluit luiden onder meer:

1. de F16 kan nog tot 2020 mee, bij een technische revisie (midlife update) van € 1 miljard, in plaats van de € 7 miljard die de JSF gaat kosten.
2. Volgens het Centraal Plan Bureau is "kopen van de plank" goedkoper voor de belastingbetaler en levert meedoen aan de ontwikkeling minder werk op dan ons wordt voorgehouden.
3. De prijs van de JSF wordt waarschijnlijk hoger dan nu begroot. Een stijging van 20% (bijna 2 miljard euro) wordt door specialisten (Brookings Instituut) nu al realistisch genoemd. De genoemde prijs wordt door Lockheed niet gegarandeerd en in de praktijk tot nu toe zijn forse overschrijdingen eerder regel dan uitzondering.

Voor De Groenen geldt bovendien:

4. We moeten de Amerikaanse wapenindustrie niet met miljardenorders steunen. De Verenigde Staten maken misbruik van hun militaire overwicht en door bij de Verenigde Staten te kopen versterk je dat.

Het partijbestuur heeft daarom besloten de partij te laten toetreden tot het platform "Het kabinet ziet ze vliegen".

Het partijbestuur

Colofon

Gras is een landelijk mededelingenblad van de politieke partij De Groenen. Het verschijnt onder verantwoordelijkheid van het partijbestuur. U kunt de redactie bereiken via het landelijk secretariaat.

Eindredactie en opmaak: Otto ter Haar
Drukkerij: GSB Heijt BV, Amsterdam
Met bijdragen van: Marian Hulscher, Frank Plate, Huib Poortman, Otto ter Haar, Xandra Asselbergs

Landelijk secretariaat De Groenen

Postbus 1251
3500 BG UTRECHT
Tel. 030-2381700
Fax. 030-2381701
info@degroenen.nl
www.degroenen.nl

De Groenen zijn vertegenwoordigd in de Provinciale Staten van Noord-Holland, in de Eerste Kamer via de Onafhankelijke Senaats Fractie, in de gemeenteraden van Amsterdam, Haarlem, Leiden en Zwolle. De Groenen zijn lid van de Europese Federatie van Groene Partijen.

Partijbestuur

Marian Hulscher en Jan Kremer verlaten het partijbestuur. Bob de Vries is hun beoogde opvolger. In het volgende congres kandideert hij namens de afdeling Groningen/Drenthe voor het partijbestuur.

Voorzitter: Otto ter Haar, 030-2381700, info@degroenen.nl
Lid DB, Helene Stafleu, 078-6176305, hmstafleu@planet.nl
Lid DB, Huib Poortman, 010-2135315, hh.poortman@wanadoo.nl

Vertegenwoordigers afdelingen:

Amsterdam, Paul Berendsen, 020-4704680, paulbe@dds.nl
Amsterdam, Bert Tiddens, 020-4904421, bert.tiddens@vara.nl
Leiden, Harry Schoch, 071-5123561, h.p.schoch@freeler.nl
Haarlem, Job Jongkind, 023-5374340, jobjongkind@yahoo.com
Haaglanden, Frank Plate, 015-2133801, f.plate@leiden.nl
Groningen/Drenthe, Bob de Vries, 050-5882159, degroenen-haren@hetnet.nl
Utrecht, Andreas Ligtvoet, 030-2515450, ligtva2@residentie.net

Agenda

25 februari, Overleg over JSF met SP, Binnenhof
1 maart, Gras 15
3 maart, vergadering bestuur Duurzaam Nederland
6 maart, verkiezing gemeenteraden
9 maart, 20^e partijbestuur (onder voorbehoud), Utrecht
17 maart, vaststelling lijst Duurzaam Nederland
2 april, kandidaatstelling Tweede Kamer
15 mei, Tweede Kamerverkiezing
17-19 mei, 3e congres EFGP, Berlijn
25 mei, 21^e vergadering partijbestuur, Utrecht
1 juni, Gras 16
15 juni, 28^e congres De Groenen
31 augustus, 22^e vergadering partijbestuur, Utrecht
7 september Gras 17
15-17 november 2002, 13^e Council EFGP, Brussel
23 november 22^e vergadering partijbestuur
30 november Gras 18
14 december 2002, 29^e congres De Groenen
11 maart 2003, verkiezing provinciale staten
voorjaar 2003, 14^e Council EFGP, Malta
26 mei 2003, verkiezing Eerste Kamer
28 april 2004, kandidaatstelling Europees Parlement
10 juni 2004, verkiezing Europees Parlement

Lidmaatschap

Lidmaatschap € 27
Grasabonnement € 12

U wordt lid van De Groenen of abonnee van Gras door overmaking van uw contributie op Postbanknummer 306434 t.n.v. De Groenen, Utrecht

Utrecht, 26 mei 2002

Beste leden en sympathisanten van De Groenen,

Na de enerverende gebeurtenissen in de Nederlandse politiek komen De Groenen bijeen op het 28^e partijcongres van zaterdag 15 juni in onze vaste locatie: het Cultureel Centrum Oog in Al te Utrecht. De agenda en bijlagen vindt u in deze Gras.

We nodigen u allen van harte uit om het congres bij te wonen en daarmee bij te dragen aan de ontwikkeling van De Groenen.

Namens het partijbestuur,

Otto ter Haar, partijvoorzitter

28^e partijcongres

Datum: zaterdag 15 juni 2002

Plaats: Cultureel Centrum Oog in Al, Händelstraat 3 te Utrecht. Vanaf het station Utrecht Centraal neemt u de sneltram richting Nieuwegein of IJsselstein U stapt uit bij halte ziekenhuis Oudenrijn. Van daar is het tien minuten lopen.

Agenda

Zaal open om 10:00 uur

Congresvoorzitters: Frank Plate en Otto ter Haar

1. 10.30 Opening
2. 10.40 Jaarrekening 2001
3. 10.50 Verslag partijbestuur
4. 11.05 Verslag gemeenteraadsverkiezingen
5. 11.35 Verslag van EFGP-congres in Berlijn
6. 11.50 Twee visies op het politieke klimaat
7. 12.30 Pauze
8. 13.15 Voorstel bestuur voor beleid in komende periode
9. 13.30 Verkiezing bestuur
10. 13.40 Verkiezing kascommissie
11. 13.50 Verkiezing geschillencommissie
12. 14.00 Bekendmaking samenstelling programmacommissie
13. 14.10 Benoeming leden congreswerkgroep voor het volgende congres
14. 14.20 Rondvraag
15. 14.30 Sluiting

Ad 2 De Jaarrekening en de balans zijn gepubliceerd in Gras 15. De kascommissie doet verslag van zijn onderzoek.

Ad 3 O.a. gesprekken met Duurzaam Nederland en het proces tegen de Staat.

Ad 4 Verslagen uit Leiden, Zwolle, Amsterdam en Haarlem

Ad 5 Van onze Europese afgevaardigde Xandra Asselbergs

Ad 6 Sprekers staan nog niet vast

Ad 8 Zie hierna in deze Gras

Ad 9 Otto ter Haar is herbenoembaar als partijvoorzitter, Paul Berendsen en Job Jongkind zijn herbenoembaar in het algemeen bestuur, Bob de Vries is nieuwe kandidaat van de afdeling Groningen/Drenthe

Ad 10 Cor Loos is herkiesbaar, Ruud Repko nieuwe kandidaat als opvolger van Sjoerd Blom

Ad 11 Rob Visser en Margje Vlasveld zijn herbenoembaar; Michiel van Harten en Ben Kal zijn nieuwe kandidaten.

Beleidsplan partijbestuur

De kerntaak van de partij De Groenen is het realiseren van deelname van de partij aan verkiezingen.

Voldoende voorwaarden voor deelname zijn:

1. Het kunnen voldoen aan de eisen die de Kieswet stelt (beschikbaar zijn van de waarborgsom en voldoende sympathisanten voor de ondersteuningsverklaringen)
2. Het beschikbaar zijn van ten minste één lid die gemotiveerd en geschikt is om in het te verkiezen orgaan zitting te nemen en die het vertrouwen geniet van de partij.

Uitdrukkelijk is het geen voorwaarde dat er middelen zijn om een verkiezingscampagne te voeren. Als die middelen er zijn kan dat, maar als die er niet zijn beperken De Groenen zich tot een passieve campagne. Dat betekent het voldoen aan verzoeken van het publiek en de media om informatie.

De komende twee jaar stelt het partijbestuur zich ten doel om volgend jaar deel te nemen aan de Statenverkiezing in ten minste vier provincies (Noord-Holland, Zuid-Holland, Gelderland en Overijssel) en in 2004 aan de verkiezing van het Europees Parlement.

Permanente Programmacommissie

Eind vorig jaar heeft een groepje actieve leden van De Groenen het landelijke partijprogramma geactualiseerd. Het congres van 15 december jl. heeft het definitieve programma voor 2002 vastgesteld, met inbegrip van 18 amendementen. Wij kunnen als politieke partij zeker voor de dag komen met dit programma. Dat betekent echter niet dat we nu een tijdje achterover gaan leunen. In de inleiding van ons programma staat: "De Groenen zijn niet bang om van de gebaande paden af te wijken en met concrete alternatieven aan te komen." Om dit waar te kunnen maken is actuele kennis van zaken een basisvereiste. Voor een kleine partij als De Groenen is dat nog niet zo eenvoudig. Het aantal actieve leden is vrij beperkt en wij beschikken niet over een "denktank" met experts op elk willekeurig beleidsterrein. Kortom, het vergt enige organisatie om op een efficiënte manier ons politieke programma up to date te houden.

Tegen deze achtergrond is besloten een Permanente Programmacommissie in het leven te roepen met als taak om jaarlijks het partijprogramma te actualiseren. Het is de bedoeling dat het congres voortaan elk jaar in december het programma voor het komende jaar vaststelt. Ieder lid van de Programmacommissie neemt in principe één of meer beleidsterreinen voor zijn of haar rekening. Binnenkort gaan we aan de slag met het programma voor 2003. De Programmacommissie bestaat voorlopig uit Otto ter Haar, Helene Stafleu, Huib Poortman, Ben Kal, Frank Plate en Andreas Ligtoet.

Wij willen graag optimaal gebruik maken van de kennis die aanwezig is onder de leden van De Groenen. Bent u deskundig op

één of meer beleidsterreinen (bijvoorbeeld zorg, onderwijs of economie, om enkele onderwerpen te noemen) en wilt u lid worden van de Programmacommissie? Meldt u zich dan aan bij Frank Plate (015-2133801, f.plate@leiden.nl). De Programmacommissie wordt benoemd door het partijbestuur. De taken worden in goed overleg onderling verdeeld. Deelname aan de Programmacommissie hoeft weinig tijd te kosten: waarschijnlijk twee vergaderingen per jaar plus het bijwerken van één of meer paragrafen uit het programma.

Afhankelijk van menskracht en functioneren, kunnen de activiteiten van de Programmacommissie eventueel worden uitgebreid, om de visie van De Groenen ruimer onder de aandacht te brengen. Er kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het schrijven van artikelen in GRAS, op onze website of in andere media.

Een exemplaar van het Partijprogramma 2002 kunt u verkrijgen bij het secretariaat.

Het partijbestuur

Afdeling Zwolle

De uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen betekende voor Zwolse begrippen een aardverschuiving, waarbij de combinatie GroenLinks/De Groenen (GL/DG) uitgroeide tot derde partij van de stad, vrijwel even groot als de PvdA en slechts een paar procent kleiner dan het CDA.

Deelname aan de collegeonderhandelingen leidde tot een inhoudelijk akkoord op hoofdlijnen. Vervolgens besloot een grote meerderheid van de gecombineerde ledenvergadering om Peter Pot, eerder acht jaar raadslid voor De Groenen, aan te wijzen als wethouderskandidaat. Na zijn installatie in een college CDA, PvdA, GroenLinks/De Groenen en ChristenUnie werd de fractie weer op sterkte gebracht met Cor Loos (De Groenen). In de fractie zitten nu twee leden van De Groenen (Cor Loos en Michiel van Harten) en vier van GroenLinks. CDA en PvdA hebben twee wethouders, GL/DG en ChristenUnie een. Peter Pot heeft een portefeuille met als beleidsterreinen Onderwijs, Onderwijsachterstanden, Groen, Maatschappelijke Dienstverlening, Nieuwkomers/Oudkomers, en de IJsselzone.

Het belangrijkste is natuurlijk de inhoud. In het collegeakkoord zijn een groot aantal punten opgenomen die expliciet door GL/DG zijn ingebracht. Veel programmapunten zullen nog wel nader geconcretiseerd moeten worden. Voor GroenLinks/De Groenen was een belangrijke voorwaarde voor collegedeelname de mogelijkheid om tot een koerswijziging te komen. Die mogelijkheid ligt besloten in het collegeprogramma. Aanknopingspunten voor die koerswijziging zijn vooral het flink versterken van het sociale beleid, de discussie met de bevolking over de groei van de stad, en het centraal stellen van duurzaamheid.

GroenLinks/De Groenen hecht veel waarde aan een duurzame ontwikkeling, dat wil zeggen een economische ontwikkeling waarbij rekening gehouden wordt met toekomstige generaties, en ook met mensen elders op onze aardbol. Ook over vijftig jaar moet de mensheid nog gezond en gelukkig kunnen leven. Dat betekent bijvoorbeeld verantwoord omspringen met grondstoffen en energie, stimuleren van hergebruik, bevorderen van duurzame

werkgelegenheid, terugdringen van de CO2-uitstoot, stimuleren van openbaar vervoer en fietsverkeer. Voor het volgen van deze duurzame ontwikkeling zijn concrete handvatten afgesproken, nl. een paragraaf over duurzaamheid in beleidsnota's, jaarlijkse milieuprogramma's en milieuverlagen.

Wij zijn tevreden over de afspraken op sociaal gebied. Die afspraken vormen de basis voor de noodzakelijke inhaalslag: versterking van het jeugdbeleid, investeren in onderwijs, verbeteren van sportaccommodaties, meer aandacht voor ouderenbeleid, betere opvang en resocialisatie van dak- en thuislozen en verslaafden, intensiveren van het minimabeleid. Zwakke groepen verdienen extra aandacht. Een essentieel punt in dit verband is voor ons ook de afspraak dat uitgeprocedeerde asielzoekers die terug moeten naar het land van herkomst maar die dat in de praktijk nog niet kunnen, niet op straat gezet worden. Er wordt voorzien in een menswaardige bed-, bad- en broodregeling.

Leefbaarheid en veiligheid zijn ook belangrijke sociale thema's. Er zijn onder meer afspraken gemaakt over toezicht en handhaving, inbraakpreventie, en meer toezichthouders op straat, onder wie politie en stadswachten. Afspraken die mooi aansluiten bij het pleidooi van GroenLinks-landelijk om het administratieve werk bij de politie over te laten nemen door andere krachten, zodat agenten meer op straat kunnen zijn. (Initiatiefwet van GroenLinks over effectiviteit van de politie, door Paul Rosenmöller toegelicht in 'Buitenhof', 7 april 2002).

Ook op het gebied van werk en economie herkennen wij in belangrijke mate punten uit ons verkiezingsprogramma, zoals het omzetten van WIW- en ID-banen in reguliere banen, acquisitie meer richten op duurzame werkgelegenheid, en het verhogen van het percentage allochtonen en gehandicapten in gemeentelijke dienst. Verder is onze insteek een vermindering van het aantal koopzondagen van 8 naar 4. Die opening wordt geboden door de tekst in het collegeprogramma. Gezien de verkiezingsuitslag is hiervoor nu een ruime meerderheid. Het ligt dan ook voor de hand dat de nieuwe gemeenteraad het initiatief neemt tot een voorstel voor vermindering.

Niet verhuld kan worden dat ook een gevoelig punt voor GroenLinks/De Groenen opgenomen staat. Dat betreft de passage over het realiseren van industriegebieden Hessenpoort II en A28-Spoolderwerk. Door onze inbreng is de afspraak genuanceerd. Nu staat er dat er prioriteit gelegd wordt bij de voortgang van deze projecten en dat gelijktijdig de uitbreiding van bedrijventerreinen en kantoorlocaties betrokken wordt bij de brede maatschappelijke discussie over de groei van de stad, een discussie waarvoor in september a.s. het plan wordt opgesteld. Deze nieuwe formulering biedt de opening om op basis van de discussie en helder cijfermateriaal de groei van de stad af te vlakken en te sturen in de richting van intensiever ruimtegebruik en herstructurering. Dat zal onze inzet zijn in de komende tijd.

Om direct maar een ander gevoelig punt te noemen: de bouw van topsegmentwoningen. Onze acties tegen het bebouwen van het waardevolle gebiedje 'De Oude Mars' met villa's heeft ons veel stemmen opgeleverd, waarbij we vervolgens met argusogen zijn gevolgd tijdens de collegeonderhandelingen. Wij hebben uiteindelijk ingestemd met een compromistekst, waar ook de stichting voor behoud van de Oude Mars mee kan leven. De

uitkomsten van het Oude Mars-onderzoek worden nu naast de uitkomsten van het onderzoek naar andere locaties gelegd. Dat betekent dat de Oude Mars niet meer de eerste optie is voor topsegmentwoningen. Wij zullen actief meedenken bij het onderzoek naar alternatieve locaties.

We zijn tevreden met de afspraken over het bevorderen van duurzaam bouwen, over het behoud van de groene-vingerstructuur, over het niet effectueren van een bezuiniging op groenonderhoud.

Wat verkeer en vervoer betreffen zien wij onze inbreng ook goed terug. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de afspraken over het maken van een nieuwe fietsnota, een onderzoek naar het 1-eurotarief voor de stadsbus voor de hele week, en de verdiepte aanleg van de N35-Ceintuurbaan i.p.v. de Vechtdal-varianten. In de komende jaren zal extra ingezet worden op het stimuleren van het fietsverkeer en het openbaar vervoer.

Over de kwaliteit van bestuur en organisatie was snel overeenstemming bereikt. Er zal werk gemaakt worden van betere communicatie met de burgers, zowel wat betreft het informeren als wat betreft het betrekken bij besluitvorming. Er zal gekoerst worden richting een frisse en heldere bestuursstijl. Voorts zal het wijkgericht werken verder uitgebouwd worden. Bovendien zal het duale stelsel handen en voeten moeten krijgen.

Om het collegeprogramma te kunnen uitvoeren zijn extra financiële middelen nodig. Wij steunen de voorgestelde benadering wat betreft het creëren van incidentele en structurele financiële ruimte. Daarbij willen we aantekenen dat wat ons betreft de grote gemeentelijke reserves, vooral de algemene concernreserve en de reserve van het grondbedrijf, fors aangesproken mogen worden. In de afgelopen jaren is er teveel opgepot. We hebben positieve verwachtingen van een herijkingoperatie en vinden een voorgestelde OZB-verhoging alleszins redelijk gezien wat de komende jaren uitgevoerd zal worden.

GroenLinks/De Groenen zal goed letten op de uitvoering van de gemaakte afspraken en de nadere invulling van algemene uitspraken. Vooral wat betreft de genoemde gevoelige punten zullen we proberen de besluitvorming op basis van argumenten te sturen in de door ons gewenste richting, in het belang van de huidige én toekomstige generaties.

Peter Pot
Michiel van Harten

Bericht uit Leiden.

De verkiezingen zijn weer voorbij. Het resultaat is landelijk een enorme verrechtsing, maar in Leiden verandert er niets ondanks de verkiezingsuitslag. Wat deed de Stadspartij LWG/De Groenen en hoe wordt het ooit nog wat in Leiden?

De combinatie LWG/De Groenen heeft voor de derde achtereenvolgende keer één zetel behaald. Wel verloren we 1/3 van onze aanhang. Onze achterban is gelukkig nog wel groot genoeg om samen een vuist te kunnen maken en de stem van de zelfdenkende

Leidse inwoners te laten horen. Jacques de Coo neemt die taak op zich in de gemeenteraad. Hij wordt in de commissies bijgestaan door Halbe Binnerts, Jan Hartstra, Pink Meltzer, Martin Labrujère en Margje Vlasveld, schrijfster dezes. Ik zat de afgelopen acht jaar in de raad en zal de komende tijd werken aan de wederopbouw van de partij(en), het organiseren van een Groene Salon als mede het uitbrengen van De Groene Geus en het bijhouden van de website.

Hopelijk krijgen we eindelijk een fractiekamer, waardoor we door betere communicatie en middelen ook beter kunnen werken.

De afdeling Leiden Aan Zee van De Groenen zal op het Congres van De Groenen op 14 juni a.s. het voorstel van het partijbestuur steunen om weer met een lijst van De Groenen mee te doen aan de Statenverkiezingen, volgend jaar. De afdeling LaZ van De Groenen heeft daarom een actief bestuur nodig, zeker met verkiezingen op komst. Er wordt gezocht naar kandidaten hiervoor. Het ligt voor de hand dat de afdeling LaZ van de Groenen en de Stadspartij LWG veel samen zullen ondernemen.

De gemeenteraadsverkiezingen in Leiden leidt tot verschuivingen, maar in het college verandert er hoegenaamd niets.

Daan Sloos met zijn Leefbaar Leiden haalde drie zetels. Daan is een politieke opportunist die zijn zetel dankt aan de SP. Vlak na de verkiezingen in 1998 begon hij voor zichzelf. Een ander SP-raadslid volgde hem en ze begonnen als Onafhankelijken, toen werd het de Sociale Partij, daarna De Leidse Partij, om ten slotte onder de naam Leefbaar Leiden de verkiezingen in te gaan, meelifend op de hype rond de leefbaren en met medeneming van een ex-duo-raadslid van LWG/De Groenen, die eerst bewust beschadigd is door Sloos om later weer met open armen te worden ontvangen, met alle publiciteit van dien. Hij liet zich fotograferen met Pim Fortuijn, nam na de commotie over art 1 van de Grondwet weer afstand van hem, maar dat trok na zijn dood weer in en nu moet hij weer niets hebben van Leefbaar Nederland en stemde Lijst Pim Fortuyn. Moet dit de vernieuwing inluiden in de Leidse politiek? Dit is geen nieuwe bezem, hooguit een ouwe zwabber. Jammer voor Leiden.

Maar wat dan? Er moet wel degelijk iets veranderen in Leiden! Niet alleen raadsleden en wethouders vertrekken voortijdig, ook burgemeester Postma houdt het na drie jaar voor gezien.

De grote collegepartijen PvdA en VVD en verloren resp. 1 en 2 zetels en gingen naar 8 en 7 zetels. GroenLinks bleef gelijk met 6 zetels en D'66 ging van 4 naar 5. Deze partijen gaan nu met dezelfde wethouders van voor de verkiezingen verder, behalve dan GroenLinks wethouder Jan Laurier, die 2 weken voor de verkiezingen opstapte en Mohammed Rabbæ als zijn plaatsvervanger in de collegebankjes heeft gearachuteerd. Rabbæ blijft tegen de regels in te Maarssen wonen. Zo gaat dat hier in Leiden. Niemand kijkt er van op ook al klagen wij al jaren over deze bestuurscultuur. We hebben uiteindelijk zelfs klachten ingediend bij de Commissaris van de Koningin van Zuid Holland en bij Binnenlandse Zaken over de gang van zaken in Leiden. Het college is op het matje geroepen en kreeg externe begeleiding. Maar het mocht niet baten, de partijen blijven het stadhuis als een politieke speeltuin gebruiken. Onlangs is burgemeester Postma op een misselijke manier het werken onmogelijk gemaakt. Een

vertrouwelijk gespreksverslag over zijn functioneren als burgemeester werd naar het Leidsch Dagblad gestuurd en Postma kon daarna nog maar één ding doen, de eer aan zichzelf houden en opstappen. Want hoe kan je werken met mensen die zo met elkaar omgaan? Wij hebben geen bestuurlijke vernieuwing nodig of vernieuwend besturen, zoals het later heette. Leiden heeft een nieuw bestuur nodig. Een bestuur zonder de PvdA, want deze partij zit al veel te lang vastgekleefd aan het pluche terwijl ze al jaren aan het verliezen zijn. In 1974 hadden ze 17 zetels, nu nog maar 8. Maar deze neergang bleef zonder gevolgen.

Vanaf 1994 vraagt LWG/De Groenen al om een nieuw bestuur in plaats van steeds weer een college van verliezers. En bijna elke raadsvergadering protesteerde ik tegen het overtreden van het Reglement van Orde en het negeren van de raad door het college. Bijna elke raadsvergadering werden er agendapunten toegevoegd en voorstellen gedaan die soms een uur te voren werden uitgedeeld. Van enige bijval van andere raadsleden was vrijwel nooit sprake. Ook de Leidse pers kon het niet schelen zolang het college hen maar eerder informeerde dan de raad hadden zij plezier in het gekrakeel, zo lijkt het wel.

Want de pers bleek wel geïnteresseerd in onze bezwaren tegen een onderschoven plan voor een derde moskee in Leiden Noord. Ik vroeg mij af of er werd aangestuurd op een islamitische wijk in Leiden waar de gehoorddoekte vrouwen het straatbeeld zouden gaan bepalen. Hoe durfde ik zoiets te zeggen, schande! Terwijl ik het enige raadslid was dat in deze zogeheten achterstandswijk woont en dus wel degelijk weet waarover ik praat. Ook mijn pleidooi om in navolging van het multi-culti-leer-werk-project "Lokaal van Verre" - een restaurant met een exotische menukaart - vervolgens te starten met een "Lokaal van Hier", inderdaad, een restaurant met biologisch, regionaal geproduceerd voedsel en een traditionele menukaart. Dat was helemaal reactionair! Ik werd afgeschilderd als een ecofascist. Ik werd weer interessant toen er wietplanten op mijn volkstuin groeiden en mijn volkstuinburen 's nachts naakt een heksendans uitvoerden op hun tuin. Toen werd het herfst 2001. Ik was het enige raadslid dat mijn recht op informatie opeiste en wilde een rapport zien over een groot stadsvernieuwingsplan. Dit leverde mij een pluim op van een journalist, ik denk omdat hij die informatie ook wilde hebben. In Leiden was het niet de gewoonte om de raadsleden eerder dan de pers te informeren over plannen, maar nu werd er erg geheimzinnig gedaan. Om niets, om het spelletje! Dat artikel in het Leidsch Dagblad leidde tot een documentaire van Zembla over de inmiddels beruchte Leidse bestuurscultuur. En sindsdien wordt de raad tegelijk met de pers geïnformeerd. Geweldig, nietwaar?

Zowel de raadsleden als de pers tonen weinig tot geen belangstelling voor onze inhoudelijke bijdragen in de gemeenteraad. Het gaat niet om kwaliteiten maar om kwantiteiten. Dit is een logisch gevolg van de massacultuur waar wij met zijn allen worden ingeperst. Alle gepraat over individuele vrijheid ten spijt.

We kregen snel een waarnemend burgemeester in Leiden, de 66 jarige Lemstra, voormalig burgemeester van Hengelo en lid van de Eerste Kamer voor het CDA. Gelukkig luisterde CvK Franssen naar de gemeenteraad en niet naar het college, die de loco-burgemeester, Ron Hillebrand, politicoloog en wethouder van de PvdA, de burgemeesterstaak wilde laten overnemen. Maar

het werd Lemstra en hij begint enthousiast aan zijn taak, wil de schouders eronder zetten, niet terugkijken naar wat gebeurd is, maar vooruitzien. Ik vrees dat hem een grote teleurstelling wacht. Als je iets moois wilt maken heb je goed gereedschap nodig en goed materiaal. In Leiden is nooit gekeken naar kwaliteit van de wethouderskandidaten. Ik heb steeds gevraagd om profielschetsen, maar die kwamen nooit. Het gaat in Leiden enkel en alleen om de partijbelangen. Zie maar hoe dat ging met Rabbae. Er hangt een sfeer van ouwe-jongens-krentenbrood. Het college wordt gedomineerd door oud-Minervanen en politicologen. De partijtjigers spelen hun spelletjes en vinden politiek vooral "leuk". Het is voor hen ook een banenpool.

Intussen komt van de enorme aantallen plannen die afgescheiden worden door autonoom doorploegende ambtenarij al jaren niets terecht. Voor veel plannen is dat overigens maar goed ook en het is ook typisch Leids: Leiden is volgens mensen die het weten kunnen niet helemaal vanzelf zo'n mooi oud stadje geworden. Dat komt omdat Leiden altijd te arm was om grote ingrepen te doen en stevast is opgezaaid met een incompetent stadsbestuur. Er is een prachtig boek geschreven dat heet "Niet gebouwd Leiden" Als je dat leest wordt je toch weer vrolijk. Inderdaad, elk nadeel heeft zijn voordeel.

Margje Vlasveld
Leiden
www.sleutelstad.nl/margje

Afdeling Amsterdam

Fractie AA/DG met 2 nieuwe duo-raadsleden weer compleet.

Uit *Ander Nieuws* 17-04-2002

Na de verkiezingen heeft de gemeenteraadsfractie van AA/DG een nieuwe samenstelling. Zoals bekend blijft Hansje Kalt raadslid. Maar zij heeft vanaf nu ook formeel weer steun van twee duo-raadsleden. Dat zijn Rene Danen die zich met politiezaken en de multi-culturele samenleving gaat bezighouden en Jupijn Haffmans die zich ondermeer met verkeer en vervoer gaat bezighouden. Raadslid Hansje Kalt zal zich bezig gaan houden met Volkshuisvestiging, Ruimtelijke Ordening en Milieu.

Samenvatting uitslagen gemeenteraadsverkiezingen

Zwolle: GroenLinks/De Groenen van 4 naar 6 zetels. Peter Pot wethouder in college bestaande uit CDA, PvdA, GroenLinks/De Groenen en ChristenUnie. Michiel van Harten en Cor Loos in de raad.

Jaar	1998	2002
Stemmen	5649	7545
Percentage	12,09%	15,78%
Zetels	4	6

Leiden: zetel behouden maar wel gedaald in stemmen en percentage. Jacques de Coo gekozen.

Jaar	1998	2002
Stemmen	2100	1493
Percentage	3,86%	2,93%
Zetels	1	1

Haarlem: helaas de enige zetel verloren.

Jaar	1998	2002
Stemmen	1593	1306
Percentage	2,57%	2,18%
Zetels	1	0

Amsterdam: van 3 naar 1 zetel. Hansje Kalt herkozen op de gezamenlijke lijst Amsterdam Anders/De Groenen (AA/DG)

Jaar	1998	2002
Stemmen	15.082	9.590
Percentage	5,69%	3,53%
Zetels	3	1

Deelraden Amsterdam: over het algemeen hebben de lijsten AA/DG het iets beter gedaan dan de lijsten De Groenen.

Centrum: nieuwe deelraad, 2 zetels AA/DG

Jaar	1998	2002
Lijst	nvt	AA/DG
Stemmen	nvt	2850
Percentage	nvt	8,3%
Zetels	nvt	2

Westerpark: Fred Borias herkozen voor AA/DG

Jaar	1998	2002
Lijst	AA/DG	AA/DG
Stemmen	803	1075
Percentage	7,3%	9,2%
Zetels	2	2

Oud-West: lijst De Groenen, kandidaten waren echter geen lid

Jaar	1998	2002
Lijst	De Groenen	De Groenen
Stemmen	1302	1199
Percentage	10,0%	9,1%
Zetels	2	2

Zeeburg: 1 zetel voor AA/DG, was 2 voor Buurt Actie Partij/De Groenen

Jaar	1998	2002
Lijst	BAP/DG	AA/DG
Stemmen	1077	983
Percentage	10,4%	7,0%
Zetels	2	1

De Baarsjes: zetel verloren, omdat er geen kandidaten waren

Amsterdam-Noord: Bert Tiddens herkozen

Jaar	1998	2002
Lijst	De Groenen	De Groenen
Stemmen	1365	1236
Percentage	4,5%	4,4%
Zetels	1	1

Zuid-Oost (Bijlmermeer): De Groenen verliezen hun zetel.

Jaar	1998	2002
Lijst	De Groenen	De Groenen
Stemmen	682	533
Percentage	2,9%	2,2%
Zetels	1	0

Oost-Watergraafsmeer

Jaar	1998	2002
Lijst	AA/DG	AA/DG
Stemmen	953	1285
Percentage	4,3%	5,8%
Zetels	2	2

Oud-Zuid: 1 zetel verlies, Paul Berendsen herkozen

Jaar	1998	2002
Lijst	AA/DG	AA/DG
Stemmen	2029	1965
Percentage	5,7%	5,5%
Zetels	2	1

Zuideramstel: zetel verloren

Jaar	1998	2002
Lijst	De Groenen	De Groenen
Stemmen	902	681
Percentage	4,2%	3,2%
Zetels	1	0

Bronnen: de gemeentelijke sites op Internet.

Otto ter Haar

“Een grote groene familie”

Een verslag van 3^e Congres van de Europese Federatie van Groene Partijen

Van vrijdag 17 t/m zondag 19 mei 2002 werd in Berlijn het derde congres van de Europese Federatie van Groene Partijen (EFGP) gehouden in Berlijn. De federatie is een koepelorganisatie van nationale groene partijen in Europa die twee keer per jaar samenkomt en eens in de drie jaar een groot opgezet congres houdt, waarbij behalve Europese groene partijen, ook delegaties uit andere continenten zijn uitgenodigd. Grote verdiensten van deze bijeenkomsten zijn het uitwisselen van ideeën en van informatie en het leggen van contacten met andere groene partijen. De Nederlandse partij De Groenen zijn vanaf het begin betrokken bij deze organisatie.

Onder het motto “*It's our World: Greening Globalisation*” werden een groot aantal bekende groene sprekers ten tonele gevoerd, van Ralph Nader, de voormalige kandidaat voor het Amerikaanse presidentschap tot en met Daniel Cohn-Bendit, heden ten dage co-president van de Groene Groep/Europese Vrije Alliantie, de groene fractie in het Europese Parlement. Hoewel het programma duidelijke groene thema's op het congresprogramma had staan o.a. “*Green Power in an enlarged Europe; For a sustainable Europe en Towards a solar Europe*”, bleken veel sprekers toch een geheel eigen agenda erop na te houden en andere uitgenodigde sprekers bleken verhinderd waardoor een aantal essentiële thema's van het congres als bijvoorbeeld “*The new-agriculture*” onderbelicht bleven. Om bij dit voorbeeld te blijven, bleek de hoofdsprekerster de Belgische minister Magda Aelvoet van consumentenbelangen, volksgezondheid en milieu, verhinderd en van de overige drie sprekers was het alleen Renate Künast, de Duitse minister van consumentenveiligheid en landbouw, die een goede speech hield over haar ambities en reeds gerealiseerde plannen voor de omschakeling naar een Nieuw te voeren Landbouwbeleid met veel aandacht voor biologische boeren in Duitsland. Wat ik tot mijn teleurstelling miste, was het omzien naar de recente catastrofe die het Europese beleid heeft aangericht tijdens de Mond en Klauwzeerepidemie onder het tweehoevige vee in Europa. Nog maar kortgeleden zijn er in heel Europa miljoenen dieren gedood en niemand die daar over sprak. Ik had graag willen horen dat de groene partijen in de nationale regeringen en zij die de Groene Groep vertegenwoordigen in het Europees Parlement, zich sterk zouden maken voor tenminste een vaccinatiebeleid om toekomstig dierenleed te voorkomen. Daarnaast zou je denken dat met het oog op de komende uitbreiding van de Europese Unie, waarover wel werd gesproken maar niet i.v.m. het Landbouwbeleid, er werd ingegaan op de uitdaging die er ligt om het Europese landbouwbeleid drastisch te hervormen. De meeste van deze kandidaat-lidstaten hebben nog veel keuterboeren: kleine, gemengde niet-gemoderniseerde landbouwbedrijven en zou het geen uitdaging zijn om deze, in huidige EU-jargon, achterlopende landbouweconomie om te vormen tot een voordeel: namelijk in de richting van duurzame, extensieve en zover mogelijk naar de biologische landbouw. Op die manier moeten de kandidaat-landen zich niet aanpassen aan de grootschalige, vervuilende, dieren-vriendelijke agro-industrie van de Europese Unie maar kunnen deze kandidaat staten juist als voorbeeldfunctie dienen in een hervorming van het Europese landbouwbeleid. Maar helaas niets

van deze ideeën waren te horen in de lezingen op het Congres van de EFGP.

Een andere oorzaak dan de absentie van uitgenodigde sprekers en het berijden van eigen stokpaardjes door bekende sprekers om af te wijken van het programma, waren actuele gebeurtenissen, op de eerste plaats de situatie in het Midden-Oosten. In de korte tijd dat ik EFGP afgevaardigde voor De Groenen ben, sinds juni vorig jaar, heb ik kunnen zien dat dit onderwerp een splijtzwam is voor de Europese Groene Partijen. Vooral Joska Fischer, de Duitse minister van Buitenlandse Zaken, walst over elk ander geluid heen met een geweld dat geen ruimte laat voor een andere mening. De op komst zijnde anti-Amerikaanse demonstraties waar Berlijn van zinderde rond de universiteitsgebouwen en die verband hielden met het komende bezoek van de Amerikaanse president George Bush, vond hij nutteloos: “die energie kan beter in andere zaken worden gestoken”. Deze woorden uit de mond van een voormalig anti-Amerika activist die nu hoog en droog op het pluche zit, vielen niet bij iedereen in goede aarde.

Andere actuele gebeurtenissen die ter sprake kwamen waren de *verrechtsing* van politiek Europa en zelfs de opkomst en moord op Pim Fortuijn in ons land. Vele congresgangers wilden weten wat zich nu precies in Nederland had afgespeeld en net nadat ik bij mijzelf verzuchtte dat ik niet nogmaals zin had om het hele verhaal te vertellen, werd Kathalijne Buitenweg als spreekster opgevoerd. Het *GroenLinkse* Europees parlamentslid hield een bijzonder duidelijk, goed en genuanceerd verhaal over de onfortuinlijke gebeurtenissen in politiek Nederland, dat moge gezegd worden.

Naast de plenaire zittingen is er op deze bijeenkomsten ook altijd ruimte voor zogenaamde *fringe-meetings*, activiteiten buiten het officiële programma om, en voor de werkgroepen met uiteenlopende onderwerpen.

Speciaal voor een georganiseerde randactiviteit had ik een dag extra vrijgenomen: er werd een bijeenkomst op de avond voor het congres georganiseerd door de Heinrich Böll Foundation. Deze wetenschappelijke stichting is geaffilieerd aan Duitse groene partij *Die Grünen*, maar opereert toch onafhankelijk en staat bekend als denktank en als instituut dat politieke educatie in binnen en buitenland verzorgt op basis van een reeks uitgangspunten lopend van democratie, ecologie, solidariteit en geweldloosheid.

Omdat ik persoonlijk geïnteresseerd ben in de vervolgbijeenkomst 10 jaar na de grote *Earth Summit* in Rio de Janeiro in 1992, die in augustus van dit jaar in Johannesburg gehouden zal worden, reisde ik een dag eerder met de trein naar Berlijn af.

De Heinrich Böll foundation had een avond georganiseerd voor de presentatie van haar nota met een reeks van aanbevelingen voor deze conventie. Deze memo had op Internet mijn interesse gewekt en het leek een buitenkans om de presentatie bij te wonen. De memo getiteld “*Jo 'burg-memo: fairness in a fragile world*” werd geschreven door 17 internationale deskundigen op het gebied van ontwikkelingssamenwerking, milieu en natuurbehoud en dergelijke. De bijeenkomst was echter interessanter door de aanwezigheid van een groot publiek uit alle delen van de wereld dan dat er werkelijke nieuwe politieke ideeën ten gehore werden gebracht. Aangezien de nota geschreven werd door een keur aan internationale deskundigen uit Noordelijke en Zuidelijke landen lagen de gevoeligheden en strijdpunten al net zo duidelijk vooraf vast als het is in de daadwerkelijke politieke arena het geval is. Wat de avond toch nog de moeite waard maakte was dat er na afloop ook een *networking event* voor jonge Europese Groenen

werd gehouden.

Tenslotte dan nog een schets van wat mij betreft één van de hoogtepunten van dit Congres had moeten zijn: de werkgroepen. Op het EFGP Raad bijeenkomst in Boedapest in december vorig jaar, werd ik benaderd door de vertegenwoordigster van de Noorse groene partij *Milijópartiet De Grónne*, Ane Aadland om een werkgroep op te richten voor de samenbundeling van kleine groene partijen. Ze vroeg of ik samen met haar deze werkgroep op wilde zetten. Ik had daar veel belangstelling voor, maar moest het initiatiefvoorstel afwijzen in verband met de verkiezingscampagne voor de gemeenteraadsverkiezingen in maart dit jaar. Dit omdat ik werkzaam ben als fractiemedewerker van Amsterdam Anders/De Groenen. Gelukkig werd er een andere "trekker" voor de opzet van deze werkgroep gevonden in de persoon Isabel Vertriest, van AGALEV, (de Vlaamse groene partij), lid van de Belgische Tweede Kamer. Op het programma van het EFGP congres in Berlijn werd de werkgroep aangegeven als "*Small parties on small funds*" en ik had me verheugd in het delen van ervaringen van andere kleine partijen en hun oplossingen om met weinig geld en mankracht toch een politiek gezicht te laten zien.

Helaas werd om onduidelijke redenen de werkgroep afgelast, maar dat werd niet van te voren aangekondigd zodat ik met een drietal andere congresgangers door een eindeloos groot en onoverzichtelijk universiteitsgebouw zochten naar de kamer waar de werkgroep gehouden zou worden. Dat was heel jammer. Maar in de toekomst hoop ik tijd vrij te kunnen maken om binnen de EFGP een groep op te richten van kleine groene partijen. Niet alleen om van elkaars ervaringen te leren maar ook omdat kleine groene partijen ook een voordeel hebben ten opzichte van de grote partijen: het laten horen van een radicaal groen geluid. Niet gebonden aan machtsconstructies en kiezersvleierij en al dan niet noodzakelijke coalitieafzwakkingen kunnen de kleine partijen hun ecologische principes luid en duidelijk laten horen. Als die kleine groene partijen hun stemmen zouden kunnen bundelen zouden we een mooi oppositioneel groen tegengeluid kunnen laten horen binnen de grote groene familie van de EFGP.

Xandra Asselbergs,
EFGP delegatielid voor De Groenen
Mei 2002

In memoriam Pim Fortuijn

In de mailinglijst van De Groenen gaven Rob en Otto de volgende reacties op de aanslag:

Onfortuinlijk

Dinsdag 7 mei 2002

Beste mensen hebben wij geen mening over de dramatische ontwikkelingen van de afgelopen dag? Is de politiek er rijker of armer op geworden? Is er reden om een zucht te slaken van wanhoop of van verlichting (zoals andere partijen wellicht doen).

Ik ben bedroefd. Niet eens omdat er iemand vermoord is, dat is de keus van 1 individu geweest en zegt weinig over de samenleving of de politieke inhoud. Ik denk dat iemand ons is ontvallen die in staat was om (helaas als geen ander) de gezapigheid te doorbreken,

ook al was ik het inhoudelijk met hem vaak niet eens. Hij was ondanks zijn soms neurotische gedrag een zeer begaafd politicus die stond voor wat hij zei en zijn werk deed met de passie die op het politieke toneel node wordt gemist.

Rob

Hoi Rob en andere Groenen,

Ik las kort voor 7 uur gisteravond het kwade nieuws op teletekst. Mijn eerste gedachte was: "wat is dit voor streek?". Het kwam voor mij als een donderslag bij heldere hemel. Ik vond dat Pim wat overreageerde op de taart in zijn gezicht van een tijdje terug, maar wat nu gebeurd is, is niemand in Nederland gewend.

Ik vind dat de politiek er zeker armer op is geworden. Ik volgde bijvoorbeeld met moeite wat de mening van Pim over het JSF-plan was: dat deed er inmiddels direct toe. Ik ben teleurgesteld dat hij niet meer mee kan doen. Een zucht van wanhoop is bij mij niet geslaakt en van verlichting al helemaal niet. Verder sluit ik me bij je commentaar in je tweede alinea aan.

Otto

Oproep voor kopy

Op deze plaats had uw stukje kunnen staan. De volgende Gras komt begin september uit. U kunt uw bijdrage tot 1 september mailen naar info@degroenen.nl of per post zenden naar Postbus 1251 3500 BG UTRECHT.

De eindredactie

Colofon

Gras is een landelijk mededelingenblad van de politieke partij De Groenen. Het verschijnt onder verantwoordelijkheid van het partijbestuur. U kunt de redactie bereiken via het landelijke secretariaat.

Eindredactie en opmaak: Otto ter Haar
Drukkerij: GSB Heijt BV, Amsterdam
Met bijdragen van: Xandra Asselbergs, Michiel van Harten, Peter Pot, Rob Visser, Margje Vlasveld, Otto ter Haar, Frank Plate, Ben Kal

Landelijk secretariaat De Groenen

Postbus 1251
3500 BG UTRECHT
Tel. 030-2381700
Fax. 030-2381701
info@degroenen.nl
www.degroenen.nl

De Groenen zijn vertegenwoordigd in de Eerste Kamer via de Onafhankelijke Senaats Fractie, in de Provinciale Staten van Noord-Holland en Gelderland en in de gemeenteraden van Amsterdam, Leiden en Zwolle. De Groenen is lid van de Europese Federatie van Groene Partijen.

Partijbestuur

Bob de Vries kandideert op het 28e congres namens de afdeling Groningen/Drenthe voor het partijbestuur.

Voorzitter: Otto ter Haar, 030-2381700, info@degroenen.nl
Lid DB, Helene Stafleu, 078-6176305, hmstafleu@planet.nl
Lid DB, Huib Poortman, 010-2135315,
hh.poortman@wanadoo.nl

Vertegenwoordigers afdelingen:
Amsterdam, Paul Berendsen, 020-4704680, paulbe@xs4all.nl
Amsterdam, Bert Tiddens, 020-4904421, bert.tiddens@vara.nl
Leiden, Harry Schoch, 071-5123561, h.p.schoch@freeler.nl
Haarlem, Job Jongkind, 023-5374340, jobjongkind@yahoo.com
Haaglanden, Frank Plate, 015-2133801, f.plate@leiden.nl
Groningen/Drenthe, Bob de Vries, 050-5882159,
degroenen-haren@hetnet.nl
Utrecht, Andreas Ligtoet, 030-2515450, ligtva2@residentie.net

Agenda

1 juni, Gras 16
15 juni, 28^e congres De Groenen
23-25 augustus, 2nd Global Green Meeting, Johannesburg
31 augustus, 21^e vergadering partijbestuur, Utrecht
7 september Gras 17
15-17 november 2002, 13^e Council EFGP, Brussel
16 november Zetelhoudersoverleg, Leiden
23 november 22^e vergadering partijbestuur
30 november Gras 18
14 december 2002, 29^e congres De Groenen
27 januari 2003, kandidaatstelling provinciale staten
11 maart 2003, verkiezing provinciale staten
Voorjaar 2003, 14^e Council EFGP, Malta
22 april 2003, kandidaatstelling Eerste Kamer
26 mei 2003, verkiezing Eerste Kamer
16 maart 2004, registreren aanduiding Europese verkiezing
28 april 2004, kandidaatstelling Europees Parlement
10 juni 2004, verkiezing Europees Parlement

Lidmaatschap

Lidmaatschap € 27
Grasabonnement € 12

U wordt lid van De Groenen of abonnee van Gras door overmaking van uw contributie op Postbanknummer 306434 t.n.v. De Groenen, Utrecht

Promotiemateriaal

Het partijbestuur heeft een folder gemaakt van onze beginselverklaring. Deze is zeer geschikt om leden te werven. Heeft u een bestemming voor de folders? Vraag ze dan aan bij het landelijke secretariaat (030-2381700). Het bestuur heeft van het partijprogramma een boekje laten maken. We sturen dit op verzoek toe.

Het partijbestuur

Utrecht, 31 augustus 2002

Beste leden en sympathisanten van De Groenen,

De partij bereidt zich voor op de Statenverkiezing van maart volgend jaar. Voor die tijd houden we 14 december in Utrecht een congres waarbij de functie van partijvoorzitter verkiesbaar is. Ik stel mezelf herkiesbaar, maar alle leden kunnen zich verkiesbaar stellen. In het bijzonder ook voor het lidmaatschap van het partijbestuur. Een aantal afdelingen, zoals Overijssel, Gelderland en Zuid-Nederland heeft nog geen vertegenwoordiger in het bestuur.

De programmacommissie is ook weer van start gegaan. Zij zal het congres in december een vernieuwd partijprogramma aanbieden.

Namens het partijbestuur,

Otto ter Haar, partijvoorzitter

Verslag 28^e partijcongres De Groenen, op 15 juni 2002, te Cultureel Centrum Oog in Al, Utrecht

Aanwezigen: Aart van Acquoj, Xandra Asselbergs (t/m agendapunt 5), Reinnier van Eijk, Otto ter Haar, Jan Hartstra, Jos van Hofslot, Job Jongkind, Ben Kal, Bert Klijs, Andreas Ligtoet, Karel Lortetje, Frank Plate, Huib Poortman, Ruud Repko, Bob de Vries, Rob Visser (vanaf agendapunt 6)

Afwezigen met kennisgeving: Marian Hulscher, Cor Loos, Peter Pot, Hélène Stafleu

1. Opening

Als congresvoorzitter van de ochtendzitting opent Otto ter Haar het congres om 10.45 u, een kwartier later dan was aangekondigd omdat verwacht is op een paar deelnemers, in het bijzonder de notulisten, die vertraging hebben opgelopen door werkzaamheden bij de spoorwegen.

2. Jaarrekening 2001

Otto dankt de kascommissie (Ruud Repko en Cor Loos) voor haar werk. Op een vraag of er nog bijzonderheden waren antwoordt Ruud dat er geen andere bijzonderheden waren dan de vreemd hoge telefoonnota van Paul Berendsen, die echter hoort bij de jaarrekening 2000. Frank Plate merkt op dat de jaarrekening 2000 pas goedgekeurd zou worden na opheldering over die telefoonnota. Otto meldt dat die opheldering, in de vorm van een specificatie, er nog niet gekomen is. Hij stelt voor af te wachten of Paul misschien nog komt en zo ja de jaarrekening 2000 eventueel later in de vergadering nog goed te keuren. Het congres gaat hiermee akkoord.

Otto merkt over de jaarrekening 2001 nog op dat we hebben ingeteerd op de reserves als gevolg van de afname van het aantal leden. Hij zegt rekening te hebben gehouden met de veranderde financiële omstandigheden in het later op de dag te behandelen beleidsplan. Volgens dat plan wordt het geld dat er is in de eerste plaats bestemd voor het uitbrengen van Gras en het houden van congressen, en voor het deelnemen aan verkiezingen.

Het congres keurt de jaarrekening 2001 met algemene stemmen goed.

3. Verslag partijbestuur

Otto doet verslag over de periode sinds het vorige congres, waarin gemeenteraads- en Tweede Kamerverkiezingen plaatsvonden. Bij de gemeenteraadsverkiezingen bestond de rol van het partijbestuur uit het subsidiëren van de campagnes van de afdelingen. Bij de Tweede Kamerverkiezingen kreeg het partijbestuur vrij veel (tegen de 100) verzoeken om inlichtingen. Het speelt hem steeds te moeten uitleggen dat en waarom De Groenen niet aan de Tweede Kamerverkiezingen meededen. Daarom vindt hij dat we een volgende keer moeten meedoen als we het geld voor de waarborgsom maar hebben, desnoods zonder verder veel aan campagne voeren te doen. Behalve het beantwoorden van alle verzoeken om inlichtingen heeft het partijbestuur ook een paar honderd verkiezingsprogramma's verstuurd aan bibliotheken, scholen en kiezers.

Voor een verhaal over de contacten met Duurzaam Nederland geeft Otto het woord aan Huib Poortman. Deze vertelt dat er begin maart overleg is geweest over een vorm van samenwerking tussen Duurzaam Nederland en De Groenen bij de Tweede Kamerverkiezingen. Een meerderheid in het bestuur van Duurzaam Nederland was tegen een gemeenschappelijke lijst met De Groenen.

Toen dat duidelijk was ontstond het idee om steun van (kiezers van) De Groenen voor de lijst van Duurzaam Nederland te krijgen door een paar leden van De Groenen hoog op die lijst te plaatsen. Het (bestuur van) De Groenen eiste toen plaats 2 op voor Hélène Stafleu. Maar daar stond ik [Huib] al kandidaat voor, en ik was met de beoogde lijsttrekker van Duurzaam Nederland al druk in de weer met de voorbereiding van de campagne. Dat maakte het moeilijk om me terug te trekken als kandidaat voor plaats 2 ten gunste van Hélène, en uiteindelijk heb ik dat niet gedaan.

Hierdoor moest het congres van Duurzaam Nederland stemmen over de kandidaten voor de hoogste plaatsen op de kandidatenlijst. Hélène verloor de stemmingen om de plaatsen 2 en 3 en trok zich terug toen de stemmen staakten bij de stemming om plaats 4. Daarmee was de samenwerking tussen Duurzaam Nederland en De Groenen van de baan.

Duurzaam Nederland heeft heel weinig succes gehad bij de verkiezingen. Dat is mede te wijten geweest aan het niet doorgaan van een belangrijk deel van de campagne van Duurzaam Nederland als gevolg van de moord op Pim Fortuijn. Die leidde tot het niet uitzenden van de tv-spotjes van Duurzaam Nederland en tot de afgelasting van een paar debatten waar Duurzaam Nederland aan mee zou doen. Duurzaam Nederland haalde niet meer dan ruim 6.000 stemmen, veel minder dus nog dan de ongeveer 10.000 voorkeursstemmen die de lijsttrekker eens gekregen had toen hij op een onverkiesbare plaats kandidaat stond voor de PvdA.

Huib verklaart tenslotte dat het hem erom gaat een samenwerking tot stand te brengen van alle 'groen' denkende mensen in Nederland die niet links zijn, onder welke vlag (De Groenen, Duurzaam Nederland of nog iets anders) dan ook.

Reinnier van Eijk: waarom was het bestuur van Duurzaam Nederland tegen een gezamenlijke lijst met De Groenen? Huib: omdat De Groenen een losers-imago heeft.

Otto, tegen Huib: ik vind het niet juist dat je bestuurslid bent zowel bij De Groenen als bij Duurzaam Nederland. Hoe denk je zelf over die situatie? Huib: Daar ga ik me op beraden. Ik twijfel aan het 'duurzaamheidgehalte' van het (grote) allochtone deel van

Duurzaam Nederland dat zich enthousiast alleen per auto verplaatst. Ik voel me het meest thuis bij het gedachtegoed van De Groenen. Ik hoopte dat in Duurzaam Nederland te kunnen inbrengen.

Jos van Hofslot, tegen Huib; 'groen' en niet links, zijn De Groenen dat wel? Huib: Dat hoop ik. Ik ben links-liberaal, ik zou bij D66 zitten als die partij zich om het milieu bekommerde. Met 'links' bedoel ik het voorstaan van veel bemoeienis van de staat met het maatschappelijke leven. Ik denk toch dat daar in dit gezelschap weinig voorstanders van zijn.

Job Jongkind: hoe hoog is de waarborgsom voor het meedoen aan Tweede Kamerverkiezingen? Otto: € 11.250. Job: hoe heeft Duurzaam Nederland die betaald? Huib: dat hebben wij [van Duurzaam Nederland] allemaal samen betaald. Ik heb daarvoor wel even € 8.000 aan Duurzaam Nederland geleend. Ruim de helft daarvan heb ik intussen terug.

Vervolgens ontstaat er een vraag- en antwoordspel over de omstandigheden waaronder het nodig is een waarborgsom te betalen bij het indienen van een kandidatenlijst.

Ruud: Ron van Wonderen heeft de partijnaam Leefbaar Noord-Holland laten registreren, met de bedoeling om eventueel onder die naam een kandidatenlijst in te dienen voor de verkiezing van Provinciale Staten volgend jaar, maar hij [Ron] wil daarmee niet De Groenen in de wielen rijden.

Otto: legt de bepalingen in de kieswet uit over de kosten voor registratie van partijnamen en over waarborgsommen voor kandidatenlijsten. Het laten vastleggen van een partijnaam kost eenmalig een betrekkelijk laag bedrag. Bij het indienen van een kandidatenlijst moet een, vooral voor Tweede Kamerverkiezingen veel hogere, borgsom betaald worden als de partij die de lijst indient nog geen zetels heeft. De borgsom wordt terugbetaald bij het halen van driekwart van de kiesdeler.

4. Verslag gemeenteraadsverkiezingen

Xandra Asselbergs, over Amsterdam: eigenlijk had een bestuurslid [van Amsterdam Anders/De Groenen] of de campagneleider hier moeten zijn om het verhaal te doen, maar die waren allebei verhinderd.

De Groenen is in Amsterdam vertegenwoordigd in het samenwerkingsverband Amsterdam Anders/De Groenen, dat in 1998 3 zetels haalde in de gemeenteraad, en verder nog zetels in deelraden [12 zetels in 9 deelraden]. In 2001 zijn we teruggegaan naar 1 zetel in de gemeenteraad, en gingen we ook achteruit in de meeste deelraden [nu 9 zetels in 6 deelraden], maar in enkele was er juist vooruitgang, niet in zetels maar wel in percentage van de stemmen. We hebben geconstateerd dat het verschil in stemgedrag tussen het stemmen voor de gemeenteraad en het stemmen voor de deelraden is toegenomen, waarschijnlijk doordat de kiezers steeds meer proberen om 'nuttig' te stemmen.

Oorzaken van de achteruitgang:

1) Verlies van menskracht. De Groene Brug-beweging van Roel van Duijn leidde tot strubbelingen. Wij hadden begrip voor Roel's verlangen om als kandidaat voor GroenLinks mee te doen aan de Tweede Kamerverkiezingen, maar wilden niet en bloc met hem mee naar GroenLinks. Uiteindelijk kwam het tot een afscheiding van een aantal mensen dat met Roel mee ging naar GroenLinks, 2) Het ontbreken van de ondersteuning van een landelijke partijorganisatie. Bij bepaalde thema's zoals de privatisering van het Gemeentelijk Vervoer Bedrijf en het verzet tegen de Noord-Zuidlijn zijn we veel minder 'zichtbaar' geweest dan de SP.

Onze fractie was wel even groot als die van de SP, maar had niet zoals die van de SP de steun van een sterke landelijke organisatie. 3) Het wegvallen van Roel als stemmentrekker. We denken op het niveau van de gemeenteraad maar 1000 tot 1500 stemmen aan GroenLinks te hebben verloren door de overstap van Roel naar GroenLinks. Als lijstduwer op de lijst van GroenLinks haalde hij maar 600 voorkeursstemmen, maar 200 daarvan kwamen uit stadsdeel Oud-Zuid waar hij woont. Het verlies van die 200 stemmen verklaart wel het verlies van de tweede zetel in de deelraad van Oud-Zuid.

4) De eigen lijst van Saar Boerlage. Saar was uit GroenLinks gestapt omdat ze het niet eens was met de steun van GroenLinks voor de bombardementen op Afghanistan. We hebben met haar onderhandeld over een overstap van haar naar ons, maar Saar heeft uiteindelijk met een eigen lijst aan de verkiezingen meegedaan. Die kreeg 3000 stemmen, waarvan althans een deel anders naar ons was gegaan.

5) Rechtse druk, de algemene landelijke tendens van verschuiving van de voorkeur van de kiezers van linkse naar rechtse partijen. Na de gemeenteraadsverkiezingen waren we opgelucht dat Leefbaar Amsterdam maar 2 zetels had gehaald, maar na de Tweede Kamerverkiezingen zijn we toch gaan denken dat we ook aan Leefbaar Amsterdam stemmen zijn kwijtgeraakt. Wij trekken een deel van onze stemmen op ons profiel van protestpartij, maar zijn daar minder uniek in geworden, want Leefbaar Amsterdam heeft ook dat profiel.

Positief is dat Amsterdam Anders/De Groenen is gegroeid, niet in aantal betalende leden, wel in aantal mensen dat actief meedoet. Daaraan was het te danken dat we in de campagnetijd 125.000 verkiezingskranten konden verspreiden. Mensen in buurten die bij Amsterdam Anders/De Groenen betrokken zijn doen ook steeds meer op eigen initiatief. Het bestuur van Amsterdam Anders/De Groenen is een sterk gezelschap.

Frank Plate: wat gaat Roel nu doen? Huib: Michel van Hulten heeft een brief rondgestuurd met een uitnodiging voor een Groene Brug-bijeenkomst op 29 juni. Xandra: in Amsterdam is het platform 'Keer het tij' ontstaan. Het bestaat voor het grootste deel uit niet-politieke organisaties zoals NOVIB, maar Amsterdam Anders/De Groenen zit er wel in. 'Keer het tij' heeft ook een bijeenkomst op 29 juni en bereidt een manifestatie op Prinsjesdag voor. Maar Roel is weg.

Job: staat dit verslag over Amsterdam op papier? Ik krijg ook steeds post van de Groene Brug, hoewel ik me nooit daarvoor aangemeld heb.

Ruud: klopt het dat er een nieuw bestuur van Amsterdam Anders/De Groenen komt en dat leden van De Groenen daarin niet welkom zijn? Xandra: er is al een nieuw bestuur en leden van De Groenen kunnen daar nog bij, als ze maar een paar dagdelen per week tijd hebben om werkelijk iets te doen. Het bestuur bestaat nu uit voorzitter Herman Pieterse en drie jonge mensen met een activistische, niet-politieke achtergrond: Paul Bijl, Just van der Hoeven en Ingeborg de Langen. Ruud: zijn ze van plan 'De Groenen' te schrappen uit 'Amsterdam Anders/De Groenen'? Xandra: dat is niet aan de orde. We hebben ons best gedaan om bij de deelraadsverkiezingen in alle stadsdelen op te treden onder de naam Amsterdam Anders/De Groenen. Dat is niet helemaal gelukt, in een paar stadsdelen wilden de actieve leden de naam 'Amsterdam Anders' juist niet voor 'De Groenen' plakken uit vrees voor verlies van de met alleen de naam De Groenen opgebouwde naamsbekendheid.

Bert Klijs: raar dat er in de deelraden een paar mensen gekozen zijn via een lijst van De Groenen die niet eens lid zijn. Otto: Bert

Tiddens en ik zijn degenen die toestemming kunnen geven voor het plaatsen van de naam De Groenen boven een kandidatenlijst. *Bert Tiddens* heeft dat in dit geval maar gedaan, hoewel hij wist dat de kandidaten geen lid van De Groenen waren, uit 'marketing'-overwegingen, om te zorgen dus dat de naam van de partij in de publiciteit zou komen. *Bert Klijs*: toch kan dit echt niet. Een grote partij als de PvdA of de VVD zou zo iets nooit toestaan. Zeker degenen die tot deelraadslid gekozen zijn moeten alsnog lid worden. *Otto* belooft dat via *Bert Tiddens* geprobeerd zal worden dit alsnog te bewerkstelligen. *Xandra*: de mensen waar het over gaat zijn zeer sterk groen.

Otto, over **Zwolle** (omdat er niemand uit Zwolle op het congres is): vorig jaar begon de afdeling Zwolle onderhandelingen met GroenLinks over deelname aan de gemeenteraadsverkiezingen met een gezamenlijke lijst. Bij die onderhandelingen kreeg de afdeling Zwolle veel voor elkaar: de plaatsen 2, 5 en 7 op de kandidatenlijst voor leden van De Groenen, en het open houden van de mogelijkheid van een lid van De Groenen als lijsttrekker. Een gezamenlijke ledenvergadering van GroenLinks en De Groenen koos inderdaad het zittende raadslid van De Groenen, *Peter Pot*, tot lijsttrekker van de gezamenlijke lijst. Bij de verkiezingen boekte de gezamenlijke lijst flinke winst, van 3 zetels voor GroenLinks + 1 voor De Groenen naar 6 voor GroenLinks/De Groenen. Daardoor raakte GroenLinks/De Groenen betrokken bij de collegevorming, en werd *Peter* wethouder. In overeenstemming met de afspraak zitten ook twee leden van De Groenen in de fractie, namelijk *Michiel van Harten* en *Cor Loos*. Er is geen sprake van dat de Zwolse leden De Groenen in de steek gaan laten, hoewel *Peter* nu wel ook lid is van GroenLinks.

Jan Hartstra, over **Leiden**: de afdeling Leiden werkt al heel lang samen met de plaatselijke partij Leiden Weer Gezellig (LWG). Die haalde in 1986 al eens een zetel, maar viel in 1990 terug op 0 door de overmaat aan onderlinge concurrentie tussen kleine partijen. Daarom wilde LWG in 1994 wel een gezamenlijke lijst vormen met De Groenen, en die haalde toen 1 zetel. In 1998 wist LWG/De Groenen die zetel te behouden, en nu in 2002 weer.

Naast de 'gewone' campagneactiviteiten zoals affiches plakken en deelnemen aan debatten hadden we deze keer tal van bijzondere: een verkiezingsfeest, een bierviltjesactie, buttons, en zonnebloempitten + folders uitdelen op de markt. Desondanks moesten we een flink verlies van stemmen incasseren, we gingen terug van 3,9% naar 2,9%. Dat was overigens nog altijd meer dan in 1994.

De oorzaken van de achteruitgang waren bij ons:

- 1) De opkomst van de 'leefbaren'. Leefbaar Leiden deed met 3 zetels zijn intrede in de raad.
- 2) De prognoses van het Leids Dagblad die iedere keer stelden dat we geen zetel zouden halen.
- 3) Het laat op gang komen van de campagne. Alleen de laatste twee weken ging het echt goed.
- 4) De wisseling van lijsttrekker. *Jacques de Coo* is toch minder bekend dan *Margje Vlasveld*.

Otto: ik waardeer het zeer dat Leiden het zetelhoudersoverleg organiseert. *Xandra*: de uitnodigingen daarvoor moeten wel veel langer van tevoren verstuurd worden, naar de juiste adressen. *Otto*: het volgende zetelhoudersoverleg is 16 november. De uitnodigingen gaan naar de adressen die in de landelijke ledenadministratie zitten, het kan dus niet mis gaan als adreswijzigingen maar worden opgegeven.

Ben Kal, over **Haarlem**: in de herfst zag het er nog gunstig uit. Bij

de begrotingsbehandeling werden alle moties van oppositiepartijen verworpen, behalve drie van mij, waarvan er één ging over de kwestie waarover op dat moment in Haarlem de meeste opwinding was. Dat leverde de meest positieve stukjes in de krant op waar je als politicus van kunt dromen. Het leek daardoor heel onwaarschijnlijk dat we onze zetel niet zouden behouden. Tenslotte hadden we het vier jaar eerder gehaald terwijl we toen volkomen onbekend en onervaren waren.

Helaas kwam in de herfst ook aan het licht dat ik kanker heb, en dat ik een behoorlijke kans heb om daaraan in de loop van de komende jaren te overlijden; het kan overigens ook nog goed aflopen. Niet om fysieke maar om psychologische redenen heb ik toen besloten me niet herkiesbaar te stellen: ik wil tenminste nog een tijdje een normaal leven hebben waarin niet al m'n vrije tijd wordt opgeslokt door het lezen van stukken.

Ik dacht dat het ook zonder mij als lijsttrekker wel zou lukken om onze zetel te behouden. Ook degene die we nu als lijsttrekker hadden, *Fred de Jong*, geniet een zekere bekendheid in Haarlem, en ik verwachtte dat een behoorlijk aantal mensen op ons zou stemmen zonder te kijken wie er lijsttrekker is. Maar we kwamen uiteindelijk enige tientallen stemmen te kort; we moeten nog eens uitrekenen hoe veel precies.

Wat ons de kop gekost heeft is:

- 1) Toch het wegvallen van mij als lijsttrekker. Her en der schijnen kiezers zich uitgelaten te hebben in de trant van: "ik had wel op De Groenen gestemd als Ben Kal bovenaan stond, maar *Fred de Jong* ken ik niet."
- 2) Een prognose van 0 zetels in een peiling van het Haarlems Dagblad, twee dagen voor de verkiezingen.
- 3) De opkomst van de 'leefbaren'. Leefbaar Haarlem ging van 1 niet naar 3 maar zelfs naar 7 zetels. Er zijn in Haarlem naar schatting hoogstens 300 of 400 mensen die op De Groenen stemmen vanwege ons gedachtegoed. Voor de rest moeten wij het hebben van de stemmen van familie en kennissen van de kandidaten, en van proteststemmers, en die laatste worden door de 'leefbaren' nu eenmaal beter bediend dan door ons.

Omdat we er een raadszetel hadden leek het of De Groenen in Haarlem heel wat voorstellen, maar dat is nooit waar geweest. We hebben er niet meer dan ongeveer 15 leden, waarvan een stuk of zes wel eens iets doen. En eigenlijk is De Groenen in Haarlem voor het overgrote deel ik in m'n eentje.

Tenslotte toch nog iets positiefs: eind mei zijn de enigszins actieve leden bij elkaar geweest om te beslissen of we nu alle activiteiten maar staken of niet, en dat vergaderingetje heeft eensgezind besloten tot het laatste, doorgaan dus. Het voornemen is om vanaf de zijlijn commentaar te geven op de gang van zaken in Haarlem door het plaatsen van teksten op onze website, het uitgeven van persberichten en misschien zelfs het optreden als sprekers op inspraakavonden en commissievergaderingen. Hoge prioriteit heeft het werven van leden, want meer leden met capaciteiten is het voornaamste wat we nodig hebben om eventueel over vier jaar een poging te doen terug te komen in de Haarlemse gemeenteraad.

Bob de Vries: Haren heeft hetzelfde probleem als Haarlem. We hebben drie mensen waarvan er maar één op een kandidatenlijst durfde te staan. We proberen op ongeveer dezelfde wijze als Haarlem actief te blijven.

5. Verslag van EFGP-congres in Berlijn

Xandra: het eigenlijke verslag staat in Gras. In de Europese Federatie van Groene Partijen zitten alle groene partijen, of ze nu

wel of niet zetels hebben. Twee keer per jaar houdt de EFGP een congres ('council meeting'). Binnen de EFGP proberen de hele kleine groene partijen zoals De Groenen te komen tot onderlinge hulpverlening.

Het valt me op dat De Groenen in Europa heel bekend zijn, maar in Nederland niet. De grote kunst voor ons is om met de minimale middelen die we hebben onze naamsbekendheid te vergroten. Daarbij moeten we in elk geval de mogelijkheden van Internet zo veel mogelijk uitbuiten.

Naar aanleiding van deze opmerkingen van *Xandra* meldt *Otto*, als aanvulling op het verslag van het partijbestuur dat het bestuur iets gedaan heeft aan de profilering van De Groenen ten opzichte van GroenLinks door samen met de Vereniging van Juristen voor de Vrede een proces aan te spannen tegen de steun van de Nederlandse staat aan de bombardementen op Afghanistan, waar GroenLinks zijn goedkeuring aan gegeven heeft. Vroeger waren de groene partijen allemaal nogal pacifistisch ingesteld, maar tegenwoordig is er binnen de EFGP strijd over kwesties als de bombardementen op Afghanistan, omdat er nu zelfs groene ministers zijn zoals Joschka Fischer die mede verantwoordelijk zijn voor militaire acties.

Xandra: op Internet kun je gemakkelijk standpunten uitdragen. Amsterdam Anders/De Groenen doet dat ook als het over Amsterdamse aangelegenheden gaat, maar hoe moet dat als je namens De Groenen een standpunt wilt innemen over een nationale of internationale kwestie? Is er een snelle procedure, bijvoorbeeld een e-mailtje sturen naar een bepaald adres, om te weten te komen wat voor standpunt de partij ergens over heeft? *Otto*: het partijbestuur wil wel greep houden op wat er namens de partij naar buiten gebracht wordt. Ik breng standpunten naar buiten na overleg met andere bestuursleden door middel van e-mail. Daarom *moeten* bestuursleden e-mail hebben. Zelf bedenken ik alleen standpunten over onderwerpen waar ik verstand van heb. De programmacommissie waar we het nog over gaan hebben is nodig om te zorgen dat we op zo veel mogelijk gebieden iemand hebben die een partijstandpunt kan formuleren.

Xandra: maar wat moet je nou met alle verzoeken om standpuntbepaling of steun voor een bepaalde zaak die je als fractie per e-mail binnen krijgt? Het zijn er te veel om in alle gevallen eerst te gaan corresponderen met het bestuur of een programmacommissie om te bepalen wat een correcte reactie is. Maar we zouden ons goed kunnen profileren door steeds op de bedoelde verzoeken in te gaan.

Otto: ja, maar het profiel dat ontstaat door opeenvolgende reacties namens De Groenen moet wel consistent blijven.

Aart van Acquoj: duidelijk onderscheid maken tussen reageren als persoon, eventueel met vermelding erbij dat je lid bent van De Groenen, en reageren als organisatie.

Karel Lorteije: hadden we *Paul van Buitenen* [de 'klokkenluider' bij de Europese Unie] niet naar De Groenen toe kunnen halen?

Otto: daar heb ik geen tijd voor! Kun jij dat doen? *Karel*: nee, want ik vertrek binnenkort voorgoed naar Portugal. *Huib*: kunnen we *Bert Voskuil* niet achter ons krijgen? *Xandra*: dat hebben we in Amsterdam geprobeerd, maar het is niet gelukt. Met *Jos Brink* wel.

Otto: we kunnen van de EFGP subsidie krijgen voor een 'politiek project'. Daar moeten we dan een aanvraag voor indienen met de handtekeningen van *Otto* en *Xandra* eronder. *Xandra*: het indienen van die aanvraag is nogal een klus, want het moet om een landelijk project gaan, en de aanvraag moet in het Engels worden opgesteld en vóór 22 juli al worden ingediend. De € 500 die het kan opleveren maken het wel de moeite waard. Het budget voor

deze subsidie is er overigens ieder jaar weer.

6. Twee visies op het politieke klimaat

Ben Kal geeft een presentatie over zijn visie t.a.v. De Groenen. Zie het supplement op deze notulen.

7. Pauze

Naar aanleiding van Ben's presentatie vindt een discussie plaats over De Groenen.

- Het gevoel van ontgoocheling wordt gedeeld, maar er zijn ook successen geboekt. Dit was in combinatie met andere partijen.
- Er zijn weinig mensen geanimeerd, er zijn weinig nieuwe gezichten. De kans voor De Groenen is om bekende mensen te betrekken, bijvoorbeeld Paul van Vliet, Joep van het Hek, Wim de Bie, Jaap Dirkmaat, Herman Wijffels. We zouden een groep bekende mensen allemaal tegelijk moeten vragen lid te worden.
- Ook in andere partijen zitten mensen met het idee dat zij hun groene ideeën daar niet kwijt kunnen. In de AA/DG verkiezingskrant stond bijvoorbeeld Arnold Heertje. Veel mensen bij het CDA maar ook de Christen Unie hebben groene gedachten.
- De Groenen lijken vaak een one-issue partij, maar dat kan ook over andere partijen gezegd worden. Juist daardoor sneeuwen de groene gedachten in andere partijen onder.
- De huidige politieke situatie geeft ons kansen. Groen is niet uit, wat valt te zien aan antiglobalisten en andere brede bewegingen die een groen geluid laten horen. We moeten proberen scholieren en studenten te bereiken: juist de groepen die het langst nog in de toekomstige maatschappij moeten leven.
- Actiegroepen spreken meer aan dan politiek, maar sommige acties kunnen tegenstrijdig zijn. Met juridische acties kan eventueel nog wat bereikt worden, hoewel ze niet altijd succesvol zijn.
- Frank stelt voor dat we ons een deadline moeten stellen om deze ideeën uit te werken en te kijken of we zo uit de huidige malaise kunnen komen.

8. Voorstel bestuur voor beleid in komende periode

Het beleidsplan staat al kort toegelicht in Gras 16. *Otto*: Het bestuur zal zich de komende tijd richten op het deelnemen aan verkiezingen, omdat op die wijze de partij een mogelijkheid heeft haar standpunten naar buiten te brengen en meer media aandacht te krijgen. Deelnemen aan een verkiezing kost relatief weinig geld en passieve campagnevoering is mogelijk: de media komen op je af. De volgende Statenverkiezingen in 2003 bieden de eerste mogelijkheid voor dit plan: Noord Holland, Zuid Holland, Overijssel en Gelderland.

De vraag wordt gesteld hoe je weet of je een goede kandidaat hebt. Geschiktheid van kandidaten kan in principe door het partijbestuur vastgesteld worden.

Het nieuwe plan is geldig voor de komende twee jaar, waarna het weer herzien kan worden. Het is duidelijk een afwijking van de oude strategie: de voorkeur ligt nu weer op het gebruik van onze

eigen naam. Ook is het verstandig ons nu al met de verkiezingen van 2006 bezig te houden, aangezien het kabinet ook al eerder kan vallen.

Het nieuwe beleidsplan wordt met 13 stemmen voor 0 tegen en 2 onthoudingen ondersteund.

Aart vraagt hoe het mogelijk is dat niet-leden voor de verkiezingen de Amsterdamse deelraad namens De Groenen hebben kunnen deelnemen. Otto en Ruud leggen uit dat deze twee niet een kandidatuur van wel-leden dwars zaten en dat zij duidelijk 'groen' zijn. Ze hebben toegezegd lid te worden. Huib, Bert: stuur een acceptgirokaart.

9. Verkiezing bestuur

Helene Stafleu heeft aan Frank gevraagd haar bezwaar mede te delen dat Otto voor de komende twee jaar wederom benoemd wordt, aangezien zijn zittingsperiode nog niet is afgelopen. Uit het HR blijkt echter niet dat een bestuurslid niet eerder mag aftreden en zich vervolgens weer verkiesbaar kan stellen. Dit is hier het geval.

Otto brengt naar voren dat hij zijn kandidatuur verbindt aan het uitvoeren van het nieuwe beleidsplan en vice versa het vertrouwen wil krijgen om de komende twee jaar dit plan uit te voeren. Hij wil deze twee zaken verbinden aangezien anders zijns inziens de partij stil zal komen te staan.

Voorts licht Otto toe dat de situatie met de andere DB leden niet werkbaar is. De congresvoorzitter stelt voor deze kwestie los te koppelen van de vraag over de herverkiezing van Otto. De eerste vraag die beantwoord dient te worden is of het congres van mening is dat een herverkiezing nu kan plaatsvinden. De stemming hierover is onbeslist met 6 voor, 6 tegen en 1 onthouding, zodat over de herverkiezing niet gestemd zal worden. Otto is al afgetreden maar biedt aan dat hij als ad interim voorzitter zal aanblijven. Zijn inzet voor het beleidsplan zal minder groot zijn. Op het volgende partijbestuur zal de kwestie van het bestuur besproken worden.

Job Jongkind en Paul Berendsen worden bij acclamatie herverkozen als algemeen bestuursleden. Ook Bob de Vries wordt als opvolger van Marjan Hulscher bij acclamatie verkozen.

10. Verkiezing kascommissie

Cor Loos en Ruud Repko worden bij acclamatie gekozen voor de kascommissie.

11. Verkiezing geschillencommissie

De geschillencommissie zal bestaan uit Michiel van Harten en Ben Kal. Margje Vlasveld is plaatsvervangend lid. De verkiezing is bij acclamatie.

12. Bekendmaking samenstelling programmacommissie

De programmacommissie heeft tot taak ieder jaar het programma bij te stellen en te actualiseren. De leden staan vermeld in Gras 16. Frank Plate biedt aan de coördinatie hiervan op te nemen. Andere

partijleden met kennis van specifieke beleidsterreinen worden uitgenodigd zitting te nemen in de programmacommissie.

13. Benoeming leden congreswerkgroep voor het volgende congres

Het volgende congres vindt plaats op 14 december. De leden voor de volgende congreswerkgroep zullen zijn: Bert Klijs, Frank Plate, Huib Poortman en Andreas Ligtvoet.

14. Rondvraag

Rob stelt dat De Groenen toch duidelijk een andere kijk op de politiek hebben, omdat materiele waarden minder belangrijk worden geacht. Deze visie zouden we meer naar buiten moeten brengen zodat andere mensen hiermee hun inspiratie kunnen opdoen.

Otto meldt dat de uitvoering van het beleidsplan nu een lagere prioriteit zal krijgen en vraagt zich af wie zich hiervoor gaat inzetten.

Huib stelt voor dit punt op de bestuursvergadering van 31 augustus te behandelen.

Aart en Jan willen kijken of in Brabant resp. Leiden mensen weer enthousiast te maken zijn.

15. Sluiting

Visie op het politieke klimaat

Bijdrage van Ben Kal aan congres van 15 juni 2002

Voor ik echt van wal steek wil ik jullie even verzekeren dat ik De Groenen trouw zal blijven wat er ook gebeurt, desnoods tot een eventueel bitter einde, tenzij natuurlijk de partij inhoudelijk al te ver zou gaan afwijken van de rechte groene weg, dus van wat er nu in de beginselverklaring staat. Ik vraag jullie om dit even goed te onthouden.

Nu dan. Vroeger geloofden de meeste mensen dat de aarde plat was, en dat je van de rand kon vallen als je je te ver van huis waagde. Nu lachen we daarom. Tegenwoordig geloven bijna alle mensen dat de aarde oneindig is, en dat het dus helemaal niet mogelijk is om in enig opzicht te ver te gaan. Dit zal een van de dingen zijn waar in de toekomst om gelachen wordt, als er in de toekomst tenminste nog wezens zullen zijn die tot lachen in staat zijn.

Het vroegere misverstand had tenminste het voordeel dat het maande tot voorzichtigheid. Het heersende misverstand daarentegen nodigt uit tot de grootst mogelijke roekeloosheid, en die wordt dan ook volop aan de dag gelegd. Als je mensen er rechtstreeks naar vraagt zullen ze natuurlijk ontkennen te geloven dat de aarde oneindig is. Ze denken dat ook niet *bewust*, maar gedragen zich in alle opzichten alsof het zo is, en daarop afgaande kan niet anders dan geconstateerd worden dat het wel is wat ze *effectief* geloven. En informatie die dit geloof aan het wankelen zou kunnen brengen is niet welkom.

Vorige week stond in het Algemeen Dagblad weer eens een stukje van de hand van ene Angela Bekkers dat terugkeek op de Club

van Rome, onder de veelzeggende titel 'We willen altijd meer, meer, meer'. Bijna altijd is de boodschap die dit soort stukjes brengen dat de sombere voorspellingen van de Club van Rome niet zijn uitgekomen, dat daarmee de hele visie van die Club achterhaald is, en we ons dus niet ongerust hoeven te maken. Daarmee laten de schrijvers van zulke stukjes alleen maar zien dat ze de ware aard van het werk van de Club van Rome niet begrepen hebben. Dat geldt ook voor deze Angela Bekkers, maar interessanter is nog dat ze het streven van de mens naar meer en de weerzin tegen stagnatie aanvoert als *voldoende* reden om het wereldomspannende evenwicht waar we volgens de Club van Rome naar toe moeten als onhaalbare kaart van tafel te vegen.

Zo reageert de moderne mens dus op het nieuws dat zijn feestje te omvangrijk en uitbundig is geworden voor de omgeving waarin het moet plaatsvinden: als een verwend kind. "Eeuwigdurende groei kan niet? Kan me niet schelen, ik wil het en ik doe het lekker toch!"

Volkomen in overeenstemming hiermee was de populairste politicus gedurende de afgelopen verkiezingscampagnes degene die alle aandacht voor het milieu terzijde schoof omdat het maar een sta-in-de-weg is bij het geld verdienen. Eén van de dingen die we van de twee laatste nationale opinietingen te weten zijn gekomen is dat de gevoelens waar een partij als de onze het van moet hebben onder de bevolking eerder op hun retour zijn dan dat ze zich verbreiden.

Het is eerder al eens opgemerkt door Jaap Dirkmaat, onze lijst-trekker bij de vorige Kamerverkiezingen (en de beste die we ooit gehad hebben): het is idioot dat je een politieke partij moet oprichten om te strijden voor gewoon rekening houden met de wereld zoals die werkelijk in elkaar zit. Je zou denken dat er geen verschil van mening over kan zijn dat dit moet. Maar vandaag de dag leeft de grote meerderheid van de bevolking niet in de realiteit.

Zo groot is die meerderheid dat ik persoonlijk nooit de illusie heb gehad dat een partij die wel, en ten volle, in de realiteit wil staan een omvang kan bereiken waarbij er sprake is van enige voelbare invloed op de gang van zaken. Het beste dat er voor een partij als De Groenen in gezeten heeft is een status als die van de kleine christelijke partijen: stabiel en gerespecteerd politiek toevluchts-oord voor een kleine minderheid van mensen met een afwijkende mening, een organisatie die ervoor zorgt dat die afwijkende mening in het openbaar bestuur tenminste nog gehoord wordt, ook al leidt dat zelden tot het nemen van besluiten die anders niet genomen zouden zijn. De status van getuigenispartij dus.

Een ander vooraanstaand oud-lid, Olaf Tulen, was tot hetzelfde inzicht gekomen. In de periode voorafgaande aan zijn opzegging van het lidmaatschap beschreef hij De Groenen herhaaldelijk als de pendant van de SGP in het groene segment van de politiek, en hij ging uiteindelijk weg omdat hij daar zo'n bezwaar tegen had. Olaf wilde zetels winnen, hij wilde echte invloed. Hij had gelijk, op zijn manier.

Wat voor Olaf een bezwaar was is voor mij juist een deugd. Ik wil juist dat er een diepgroene getuigenispartij is, dat de bestuurders die, met de beste bedoelingen overigens, onverdroten doorwerken aan de verwoesting van de wereld tenminste nog geïrriteerd worden door volksvertegenwoordigers die mijn weerzin daartegen verwoorden. Natuurlijk zou ik nog liever een diepgroene partij hebben die groot genoeg is om mede de dienst uit te maken, maar zoals gezegd, dat is gewoon in de verste verte niet in zicht. Wel,

De Groenen bestaan, nog wel, en was die partij nou maar tenminste nog zo groot als de kleine christelijke partijen!

Dat ook die mogelijkheid zo langzamerhand uit het zicht verdwenen is komt door het monopolie dat GroenLinks zich inmiddels heeft verworven in het groene segment van de politiek. Voor de groene kiezer zijn wij nauwelijks nog een optie omdat we veel en veel minder invloed te bieden hebben, en mensen die overwegen *actief te worden in de groene politiek* zien ons niet staan omdat je bij ons nog veel harder moet werken voor nog minder resultaat.

Alleen op inhoud kunnen wij mensen overhalen aan ons de voorkeur te geven boven GroenLinks, maar alleen een klein percentage politieke fijnproevers is bereid om naar het verhaal daarover te luisteren. Voor het grote publiek is het verschil te subtiel om waarneembaar te zijn. Dat komt doordat de groene ideologie bij GroenLinks nog niet zo verwaterd is. Het is voor ons heel wat moeilijker om groener te zijn dan GroenLinks, dan het voor de kleine christelijke partijen is om christelijker te zijn dan het CDA. Daarom handhaven de kleine christelijken zich en komen wij niet van de grond.

Een club van goed gemotiveerde, *bekwame* en hard werkende mensen zou nodig zijn om ondanks al deze tegenwerkende factoren De Groenen neer te zetten als een organisatie waar toekomst in zit, zodat de ware geestverwanten die er nog zijn er weer zin in krijgen zich aan te sluiten, en er een opwaartse spiraal op gang komt. Maar, beste mensen, als ik om me heen kijk moet ik zeggen: ik geloof niet meer dat die club er komt. Het aantal mensen dat zich nog echt voor De Groenen inzet is te klein geworden om op te boksen tegen de zuigkracht van GroenLinks op de groene, en van de Leefbaren en Fortuijnisten op het balorige deel van het electoraat. Wij zijn langzamerhand onder de levensvatbaarheidsgrens gezakt.

Het beste, of in ieder geval het meest rationele, wat wij kunnen doen is: De Groenen opheffen. Erkennen dat we het niet gered hebben, dat er in Nederland geen behoefte is aan een werkelijk ecologische partij. Ik heb dit ook al gezegd in een vergadering kort na de nederlaag bij de vorige Tweede Kamerverkiezingen van de toenmalige kopstukken van de partij, daar zijn denk ik wel notulen van, dus het is niet zo dat dit advies is ingegeven door teleurstelling over het jongste debacle in Haarlem. Het is alleen maar zo dat ik dit advies nu nog *dringender* geef, omdat vergeleken met vier jaar geleden de toestand in alle opzichten nog veel slechter is geworden.

Als jullie koppig door willen gaan: ik blijf met jullie. Maar ik voorzie dat we ofwel zullen afzakken naar de status van een partijtje zonder zetels dat ook nauwelijks meer aan het deelnemen aan verkiezingen denkt, een verschijnsel zoals de Vrouwenpartij, PSP'92 of de Partij voor Milieu en Recht, of dat de partij langzaam maar zeker doodbloedt tot er alleen nog maar een paar bestuurders over zijn die stilletjes tot opheffing overgaan. Vergeleken daarmee vind ik *nu* zelf stoppen, nu we nog *iets* voorstellen, een veel waardiger einde.

Een sprankje hoop op een zinnig voortbestaan van De Groenen heb ik nog wel, maar ik zal daar zeker de eerstkomende twee jaar weinig aan kunnen bijdragen.

En kom nu maar met het pek en de veren.

Ben Kal, 14 juni 2002

Symposium over Duurzaamheid en Politiek

Michiel van Harten, Ron van Wonderen, Kirsten Kuipers en ik willen een symposium organiseren over Duurzaamheid en Politiek in februari volgend jaar. We denken daarvoor aan sprekers/deelnemers die geestverwant zijn aan De Groenen maar in andere partijen of zonder partijbinding opereren. Iemand als Dick Stellingwerf van de CU, die onlangs als kamerlid gesneefd is. Of iemand als Jaap Dirkmaat, die onlangs toch voor GroenLinks heeft gekozen.

Vragen die daarbij aan de orde kunnen komen zijn: wat zijn de belemmeringen en de kansen voor groene ideeën in de huidige politieke praktijk? Hoe kan duurzame ontwikkeling weer een thema worden? Is het te integreren in het beleid van bestaande partijen en zo niet, waarom niet? Over de precieze invalshoek moeten we het nog hebben. Het doel is om mensen bij elkaar te brengen die dezelfde visie hebben, ook al brengen ze die op verschillende plekken naar buiten.

Het symposium kan wellicht gehouden worden in Nijmegen. Kirsten werkt nu bij de KUB en kent daar mensen. Leefbaar Gelderland, Leefbaar Overijssel en Noord Holland Anders zouden voor de financiële ondersteuning gezamenlijk een projectvoorstel kunnen indienen bij de OSF. De Groenen zijn ook bereid subsidie te geven zodat het een project kan worden van de OSF en De Groenen.

Voor de bemensing van de werkgroep denk ik aan de program-mawerkgroep van De Groenen en aan degenen die met groene lijsten aan de Statenverkiezingen deel willen nemen. We moeten elkaar so wie so ontmoeten om informatie uit te wisselen dus dat sluit dan mooi aan.

Helene Stafleu

Milieubeleid

Jozef van Kessel is afgestudeerd in milieubeleid en actief in [Trefpunt Groen Eindhoven e.o.](http://members.chello.nl/van.kessel/) Informatie hierover kun je vinden op zijn website <http://members.chello.nl/van.kessel/>

Afdeling Haarlem

Ondanks tegenslag bij de verkiezingen heeft de afdeling Haarlem besloten door te gaan. Tenslotte staat onze groene toekomst op het spel, nietwaar.

De verkiezingsuitslag viel natuurlijk tegen, geen zetel voor de Groenen. Oorzaak? Natuurlijk hadden we ook in Haarlem last van het leefbaarsyndroom. De Oprechte Haarlemse Stadspartij die zich voor de verkiezingen van de naam Leefbaar Haarlem voorzag en dus erg veel stemmen trok had het "slim" aangepakt. Nu nog waarmaken! Dat Ben Kal ten gevolge van zijn ziekte geen lijsttrekker meer was heeft natuurlijk ook niet in ons voordeel gespeeld. Bovendien heeft ook de Haarlemse media een behoorlijk negatief licht over onze partij laten schijnen. Zo mochten de kleine partijen in de stadsdebatten (georganiseerd door de krant) slechts aan de zijlijn meespelen, kreeg onze lijsttrekker een dubieuze spotprent en een afschuwelijk commentaar (hij werd als een soort van stadsgek afgeschilderd)

op de politieke en werden we in de voorspellingen op 0 zetels gepeild. Dat alles heeft natuurlijk een aantal potentiële kiezers van ons af doen keren. Toch zaten we er vlak bij. Met 1406 stemmen haalde een van de christelijke partijen wel een zetel; wij hadden 1306 stemmen; we kwamen er dus maximaal 100 te kort.

Gevolg van het verkiezingsdebacle is dat een aantal leden hun lidmaatschap hebben beëindigd en dat we dus naartoe op zoek moeten gaan naar nieuwe, actieve, positieve leden. Dat zal dan ook een van de speerpunten van de zeer nabije toekomst zijn. Ben Kal blijft in de schaduw, maar zal ons wel van advies dienen en waar nodig verder ondersteunen. Hij zal onder andere het onderhoud van de website doen. Verder zullen we de politiek in de schaduw volgen en daar waar wij onze standpunten in kunnen brengen, spreektijd aanvragen in raads/commissievergaderingen. Ook zullen we proberen via de media onze standpunten over het Haarlemse en de Groenen te ventileren. Op deze wijze willen we duidelijk laten zien dat we weliswaar geen zetel hebben, maar niet (mond)dood zijn en voor onze standpunten blijven instaan en wellicht op deze wijze de kiezer wederom tot ons doen keren.

*Marion van Look,
De Groenen, Haarlem*

Leefbaar Gelderland/De Groenen

Heeft Gelderland wel altijd de juiste houding bij bezwaren tegen bestemmingsplannen?

Op 22 mei besloot de Raad van State dat de provincie Gelderland ten goedkeuring had verleend aan de plannen voor de nieuwe Arnhemse wijk Schuytgraaf. Na Kernhem bij Ede en De Waalsprong bij Nijmegen is dit weer het volgende grote project waar een Gelders besluit door de Raad van State wordt vernietigd.

Leefbaar Gelderland/De Groenen zal dit maandag 10 juni in de commissie Ruimtelijke Ordening aan de orde stellen. De Gelderse statenfractie stelt dat er zonder twijfel nog meer van dergelijke gevallen zijn, zij het dan minder opvallend. Ze vindt het tijd om de zaken op een rijtje te gaan zetten. 'Er is nu een aantal recente voorbeelden, waarin de provincie Gelderland bezwaren van burgers of belangengroepen niet gegrond verklaart, terwijl het hoogste rechtcollege in ons land dat uiteindelijk wel doet. Misschien moeten we ons dan afvragen of we als provincie wel altijd met de juiste houding de bezwaren tegemoet treden.', aldus fractievoorzitter Cor Nouws. Leefbaar Gelderland/De Groenen verwacht dat de provincie daar lessen uit kan trekken. Daarmee kan de toekomstige plannenmakerij sneller en voor alle partijen prettiger verlopen.

*Cor Nouws
Tel. 06 21 481 066*

Colofon

Gras is een landelijk mededelingenblad van de politieke partij De Groenen. Het verschijnt onder verantwoordelijkheid van het partijbestuur. U kunt de redactie bereiken via het landelijke secretariaat.

Eindredactie en opmaak: Otto ter Haar
Drukkerij: GSB Heijt BV, Amsterdam
Met bijdragen van Andreas Ligtoet, Ben Kal, Helene Stafleu,
Marion van Look, Otto ter Haar, Cor Nouws, Jozef van Kessel

Landelijk secretariaat De Groenen

Postbus 1251
3500 BG UTRECHT
Tel. 030-2381700
Fax. 030-2381701
info@degroenen.nl
www.degroenen.nl

De Groenen zijn vertegenwoordigd in de Eerste Kamer via de Onafhankelijke Senaats Fractie, in de Provinciale Staten van Noord-Holland en Gelderland en in de gemeenteraden van Amsterdam, Leiden en Zwolle. De Groenen zijn lid van de Europese Federatie van Groene Partijen.

Partijbestuur

Voorzitter: Otto ter Haar, 030-2381700, info@degroenen.nl
Lid DB, Helene Stafleu, 078-6176305, hmstafleu@planet.nl
Lid DB, Huib Poortman, 010-2135315, hh.poortman@wanadoo.nl

Vertegenwoordigers afdelingen:
Amsterdam, Paul Berendsen, 020-4704680, paulbe@xs4all.nl
Amsterdam, Bert Tiddens, 020-4904421, bert.tiddens@vara.nl
Leiden, Harry Schoch, 071-5123561, h.p.schoch@freeler.nl
Haarlem, Job Jongkind, 023-5374340, jobjongkind@yahoo.com
Haaglanden, Frank Plate, 015-2133801, f.plate@leiden.nl
Groningen/Drenthe, Bob de Vries, 050-5882159,
degroenen-haren@hetnet.nl
Utrecht, Andreas Ligtoet, 030-2515450, ligtva2@residentie.net

Agenda

7 september Gras 17
21 september programmacommissie, Utrecht
15-17 november 2002, 13^e Council EFDP, Brussel
16 november Zetelhoudersoverleg, Leiden
23 november 22^e vergadering partijbestuur
30 november Gras 18
14 december 2002, 29^e congres De Groenen
27 januari 2003, kandidaatstelling provinciale staten
11 maart 2003, verkiezing provinciale staten
2-4 mei 2003, 14^e Council EFDP, Malta
26 mei 2003, verkiezing Eerste Kamer
7-9 november, 15^e Council EFDP, Luxemburg
28 april 2004, kandidaatstelling Europees Parlement
10 juni 2004, verkiezing Europees Parlement

Lidmaatschap

Lidmaatschap € 27
Grasabonnement € 12

U wordt lid van De Groenen of abonnee van Gras door overmaking van uw contributie op Postbanknummer 306434 t.n.v. De Groenen, Utrecht

Promotiemateriaal

Het partijbestuur heeft een folder gemaakt van onze beginselverklaring. Deze is zeer geschikt om leden te werven. Heeft u een bestemming voor de folders? Vraag ze dan aan bij het landelijke secretariaat (030-2381700). Het bestuur heeft van het partijprogramma een boekje laten maken. We sturen dit op verzoek toe.

Het partijbestuur

Utrecht, 3 november 2002

Beste leden en sympathisanten van De Groenen,

Vanwege de val van het kabinet Balkenende ontvangt u hier een maand eerder dan aangekondigd ons partijorgaan. Het partijbestuur stelt het congres voor om deel te nemen aan de Tweede Kamerverkiezingen van 22 januari 2003. Daartoe houden we twee extra congressen: 16 november te Leiden over het verkiezingsprogramma en 23 november te Utrecht over de kandidatenlijst. Op 14 december houden we weer in congres in Utrecht. Ditmaal om de statuten te wijzigen en periodiek aftredende bestuursleden te herbenoemen.

Amendementen op het partijprogramma en op de statuten of het huishoudelijk reglement kunt u sturen naar info@degroenen.nl. We ontvangen amendement het liefst per e-mail, maar als u daar niet over beschikt kunt u ze ook schriftelijk, mits getypt, sturen naar Postbus 1251 3500 BG te Utrecht.

Alle leden hebben het recht zich kandidaat te stellen voor de Tweede Kamerverkiezing. Heeft u interesse in een plaats op de lijst? Meld u dan aan bij de kandidatencommissie p/a Feijenoordkade 52 3071 RM te Rotterdam of per email bij rob@tekstinvorm.nl. De kandidatencommissie bestaat uit Rob Visser, Helene Stafleu en Michiel van Harten.

Wilt u kandideren voor het partijbestuur of het partijvoorzitterschap meldt u dan aan bij partijsecretariaat: info@degroenen.nl. of Postbus 1251 3500 BG te Utrecht.

Namens partijbestuur,

Otto ter Haar, partijvoorzitter

29^e partijcongres

Datum: zaterdag 16 november 2002:

Plaats: Hotel Nieuw Minerva, Boommak 23 te Leiden

Voorzitter: Jacques de Coo en Frank Plate

Notulen: Otto ter Haar en Andreas Ligtvoet

10:00 zaal open

10:30 opening congres

10:35 notulen 28^e congres van 15 juni 2002

10:45 verslag van het partijbestuur

11:00 toelichting op het concept partijprogramma 2003 door Frank Plate (bijlage 1)

11:10 behandeling amendementen partijprogramma

12:30 pauze

13:00 vervolg behandeling amendementen

14:00 stemming over het programma

14:15 discussie over het voorstel van het partijbestuur om deel te nemen aan de verkiezingen van 22 januari 2003

14:45 stemming over dit voorstel

15:00 rondvraag

15:30 sluiting

30^e partijcongres

Plaats: Milieucentrum Utrecht, Oudegracht 60 te Utrecht

Voorzitter: Bert Tiddens

Notulen: Otto ter Haar

10:00 zaal open

10:30 opening congres

10:35 notulen 29^e congres van 16 november (indien beschikbaar)

11:00 Toelichting van de kandidatencommissie op de door hen voorgestelde kandidatenlijst.

11:15 Stemming per plaats over de kandidatenlijst.

12:00 Pauze

12:30 Verslag partijbestuur over de stand van zaken met betrekking tot de inlevering van de kandidatenlijsten. Bespreking van de mogelijkheden om voldoende ondersteuningsverklaringen te werven.

13:00 Campagneplannen. Eventueel instelling campagnecommissie.

13:30 Stand van zaken Statenverkiezingen.

13:45 Rondvraag

14:00 Sluiting

31^e partijcongres

Datum: zaterdag 14 december 2002:

Plaats: Milieucentrum Utrecht, Oudegracht 60 te Utrecht

Voorzitter: Cor Loos

Notulen: nog te bepalen

10:00 zaal open

10:30 opening congres

10:35 notulen 30^e congres van 26 november (indien beschikbaar)

10:45 verslag van het partijbestuur over het inleveren van de kandidatenlijsten op 10 december

11:00 toelichting op de amendementen op de statuten en het huishoudelijk reglement van het partijbestuur (bijlage 2)

11:15 amendementen i.v.m opheffing Dagelijks Bestuur

11:30 amendementen i.v.m invoering euro

12:00 verkiezing bestuursleden: Otto ter Haar is herkiesbaar als partijvoorzitter en Bert Tiddens als lid van het partijbestuur

12:15 pauze

12:45 Campagne Tweede Kamerverkiezing

13:30 Stand van zaken Statenverkiezing

14:00 rondvraag

14:15 sluiting

Bijlage 1

Wordt het Groen of grijs?

Bent u van plan te gaan stemmen op 22 januari? Zo nee, waarom niet?

Laat de politiek u koud? Denkt u: het maakt toch geen verschil wat ik stem?

Bij elke verkiezing leggen miljoenen kiezers de oproepkaart bij het oud papier. De Groenen wijten dit aan de partijen die nu in het parlement vertegenwoordigd zijn.

Verkiezingen zijn een verplicht circus waarna de beroepspolitici weer jaren kunnen doen waar ze zin in hebben. Als ze daarbij stemmen of erger, besturen, op een wijze die regelrecht in strijd is met het verkiezingsprogramma waarop ze gekozen zijn, kunnen ze hun gang gaan. Ze hoeven immers geen verantwoording af te leggen aan een machteloze oppositie, laat staan aan een kiezer. Het gevolg van dit opportunisme is dat de politiek een grijze brei is waar standpunten worden ingenomen en verlaten al naar men goeddunkt en waar rechtvaardiging en motivering van beleid geen rol speelt omdat alleen de machtsvraag telt. De regering bepaalt wat er gebeurt, amendementen van de oppositie hoeven ze niet te lezen en wat kiezers er van vinden doet er al helemaal niet toe.

Pregnante voorbeelden van dit opportunisme vinden we bij Klaas de Vries die als minister voor de aanschaf van de JSF stemde en zich een paar maanden later drukte toen de PvdA-fractie, waar hij inmiddels in beland was, tegen stemde.

Bij Paul Rosenmuller aan elasticiteit geen gebrek. Paul rook het pluche en steunde het kabinet bij de bombardementen op Belgrado, waarbij onder andere een televisiestudio het doelwit was. Ook beschikbaar stellen van F16's aan de Verenigde Staten voor hun aanval op Afghanistan kreeg zijn steun. Nu regeringsverantwoordelijkheid uit het zicht is verdwenen en de SP het electoraal beter doet is GroenLinks toch maar lid geworden van het Platform tegen de Nieuwe Oorlog. Als de wind later weer anders waait staat dit standpunt van GroenLinks natuurlijk weer op de tocht. GroenLinks kan zijn standpunt altijd weer wijzigen, maar de zestien slachtoffers van het bombardement op de televisiestudio in Belgrado blijven dood.

Het gevolg van dit opportunisme is dat kiezers zich afkeren van de politiek en stemmen op een protestpartij, die in veel gevallen aan interne conflicten ten onder gaat, of zelfs helemaal wegblijven van de stemmachine. De Groenen vinden deze reactie begrijpelijk, maar weten ook dat deze reactie het probleem niet oplost.

Wat u in ons programma leest is hetgeen waar u onze kandidaten aan kunt houden als u ze in de Tweede Kamer kiest. Als onze fractie in de oppositie zit, zullen we aan de hand van dit programma de regering de maat nemen. Komen De Groenen in de regering dan zullen ze geen verantwoording op zich nemen voor een beleid dat regelrecht in strijd is met dit programma. We zijn tot compromissen bereid en we realiseren ons dat andere partijen anders over onze doelen denken, maar een regering die de situatie naar ons oordeel erger wil maken dan het nu is, doet dat zonder De Groenen.

1. Samenleving: samen leven

Gemeenschapszin en wederzijds respect

De Groenen streven naar een samenleving die gebaseerd is op gemeenschapszin en respect voor elkaar. Een samenleving waarin mensen zich verantwoordelijk voelen voor elkaars welzijn, nu en in de toekomst. Een samenleving ook waarin elk mens het recht heeft zijn of haar ruimte in te nemen, zolang andere mensen, dieren of het ecosysteem daarmee niet worden geschaad. De Groenen hechten er belang aan te benadrukken dat er daarbij sprake moet zijn van wederkerigheid: mensen laten wederzijds elkaar in hun waarde. Dit geldt ongeacht leeftijd, sekse, levensbeschouwing of sociale status.

In de samenleving zoals de Groenen die voor ogen hebben, stellen mensen zichzelf grenzen, evalueren ze hun eigen gedrag, communiceren mensen open met elkaar, worden andermans grenzen gerespecteerd, voelen mensen zich betrokken en verantwoordelijk voor elkaar en voor elkaars leefomgeving, ook op langere termijn.

Samenlevingsvormen

De Groenen staan positief tegenover mensen die verantwoordelijkheid voor elkaar durven te nemen, of dat nu in een traditioneel of homohuwelijk is, of in de vorm van een leefgemeenschap of een commune. Degenen die hun samenlevingsvorm willen vastleggen in een contract ter bescherming van de rechten van partner en kinderen worden daartoe aangemoedigd. Er dient wel zorgvuldig te worden omgegaan met het adoptierecht. Het belang van het kind moet voorop blijven staan. Het op zich nemen van de verzorging van bejaarde ouders of grootouders door kinderen en kleinkinderen willen De Groenen ondersteunen, financieel en moreel.

Emancipatie

De Groenen pleiten voor een samenleving waarin wederzijds respect emancipatie van ongelijkbehandelde groeperingen mogelijk maakt.

Ook al is homoseksualiteit steeds meer geaccepteerd, de homo-emancipatie is nog niet helemaal voltooid in bepaalde kringen van onze samenleving. Daarom blijft subsidieverlening aan belangenorganisaties als het COC belangrijk. Op scholen is weer sprake van vermindering van tolerantie ten aanzien van homoseksuele leerlingen en leraren. De overheid moet hier actief op reageren door voorlichting op scholen over homoseksualiteit veilig te stellen. Tevens dient tijdens de inburgeringstrajecten voor allochtonen aandacht besteed te worden aan homoseksualiteit, mede omdat homoseksualiteit voor sommige groepen allochtonen in een taboesfeer zit, of zelfs in een sfeer van discriminatie.

2. Bestuurlijke vernieuwing: versterk de democratie

Representatieve en adviserende functie voor de koning

Vanwege artikel 24 van de grondwet wordt in Nederland het koningschap erfelijk vervuld door de opvolgers van Koning Willem I.

Dit is in strijd met artikel 3 van die zelfde grondwet die alle Nederlanders het recht geeft om op gelijke voet in openbare dienst benoembaar te zijn.

Gezien de populariteit van het koningshuis hebben De Groenen geen moeite met een representatieve en adviserende functie van de koning. Een functie als lid van de regering, zoals het nu is,

vinden wij ongewenst. De ministerraad moet de regering gaan vormen.

Een sterker parlement

De Groenen willen dat de Tweede Kamer ministers en staatssecretarissen benoemt en ontslaat. Als een regerende coalitie uiteenvalt, kan de Tweede Kamer zelf besluiten tot haar ontbinding, waarna nieuwe verkiezingen worden uitgeschreven.

Sterkere positie van de oppositie

Nu kan een meerderheid van de Tweede Kamer een wet in strijd met de grondwet doordrukken door domweg te ontkennen dat de wet in strijd is met de grondwet.

Wij willen dat de Raad van State op verzoek van 50 leden van de Tweede Kamer of 25 leden van de Eerste Kamer beoordeelt of een wetsontwerp of een verdrag in strijd is met de grondwet. Als de Raad van State van oordeel is dat dit het geval is kunnen de kamers goedkeuring alleen verlenen met ten minste twee derden van de uitgebrachte stemmen.

Sterkere provinciale staten

De Groenen willen dat provinciale staten de commissaris van de koningin benoemen en kunnen ontslaan.

Een sterkere gemeenteraad

De Groenen willen dat de gemeenteraad de burgemeester benoemt en kan ontslaan

Een rechtstreeks gekozen burgemeester wijzen wij af omdat dit de positie van de gemeenteraad verzwakt.

Een correctief referendum

De Groenen willen het mogelijk maken dat de kiezers het inwerking treden van een wet opschorten door het houden van een correctief referendum. Wijst het referendum de wet met een voldoende grote meerderheid af dan is deze vernietigd.

Wij zijn geen voorstander van een volksinitiatief omdat de regering dan kan komen te zitten met tegenstrijdige wetten. Het maken van wetten vereist juridische deskundigheid.

Dit recht op een referendum willen we op alle bestuursniveaus: gemeente, provincie en landelijk.

Veranderingen in de Kieswet

Het actief kiesrecht, het recht om een stem uit te brengen, willen we geven aan jongeren vanaf 16 jaar.

Het passief kiesrecht, het recht om een plaats in te nemen in een vertegenwoordigend lichaam, willen we op 18 jaar houden.

Het inleveren van een lijstengroep maakt soms een loterij van wie er in de Tweede Kamer komt, zoals in mei 2002 bij de heer Jense van Leefbaar Nederland. Ook bij de mogelijke opvolging van een vrijkomende plaats in de fractie van de LPF was er onduidelijkheid. Daarom willen De Groenen de kieskringen uit de Kieswet schrappen. Ze hebben geen functie want de kiezers stemmen op een landelijke partij.

De drempel om met voorkeurstemmen gekozen te worden willen we verlagen van 25 naar 10 procent. Nu heeft een voorkeursactie nog steeds weinig zin. Bij tien procent wordt het spannender en is er een beter evenwicht tussen de bevoegdheid van een politieke partij om een lijst samen te stellen en van een voldoende grote groep kiezers om de volgorde te wijzigen

Subsidiariteitsbeginsel

Bevoegdheden moeten liggen op het laagste bestuurlijke niveau dat geschikt is om de bevoegdheden uit te oefenen.

De bestuursrechter moet bevoegd zijn om regelgeving aan het subsidiariteitsbeginsel te toetsen.

3. Gezondheidszorg: tweedeling voorkomen

Neerwaartse spiraal

De gezondheidszorg in Nederland bevindt zich in een neerwaartse spiraal. De vraag naar zorg is toegenomen, maar het budget voor de zorg is nauwelijks gestegen. Hierdoor zijn grote wachtlijsten ontstaan. Het bestaande beleid is paradoxaal: enerzijds wordt gestreefd naar meer marktwerking, anderzijds is er een streng bureaucratisch systeem opgetuigd om binnen de budgetten voor de zorg te blijven. De Groenen staan sceptisch tegenover marktwerking in de zorg. Belangrijk is dat iedereen gelijke toegang tot zorg houdt. Marktwerking leidt, zeker in combinatie met de schaarste in de zorg, tot tweedeling. Verder is er geen enkel bewijs dat marktwerking leidt tot lagere kosten (in de VS, waar de marktwerking het verst is doorgevoerd, zijn de kosten voor de zorg het hoogste). Wel is sanering van de zorgbureaucratie dringend geboden. De overdaad aan regeltechnische rompslomp en de versnipperde aansturing moeten worden bestreden.

Nationale zorgverzekering

Er moet een nationale zorgverzekering komen voor alle burgers, om de zorg beter op orde te krijgen en tweedeling tegen te gaan. Dit is een zorgverzekering gebaseerd op solidariteit, met premies naar draagkracht en inning via de belastingen. De werkgevers worden belast voor dat deel dat zij ook nu bijdragen aan de zorg. Het pakket moet alle medisch noodzakelijke en maatschappelijk gewenste zorg bevatten. Dat betekent alles wat nu vanwege de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten verstrekt wordt en het ziekenfonds. Ook voorzieningen voor mensen met een handicap en ouderen vallen onder deze volksverzekering, die wordt uitgevoerd door publieke organen. Aanzienlijke kostenbesparing treedt op door het vervallen van de beheerskosten van de particuliere verzekering en de dure en ingewikkelde premie-inning. Door één landelijke organisatie van zorgverzekering kunnen geneesmiddelen en hulpmiddelen goedkoper worden ingekocht en effectiever gedistribueerd.

Stop de schaalvergroting

Kleine (streek)ziekenhuizen moeten open blijven. Met de schaalvergroting dreigt de menselijke maat verloren te gaan. Uit onderzoek blijkt bovendien dat grote ziekenhuizen lang niet altijd doelmatiger werken dan kleine. Omzetting van de budgettering naar een openeindefinanciering moet voorkomen dat er wachtlijsten zijn terwijl operatiekamers niet gebruikt worden en specialisten niet meer kunnen behandelen omdat de financiering ontoereikend is.

De werkers in de zorg

Wij onderscheiden hierin vrijwilligers, ziekenverzorger, verpleegkundigen, artsen en specialisten. De Groenen willen stimuleren dat de goedkopere zorgverleners taken overnemen van hun duurder collega's. De wettelijke mogelijkheden daartoe worden verruimd. Ervaren verpleegkundigen moeten routinetaken van een arts kunnen overnemen. Hetzelfde geldt voor ervaren ziekenverzorger en de eenvoudige taken van verpleegkundigen.

De eindverantwoordelijkheid ligt bij degene die zijn taken delegeert. Speciaal in de taken die vrijwilligers verrichten zien De Groenen graag een enorme groei. Het basisinkomen kan dit stimuleren. Met dit alles is het tekort aan personeel uiteraard niet in één klap opgelost. Om dit op te lossen zullen de arbeidsvoorwaarden voor met name het lagere personeel beter moeten worden.

Overmatig beroep op gezondheidszorg

Tegelijkertijd willen De Groenen maatregelen om het overmatig beroep op gezondheidszorg af te remmen. Er is al jaren een toenemende tendens om naar de dokter te gaan, niet om te horen of men inderdaad ziek is, maar om zeker te weten dat men niet ziek is. Omdat de eerste lijn (huisartsen) deze zekerheid maar gedeeltelijk kan geven, dringen velen met succes aan op specialistisch onderzoek. Na een rondgang langs artsen, toestellen en allerhande onderzoeken keert men huiswaarts met de illusie zeker te weten voorlopig gezond te zijn. Een publiekscampagne en openbaar debat over zin en onzin van medisch onderzoek en stimulering van kritisch zelfbewustzijn zijn de eerste stappen om deze overconsumptie aan te pakken.

Meer geld voor ouderenzorg

Zowel voor mannen als vrouwen neemt de gemiddelde levensverwachting toe. Meer mensen worden steeds ouder en zij zullen een zware wissel trekken op zorgvoorzieningen en daarmee op het budget voor de gezondheidszorg. De Groenen zijn van mening dat ouderen nu en in de toekomst moeten kunnen rekenen op basale kwaliteit van zorg en zorgvoorzieningen. Aan deze kwaliteit hangt een prijskaartje. Als sprake is van een sterkere stijging van de uitgaven die noodzakelijk zijn om de vereiste kwaliteit van ouderenzorg te garanderen, menen De Groenen dat zonder aarzeling moet worden besloten tot een hoger budget.

Preventie

De Groenen hechten aan preventieve maatregelen. Hier liggen verbanden met andere beleidsterreinen. Zo is er een overtuigende relatie tussen sociaal-economische omstandigheden en gezondheidsstatus en levensverwachting. Lucht- en bodemvervuiling bedreigen de gezondheid. Verder zijn mensen in achterstandswijken vaker ziek en leven ze korter, vooral als ze hierbij nog tot een allochtone bevolkingsgroep behoren. Dat is onaanvaardbaar. Alleen structurele armoedebestrijding en daadwerkelijke integratie van allochtone minderheden kunnen dit tij keren. Nu nog is er sprake van het spreekwoordelijke dweilen met de kraan open; gezondheidsproblemen die verband houden met armoede en afkomst worden niet bij de wortel aangepakt. Verder blijft het in het kader van preventie nodig om het roken te ontmoedigen.

Alcoholmisbruik

Met name onder jongeren komt steeds meer overmatig alcoholgebruik voor. De populaire mixdranken zijn daar voor een niet onbelangrijk deel debet aan. De Groenen vinden dat de in de wet vastgelegde leeftijdsgrenzen voor alcoholverkoop (16 jaar voor zwakalcoholische dranken en 18 jaar voor sterke drank) strenger moeten worden gehandhaafd dan nu het geval is. Goede alcoholvoorlichting op school is belangrijk. Op jongeren gerichte alcoholreclames moeten worden verboden.

Harddrugs

Druggebruik is een probleem dat zowel vanuit veiligheid als gezondheidszorg kan worden belicht. Vanuit de zorg bekeken, staan De Groenen op het standpunt dat het druggebruik niet moet worden gestimuleerd, maar dat de producten die op de markt zijn van goede kwaliteit dienen te zijn. Bovendien behoren verslaafden niet aan hun lot te worden overgelaten. De Groenen zijn er voorstander van dat heroïne op doktersrecept aan verslaafden kan worden verstrekt. Op deze manier wordt het druggebruik uit de criminele sfeer gehaald. Het komt bovendien de gezondheid en leefomstandigheden van druggebruikers ten goede.

Softdrugs

Marihuana komt als medicijn beschikbaar voor die groepen patiënten die kenbaar maken daarbij duidelijk baat te hebben. De handel in cannabisproducten wordt gelegaliseerd, zodat zij kunnen worden voorzien van een kwaliteitskeurmerk, het gebruik beter controleerbaar wordt en openlijke voorlichting over het gebruik mogelijk wordt, onder meer op scholen. Bij legalisering moet wel een leeftijdsgrens van 18 jaar blijven gelden.

Overgewicht

Overgewicht wordt in de westerse maatschappij een steeds ernstiger gezondheidsprobleem. Problemen met overgewicht beginnen vaak al op jonge leeftijd. Preventieve voorlichting en het stimuleren van meer lichaamsbeweging zijn dringend gewenst. De overvloed aan reclame voor snoep, frisdrank en fast food, gericht op kinderen, moet door wettelijke maatregelen worden beperkt. Op scholen hoort geen ongezond voedsel verkocht te worden.

Alternatieve geneeswijzen

Aan de alternatieve geneeswijzen, zoals homeopathie, moeten vergelijkbare eisen worden gesteld als aan de officiële geneeswijzen met betrekking tot effectiviteit, schadelijke nevenwerkingen, technische uitrusting, intercollegiale toetsing, bijscholing en controle door de geneeskundige inspectie. Wanneer aan bovengenoemde eisen wordt voldaan, dienen alternatieve geneeswijzen door de ziekenfondsen en ziektekostenverzekeraars te worden vergoed.

Abortus

De Groenen zien geen noodzaak het abortusdebat te heropenen. Geslachtsselectie in zogenoemde Genderklinieken, op andere dan medische gronden, wijzen De Groenen af. Abortus provocatus met als enige reden dat de sekse van het kind niet overeenstemt met de wens van de ouders wijzen De Groenen eveneens af, ook wanneer het mensen uit een andere cultuur betreft.

Pil van Drion

Ouderen, ook behoeftige ouderen, moeten een plaats hebben in onze samenleving, en niet worden weggestopt. Een 'pil van Drion' lost het echte probleem niet op, namelijk dat mensen eenzaam, bang of depressief zijn in hun laatste levensfase. Ze moeten dan geen vervroegde dood krijgen maar zorg en aandacht. In plaats van een discussie over een doodspil voor ouderen, moet een maatschappelijk debat worden gevoerd over de problemen van ouderen en hun plaats in onze samenleving.

4. Geboorteregeling: uit respect voor het leven

Bevolkingsgroei

Een van de grootste bedreigingen van het leven op Aarde is de bevolkingsgroei. Er is sprake van een groeiende 'mensenplaag'. Deze plaag bedreigt het voortbestaan van alle leven op onze planeet.

Catastrofe

Dankzij de medische wetenschap is de gemiddelde levensverwachting van de wereldbevolking binnen een eeuw meer dan verdubbeld, vooral door de een sterke afname van de kindersterfte. Wanneer deze gunstige ontwikkeling niet gepaard gaat met het beperken van het aantal geboorten zal zij op den duur omslaan in een wereldwijde catastrofe.

Meer mensen hebben meer ruimte en voedsel nodig en zij produceren meer afval. De gewenste groei van de welvaart in de arme landen zal de druk op het leefmilieu nog groter maken. In de rijke landen is in het algemeen sprake van een stagnerende natuurlijke bevolkingsgroei naast een positief migratiesaldo. Daar gaat het niet om geboortebeperving maar om beperking van de materiele consumptie, vooral die van energie.

Culturele bezwaren

In veel culturen bestaan (religieuze) bezwaren tegen geboortebeperving. Daarbij zullen taboes doorbroken moeten worden.

De principiële afwijzing van geboorteregeling door de kerk van Rome leidt tot groei van de kindersterfte en dient krachtig bestreden te worden.

Voorlichting en educatie

De Groenen achten voorlichting over geboorteregeling vanzelfsprekend.

De Groenen willen dat jongeren worden voorgelicht over de verantwoordelijkheden die ze moeten dragen na de geboorte van een kind. Door deze voorlichting hopen wij bovendien het aantal ongewenste zwangerschappen tot een minimum te beperken. De voorlichting zal vooral ook op allochtone jongeren gericht moeten worden. Ieder kind heeft het recht gewenst te zijn.

Kinderbijslag

Daarnaast willen De Groenen de kinderbijslag voor het eerste kind licht verhogen, voor het tweede kind verlagen, voor het derde kind halveren en voor verdere kinderen afschaffen. Voor meerlingen kan een uitzondering gemaakt worden.

Ouderverlof

Uitgebreide verlofregelingen voor ouders van minderjarige kinderen zijn wenselijk. Alleenstaande ouders dienen, in het huidige stelsel van sociale uitkeringen, ontheven te worden van sollicitatieplicht tot hun jongste kind twaalf jaar oud is.

Voorbehoedmiddelen Voorbehoedmiddelen dienen overal een eenvoudig verkrijgbaar te zijn. Vrijwillige sterilisatie moet uit de taboesfeer worden gehaald.

Mondiaal niveau

Ook op Europees en mondiaal niveau dienen wij ons voor deze zaken in te zetten. Van groot belang is hierbij de steun aan de emancipatie van vrouwen en mannen, wereldwijd. Voor vrouwenrechten moet internationaal meer aandacht komen. Het

onderwijs aan vrouwen moet worden verbeterd en zij moeten praktische en financiële steun krijgen bij het verwerven van een grotere economische zelfstandigheid. Dit alles dient te geschieden door aan te sluiten bij bewegingen die er al zijn en volgens de inzichten van de vrouwen aldaar. Het misbruik van religieuze argumenten om vrouwen te onderdrukken moet worden bestreden.

5. Migranten: de aarde delen

Scheve verhoudingen

Menselijkerwijs gesproken, zouden alle grenzen open moeten staan voor iedereen. Dit is voor de komende jaren echter een onhaalbare kaart. De huidige verhoudingen in de wereld maken dat onmogelijk. Ze zijn, mede door ons eigen handelen in het verleden, ernstig scheef gegroeid. We zullen alles in het werk moeten stellen om de verhouding tussen Noord en Zuid in de wereld in evenwicht te krijgen, zoals verwoord in de paragraaf 'gerichte ontwikkelingssteun'. Zolang er nog sprake is van ongelijkheid moeten wij in Europees verband een terughoudend toelatingsbeleid voeren, want ons land kan de toestroom anders niet aan.

Europees vluchtelingenbeleid

Het regeringsbeleid is hierin sinds enige tijd echter doorgeslagen. Het beleid is te restrictief waardoor kwetsbare groepen het slachtoffer dreigen te worden.

Uitzettingen naar zogenaamd veilige landen moeten worden opgeschort als uit rapporten van de Verenigde Naties en Amnesty International blijkt dat dergelijke landen nog niet veilig zijn. Nederland is geen eiland in de wereld en moet verantwoordelijkheid nemen voor zijn deel van de mondiale vluchtelingenstroom. De Groenen zijn bovendien van mening dat een rijk land als Nederland ook diep in de buidel mag tasten voor de opvang van vluchtelingen in de buurlanden van door (burger)oorlog of andere rampen getroffen landen. Verder zijn we voorstander van een Europees vluchtelingenbeleid; niet om het aantal vluchtelingen in te dammen, maar om een meer evenwichtige spreiding tot stand te brengen.

Illegalen

Migranten zonder verblijfsvergunning, die soms al jaren in Nederland wonen, werken en belasting betalen, dreigen alsnog uitgezet te worden. Voor deze mensen, die vaak geheel in Nederland zijn geïntegreerd, moet in Nederland plaats zijn. Illegalen mogen niet worden uitgesloten van eerste levensbehoeften zoals gezondheidszorg en onderwijs.

Integratie

De inspanning van de overheid dient zowel gericht te zijn op inburgering van de vreemdeling als op tolerantie van de Nederlanders ten aanzien van andere culturen. Voor nieuwkomers zijn taalcursussen van groot belang, maar zij kunnen ook ingevoerd worden in het Nederlandse vrijwilligerswerk. De overheid kan 'stages' in de samenleving initiëren, waarvan zowel autochtonen als allochtonen profiteren. Ook mensen in afwachting van een beslissing over hun status moeten hieraan deel kunnen nemen. Voorop dient te staan dat burgers en gasten de Nederlandse cultuur kennen en respecteren. Nederlanders moeten zelf ook meer onderricht krijgen in de Nederlandse cultuur en geschiedenis. Mensen die een permanente vergunning tot verblijf aanvragen dienen onze taal afdoende te beheersen en enige kennis

te hebben van onze cultuur. Ook dienen zij expliciet onze grondwet te onderschrijven.

Migratiebeleid

De Groenen vinden niet dat het beleid de migratiestromen moet volgen, maar dat de migratiestromen het beleid moeten volgen. Er dienen projecten te komen voor remigratie en emigratie. De regels voor vrijwillige terugkeer moeten worden versoepeld. Remigranten moeten met kennis en geld geholpen worden bij hun hertstart in hun vaderland.

6. Onderwijs: kwaliteitsversterking door schaalverkleining

Kleinschalig

De Groenen vinden het essentieel dat onderwijs op instellings- en groepsniveau in voldoende kleinschalige vorm georganiseerd wordt, zodat men met elkaar een gemeenschap kan vormen. Binnen een gemeenschap kent men elkaar, en voelt men zich verantwoordelijk voor elkaar. Het aanhouden van de menselijke maat geeft onderwijsgeevenden, leerlingen, hun ouders, studenten en andere betrokkenen in het veld de mogelijkheid samen 'onderwijs te maken'. Kleinschalig onderwijs biedt groepsleerkrachten en docenten kansen om - zonodig met externe ondersteuning - systematisch tijd en aandacht te investeren in de ontwikkeling van het pedagogisch en didactisch handelen. Zo wordt tegemoetgekomen aan onderwijskundige inzichten zoals 'adaptief onderwijs': het optimaal afstemmen van het onderwijs op en het benutten van de individuele leer- en ontwikkelingsmogelijkheden.

De Groenen pleiten voor uitbreiding van de medezeggenschap van onderwijzend en niet-onderwijzend personeel, leerlingen, hun ouders en studenten op de invulling van het onderwijs. Fusies in het onderwijs dienen niet langer door de overheid geïnitieerd te worden, en het is wenselijk dat de omgekeerde beweging, het splitsen van te grote onderwijsinstellingen, mogelijk wordt gemaakt.

Financiering en toegankelijkheid

Het rijk dient de voorwaarden te scheppen waarop kwalitatief hoogstaand onderwijs op kleinschalig niveau gerealiseerd kan worden. De overheid moet het onderwijsveld van veel ruimere financiële middelen voorzien dan thans het geval is. Minimaal dient daarbij het Europese gemiddelde van zes procent van het bruto nationaal product behaald te worden. Scholen hebben dringend behoefte aan extra financiële middelen voor bijvoorbeeld het realiseren van ruime en goed ingerichte lokalen, een schone en veilige school, boventallige formatie of het aanstellen van ondersteunend personeel, zoals een conciërge. Salariëring en rechtspositie moeten eenduidig door de overheid worden vastgesteld, en de lonen binnen het onderwijsveld moeten structureel verhoogd worden.

In beginsel moet op alle niveaus het onderwijs voor iedereen toegankelijk zijn, en derhalve betaald te worden uit algemene middelen. Hieruit volgt voor De Groenen dat ouderbijdragen en lesgeld afgeschaft dienen te worden en sponsoring vanuit het bedrijfsleven moet worden tegengegaan. Ook binnen het hoger onderwijs geldt dat het bedrijfsleven geen invloed mag hebben op het curriculum, en dat de onafhankelijkheid van wetenschappelijk onderzoek moet worden gewaarborgd. Het basisinkomen, zoals voorgesteld door De Groenen, dient ook te worden uitgekeerd aan studenten. Het staat vrij om daarnaast bij te verdienen dan wel te lenen bij commerciële banken. Vanzelfsprekend geldt de

studiemogelijkheid ook voor werkende jongeren. Aan de leeftijd van studenten worden voortaan geen grenzen gesteld. Iedereen die aan een studie begint krijgt een 'strippenkaart' van vijf onderwijsjaren. Deeltijdstudenten mogen deze strippenkaart in een langere periode opmaken. Om een studie voor iedereen uit alle regio's van Nederland toegankelijk te houden, dienen studenten te kunnen beschikken over een OV-kaart; daarmee blijft ook het volgen van extra onderwijs in andere steden mogelijk. De Groenen staan op het standpunt dat ouders zelf moeten kunnen beslissen naar welke basisschool hun kind gaat; basisscholen dienen kinderen die worden aangemeld in principe toe te laten. Daarnaast pleiten De Groenen voor het in werking stellen van de Wet op Expertisecentra, die het ouders van een gehandicapt kind mogelijk maakt te kiezen voor een reguliere school.

Kwaliteit

De kwaliteit van het onderwijs dient vanuit het onderwijsveld verbeterd te worden, en in beginsel aan te sluiten bij de directe behoeften van betrokkenen.

Schaalverkleining op alle niveaus in het onderwijs biedt hiervoor een krachtige impuls. Daarnaast dient de dagelijkse ondersteuning van leerkrachten en docenten uitgebreid te worden, bijvoorbeeld door het aanstellen van assistenten of vakleerkrachten. Bovendien moet de scholingsmogelijkheden van het onderwijsgevend personeel sterk worden uitgebreid, en dicht bij de dagelijkse praktijk staan. Nu kiest men er bijvoorbeeld veelal voor de hulp van een onderwijsbegeleidingsdienst in te roepen voor het verrichten van een uitgebreid diagnostisch onderzoek bij een leerling met ernstige problematiek. De Groenen pleiten ervoor dat onderwijsbegeleidingsdiensten vooral ook worden ingezet bij de ontwikkeling van de 'dagelijkse' leerkrachtaardigheden ten behoeve van de hele groep leerlingen. Nascholings- en begeleidingsinstituten dienen hiertoe ingericht te worden. Daarbij moet geld worden vrijgemaakt voor de vertaling van sociaal-wetenschappelijke inzichten met betrekking tot leerprocessen naar de praktijk van alle dag, en voor het begeleiden en verder ontwikkelen van succesvolle initiatieven. Een voorbeeld: vanuit wetenschappelijk onderzoek ontstaat het beeld dat het voor de taalontwikkeling van allochtone kinderen goed is de moedertaal goed te leren lezen en schrijven. Een school in Utrecht geeft al vele jaren haar leerlingen systematisch onderricht in het leren lezen en schrijven van de moedertaal én het Nederlands. De resultaten van deze school lijken veelbelovend. Een dergelijk initiatief dient opgepikt te worden door wetenschappers en onderwijsbegeleiders, die gezamenlijk onderzoeken of het project geschikt is voor nader onderzoek en uitbreiding. In aansluiting hierop vinden de Groenen dat onderwijshervormingen niet op grote schaal van boven opgelegd dienen te worden, maar vanuit de basis moeten worden opgebouwd. De onderwijspraktijk wordt anders opgescheept met 'lege dozen'. Zo vragen veel docenten in de studiehuis zich nu nog af wat zelfstandig werken nu precies is, of het een middel of een doel is, waarom het zo belangrijk wordt geacht en hoe zij de leerlingen kunnen leren om zelfstandig te werken. Als een dergelijk project vanuit de basis wordt opgebouwd, dan sluit het aan bij de behoeften van het onderwijsveld, zijn leerkrachten gemotiveerd, en kan er sprake zijn van gewenste en intensieve begeleiding vanuit de nascholings- en begeleidingsinstituten. Het tempo van invoering wordt dan bepaald door de feitelijke mogelijkheden in de praktijk.

Leerdoelen en vakken

Onderwijs dient mensen de mogelijkheid te bieden kennis, vaardigheden en attitudes te ontwikkelen die hen in staat stellen volwaardig lid te zijn van de samenleving. Daarbij is het niet alleen belangrijk dat mensen op passende wijze deel kunnen nemen aan het arbeidsproces. Het onderwijs moet mensen ook de mogelijkheid geven om inzicht te verwerven in zichzelf en de motieven en gedragingen van anderen, en relaties te leggen tussen menselijk gedrag en de gevolgen daarvan op korte en langere termijn.

De Groenen pleiten daarbij voor een opwaardering van vakken binnen het basis- en voortgezet onderwijs die gericht zijn op de creatieve en lichamelijke ontwikkeling, en voor wereldoriënterende vakken zoals geschiedenis, biologie en aardrijkskunde die bijdragen tot een beter inzicht in ontwikkelingen in de veranderende wereld. Tevens moet worden onderzocht hoe expliciete aandacht geschonken kan worden aan ecologie en aan relevante inzichten uit de sociale wetenschappen, zoals bijvoorbeeld 'wat is agressie en hoe kun je dat leren reguleren', 'hoe kun je omgaan met reclame' of 'hoe communiceren wij met elkaar en hoe kun je dat verbeteren'. De toepassing van dergelijke inzichten dient vanzelfsprekend ook zichtbaar te zijn in de dagelijkse realiteit van het onderwijs. Binnen het hoger onderwijs worden filosofie en de geschiedenis van het vak verplichte onderdelen van iedere studierichting.

7. Cultuur: sport, kunst en vrijetijdsbesteding

Genieten van de natuur

De Groenen zijn van mening dat waardering van de natuur pas echt kan ontstaan als mensen een zekere mate van kennis van de natuur bezitten. Het opdoen van kennis van inheemse planten en dieren dient een verplicht vak te worden, dat gegeven wordt tijdens wandelingen in de natuur.

Recreatievaart

Behalve in enkele speciaal daartoe aangewezen gebieden wordt de recreatievaart met brandstofmotoren verboden. Electrisch voortgedreven boten (zgn. fluisterboten) zijn wel toegestaan.

Overheidsingrijpen

Cultuurpolitiek moet de markt corrigeren en niet andersom. Niet alleen uit overwegingen van kwaliteit, spreiding en participatie (aanbod betaalbaar houden), maar ook omwille van een pluriforme samenleving en een maximale vrijheid van meningsuiting, die in gevaar kunnen komen door dominante en monopoliserende marktkrachten. Als door het vrije spel der krachten kwaliteit, diversiteit, creativiteit en toegankelijkheid niet zonder meer gewaarborgd zijn, is overheidsingrijpen een noodzakelijke keuze.

Toegankelijkheid

Podiumkunsten, film en musea behoren zonder restricties onder het lage BTW-tarief. Jongeren moeten vroeg in aanraking komen met kunst en cultuur. Daarom moeten musea voor jongeren tot 21 jaar gratis toegankelijk worden.

Publieke omroep

Het cultuurbeleid ten aanzien van de televisie dient gericht te zijn op bevordering van meer kwaliteit in de programma's. De televisie is een goed medium om allerlei belangwekkende en

onbekende terreinen onder de aandacht te brengen van het publiek. De Groenen verkiezen één of twee kwalitatief goede publiekszenders boven de huidige drie, die steeds meer beginnen te lijken op hun commerciële concurrenten. De Groenen streven er naar dat deze zenders reclamevrij worden.

Sport

Het bevorderen van de mogelijkheid tot sporten, als inspanning en ontspanning tegelijk, verdient hoge aandacht, juist omdat jong en oud hieraan zoveel vreugde beleven. In basis- en voortgezet onderwijs moeten meer vakleerkrachten voor sportbeoefening worden aangesteld. Om kwetsbare groepen zoals aan huis gekluisterde ouderen gezond te houden, behoren de bewegingstimulerende radioprogramma's van de NOS weer in ere te worden hersteld.

8. Criminaliteitsbestrijding: hoe handhaaf je een Groen beleid

Individualisering

Een oorzaak van onveilige gevoelens is de individualisering, het verdwijnen van de sociale samenhang in de wijken. Veel ouderen hebben weinig contact met jongeren (inclusief kleinkinderen). De Groenen zien dan ook veel in projecten om ouderen weer in contact te brengen met jongeren, en andersom, door bijvoorbeeld jongeren voor een zakcentje klusjes te laten opknappen voor ouderen.

Zichtbare agenten

De Groenen zijn blij met de uitbreiding van de politie. Wij willen meer blauw op straat. De meeste agenten hebben een hekel aan administratieve taken. Het opnemen van een aangifte of het uitwerken van een proces-verbaal moeten ze kunnen delegeren. De politie moet ook 's avonds en in de nachtelijke uren meer worden ingezet. Negentig procent van de criminaliteit voltrekt zich namelijk tussen acht uur 's avonds en zeven uur 's ochtends, terwijl dan slechts vier procent van de dienders aan het werk is. In het landelijk gebied moet elke gemeente minimaal over één politiepost beschikken.

Uitbannen alcoholreclame

De Groenen sluiten zich aan bij het verlangen naar meer veiligheid op straat. De oplossing ligt niet alleen bij meer zichtbaar blauw op straat, maar ook bij een krachtadige campagne tegen drank- en drugsmisbruik. Het uitbannen van de alcoholreclame is daarvoor een eerste voorwaarde.

Subjectieve onveiligheid

Gevoelens van onveiligheid nemen toe. Dit ligt niet altijd aan een objectieve daling van de veiligheid van de burgers. De subjectieve onveiligheid vindt een oorzaak in de vergrijzing: ouderen zijn het meest kwetsbaar voor criminaliteit en voelen zich ook eerder onveilig. Bovendien wordt het aantal jongeren kleiner; maar degenen die zich crimineel gedragen doen dat op steeds agressievere wijze.

Vermogens- en geweldsdelicten

Het gebruik van softdrugs is al gelegaliseerd. Dat moet ook gebeuren met de handel in en de teelt van softdrugs. Zodoende komt er een einde aan een gespleten situatie: legale verkoop via de 'voordeur', illegale toelevering via de 'achterdeur'. De hierdoor vrijkomende politiecapaciteit kan dan beter benut worden voor de

bestrijding van vermogens- en geweldsdelicten en kleine criminaliteit.

Racismebestrijding

De overheid gaat een actief opsporings- en vervolgingsbeleid voeren tegen racisme en discriminatie. Discriminerende leuzen, spandoeken, toespraken en pamfletten moeten altijd tot vervolging leiden.

Inkomensafhankelijk boetesysteem

De Groenen zijn verder voorstander van een inkomensafhankelijk boetesysteem voor overtredingen. Beboeting met een geldbedrag moet door iedereen in gelijke mate als een straf worden aanvoeld. Dat betekent dat iemand met meer geld een zwaardere geldboete krijgt opgelegd dan iemand met minder inkomen.

De maxima voor boetes voor bedrijven die de wet overtreden moeten verveelvoudigd worden. Nu is het helaas soms zo dat misdaad loont. Een boete van een miljoen is niets voor een groot bouwbedrijf. Tevens moet als straf uitgesproken kunnen worden dat een bestuurder van een veroordeelde vennootschap geen bestuursfunctie meer mag vervullen.

Verkeersveiligheid

Na een aantal veroordelingen wegens overtredingen die de verkeersveiligheid ernstig in gevaar brachten, zoals rijden onder invloed of een ruime snelheidsovertreding op een drukke weg, willen wij de rijbevoegdheid ontnemen.

9. Landbouw: eten wat de grond schaft

Het roer moet om

Mensen kunnen geen voedsel maken. Zij kunnen alleen in de keuken bereiden wat de natuur hen aan levensmiddelen schenkt. Wie de natuur verspeelt, raakt aan het leven zelf, ook het eigen menselijk leven. Genetische manipulatie, bio-industrie, verscheidene geïmporteerde dierziekten, zoals BSE en MKZ, leiden tot onzekerheid over de kwaliteit van ons voedsel. Het huidige landbouwbeleid is niet duurzaam en houdt geen rekening met het welzijn van dieren. Het roer moet om! In een ecologische economie dient een landbouw- en voedselbeleid voorop te staan dat de natuur herstelt en behoudt. De boer moet naar kennis en inzet een aangepaste vergoeding ontvangen.

Ecologische landbouw

Ecologische landbouw wordt de gangbare landbouw. Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in de landbouw moet op de middellange termijn tot het verleden behoren. Ziekten en plagen worden voorkomen door meer diversiteit in gewassen en het gebruik van 'natuurlijke vijanden' van insecten. De Groenen streven ernaar dat in 2010 vijftientig procent van alle landbouwproducten biologisch wordt geproduceerd. In 2020 moet dit minstens vijftig procent zijn. Ecologische landbouw werkt zoveel mogelijk met de eigen krachten, energieën, evenwichten, kringlopen én grenzen van de natuur. Nieuwe eco-efficiënte technologieën moeten worden gestimuleerd en de middelen hiervoor ter beschikking worden gesteld.

Ecologisch houdbare productie

In een markteconomie dient de winkelprijs de volledige sociale en ecologische kosten te berekenen van een veilige en verantwoorde voedselproductie. Een markt van overproductie levert onderprij-

zen. Landbouwsubsidies moeten niet meer worden verstrekt voor producten, maar voor activiteiten. Deze productiewijze en prijsvorming zullen daarom door democratische wetgeving moeten worden gecorrigeerd. Daarom dient, te beginnen in Nederland, de EU en de overige hoge-productielanden die de dienst uitmaken in de wereldhandelsakkoorden (WTO), de productie zodanig te worden omgevormd, dat ze ecologisch houdbaar wordt. Er mag niet meer gedumpt worden ten koste van landbouw in andere landen en gebieden.

Dierziektenbeleid

De aanpak van de varkenspest in 1995 en de mond- en klauwzeerepidemie (MKZ) in 2001 hebben laten zien dat het Europese dierziektenbeleid nodig aan herziening toe is. Het is volstrekt onaanvaardbaar dat alleen om economische redenen miljoenen gezonde dieren worden gedood en vernietigd.

Varkensfonds

De vanwege mest en pest onaanvaardbaar geworden varkenshouderij kan hier tot voorbeeld strekken. De marktprijs voor varkens bij de slachterijen wordt in principe bepaald door vraag en aanbod. De werkelijke sociaal-ecologische en milieukosten vallen buiten deze handel. Om deze kosten te financieren zijn De Groenen voorstander van een door de overheid beheerd varkensfonds. Dit fonds heeft een tijdelijk karakter. De consument betaalt per kilo varkensvlees 30 eurocent heffing (analoog aan de ecotax op bijvoorbeeld benzine). De varkensmester krijgt uit dit fonds de nodige extra middelen voor elk varken dat in Nederland wordt geslacht (om internationaal geslept met dieren tegen te gaan) en op biologisch verantwoorde wijze is gemest (gevoed). De intensieve veeteelt moet een halt worden toegeroepen. De bedrijven moeten worden "gezondgekrompen" tot op circa duizend varkensplaatsen per bedrijf. De varkensdichtheid kan aldus, zonder inkomensbedreiging voor de boeren, worden ingekrompen. Er wordt niet meer massaal veevoer geïmporteerd, vooral niet uit de Derde Wereld. Dieren kunnen goed en gezond worden gehouden. Het mestprobleem verdwijnt en daarmee het grondwaterprobleem voor de drinkwatervoorziening. Vlees wordt niet meer voor dumprijzen afgezet en verhandeld. Een dergelijke premie voor boeren is geen overheidssubsidie die boeren maakt tot bedelaars. Het is een correctie op de te lage markt/winkelprijs. Waar de markt ecologisch wordt, zal zij zelf de ecologische kostprijs gaan berekenen. Dan kan het fonds beëindigd worden. Men kan een dergelijk fonds ook invoeren voor andere hoofdproducten, zoals rundvlees, zuivel, graan, groenten en pluimveeproducten. In ruil voor de sociaal-ecologisch kostendekkende prijzen voor boer en tuinder maken zij afspraken voor een sociaal-ecologische wijze van omgaan met grond, water, planten, dieren en middelen. De bio-industrie en intensieve veeteelt moeten op termijn volledig worden verboden.

Grensbeschermingen

Als Nederland in de landbouw sociaal en ecologisch orde op zaken heeft gesteld, kan het dit in de EU overtuigend propaganderen. Intussen zijn wel grensbeschermingen nodig, met heffingen en controles, opdat onze markten niet met dumpproducten worden verstoord. Zo'n buitengrensbeleid zal ook in de EU en WTO tot stand moeten komen. Regionale distributie van landbouwproducten wordt bevorderd.

Aangepaste ruilverkaveling

Een levend platteland behoudt levende dorpen met een extensieve en arbeidschepende boerenbevolking. Niet een minimaal aantal kapitaalintensieve megabedrijven, maar vele familiebedrijven met hun eigen specialiteit. De toegepaste ruilverkaveling, waarvan slechts schaalvergroting en intensivering het gevolg is geweest, moet worden omgebogen naar schaalverkleining, kwaliteitsverbetering en gemengde productie. In Nederland blijft natuur allereerst plattelandsnatuur. Boeren en natuurbeschermers worden bondgenoten in de strijd voor een beter buitengebied. Boeren nemen zoveel mogelijk deel aan de productie van natuur, bijvoorbeeld door beperkt maaien, braakleggen van perceelranden, slootkantbeheer en aanleg van houtwallen. Boeren moeten hiervoor ook inkomen ontvangen. De subsidie voor landbouwproducten daarentegen moet niet alleen in Nederland maar in de hele EU worden afgeschaft.

10. Natuur: kwaliteit belangrijker dan kwantiteit

Grootschalige natuurgebieden

Op de schaal van Nederland zullen natuur en landschap altijd nauw verweven zijn met de inrichting van steden, dorpen en het hele buitengebied. Nederland is te klein voor grootschalige, zelfregulerende natuurgebieden. Niet-duurzame cultuur en economie leiden tot natuur- en landschapsvernietiging. Op de lange termijn kan natuurbeleid alleen maar slagen in een verduurzaamde samenleving. Op de korte en middellange termijn moet het natuurbeleid de druk van de economische expansie en de milieuvernietiging zien te weerstaan. Extra maatregelen zijn dringend noodzakelijk.

Ecologische Hoofdstructuur

Door de aanleg van "nieuwe natuur" groeit het areaal natuurgebied in Nederland enigszins. Echter, de kwaliteit van de natuur - de biodiversiteit - neemt nog altijd af. Vooral de milieudruk (verdaging, verzuring, vermesting, stikstof en zware metalen) frustreert het natuurbeleid. De overheid heeft het plan opgevat van een samenhangend, landelijk netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingen, analoog aan het rijkswegennet. De Groenen ondersteunen dit streven, maar om de Ecologische Hoofdstructuur tijdig te realiseren is de versnelde aankoop van de benodigde gronden essentieel. Daarvoor zijn een substantiële verruiming van het budget en de inzet van het middel onteigening (zoals ook bij rijkswegenaanleg gebeurt) nodig. Bovendien dienen gebieden die volgens het rijksplan in de toekomst als natuurgebied worden aangekocht planologisch (via streek- en bestemmingsplannen) te worden gevrijwaard van tussentijdse aantastingen. De verantwoordelijke minister ziet hierop toe, desnoods via een aanwijzingsbesluit.

Natuurcompensatie

De compensatie voor onontkoombare aantasting van natuurgebieden en leefgebieden van de 650 bedreigde soorten van dieren en planten moet wettelijk worden verankerd in dezelfde procedures als waarin de aantasting wordt geregeld. Dat betekent dat bij het ontbreken van draagvlak voor natuurcompensatie er ook geen aantasting kan plaatsvinden.

Milieunormen

Voor het herstel van de natuurkwaliteit binnen en buiten de Ecologische Hoofdstructuur worden de milieunormen op duurzaam overleven van een soortenrijke natuur afgestemd. Nu zijn ze

slechts afgestemd op duurzaam overleven van de mens.

Biologische landbouw, schone productieprocessen, drastische beperking van de automobiliteit en milieubewust gedrag worden via het belastingstelsel sterk bevorderd.

Naleving internationale verdragen

Nederland moet veel beter zijn verplichtingen nakomen in het kader van internationale natuur- en milieuverdragen, zoals het Biodiversiteitsverdrag, de Europese vogel- en habitatrichtlijn en het Kyoto-protocol. Ook moet Nederland zich houden aan de Verklaring van Stade, waarin Duitsland, Denemarken en Nederland hebben afgesproken dat geen windmolens in de Waddenzee worden geplaatst. De plaatsing van windmolens op de Afsluitdijk moet dan ook worden afgeblazen, want hierdoor zullen jaarlijks 10.000 tot 15.000 vogels de dood vinden. Er zijn in Nederland veel geschiktere plekken voor windmolenparken. Zie hoofdstuk 10 onder "Energie". Het budget voor de bescherming van met uitsterven bedreigde diersoorten wordt verdubbeld.

Stiltegebieden

De komst van meer stiltegebieden en nachtduister is gewenst. Op autosnelwegen kan de verlichting 's nachts minder fel of zelfs helemaal niet branden. Dit zorgt voor een vermindering van de verstoring van het nachtleven van dieren. Bovendien remt het de snelheid van de autogebruiker, waardoor het aantal sterfgevallen van zeldzame dieren eveneens zal afnemen.

11. Milieubeleid: naar een schone productie

Milieu begint ook bij de overheid

Het milieubeleid van het paarse kabinet kwam vooral tot uiting in de 'Postbus 51'-spotjes. 'Een schoon milieu begint bij jezelf', was daarin het credo. Het stimuleren van milieuvriendelijk gedrag onder de burgers krijgt echter een wrange bijmaak als de overheid zelf een slappe houding aanneemt, en nu het demissionaire kabinet Balkenende zelfs het milieu naar een ondergeschikte plaats heeft verwezen. Burgers zijn best bereid offers te brengen voor een beter milieu. De burger verwacht echter van de overheid maatregelen die voor iedereen gelden. Stimulerend zou zijn als de overheid het goede voorbeeld zou geven. Een stap in de goede richting zou zijn, als de overheid consequent over zou gaan op het gebruik van groene stroom, het reizen van bewindslieden per openbaar vervoer en als het niet anders kan in energiezuinige auto's.

Zeer gevaarlijke stoffen

Het afvalprobleem kan alleen effectief worden opgelost door op termijn slechts schone productie toe te staan. In de tussentijd willen De Groenen een onmiddellijk verbod op het gebruik van en de handel in stoffen die zeer milieuschadelijk zijn en waarvoor nu al goede alternatieven bestaan. Het gaat dan bijvoorbeeld om PVC en andere chloorverbindingen, dioxinen en zware metalen alsook cadmium. De overheid zal bovendien actief de conversie van de chloorindustrie bevorderen.

Afvalverbranding

In afwachting van de situatie waarin alleen nog schone en herbruikbare producten zijn toegestaan, moeten we natuurlijk wel iets doen met het vele afval dat in de afgelopen decennia geproduceerd is. De Groenen vinden dat het verbranden van afval tot een minimum beperkt dient te worden. We zijn immers op weg naar onze doelstelling van schone productie. Het verbranden van

afval is slecht voor milieu en gezondheid. Niet alleen leidt dat tot de uitstoot van giftige gassen; je blijft ook zitten met de verbrandingsrest (vliegias), die als chemisch afval moet worden beschouwd. De vliegias wordt nu verwerkt in beton en asfalt, maar komt daar in de loop der jaren door uitloging en de sloop van wegen en gebouwen opnieuw uit vrij. Het bijstoken van afval in cementovens en elektriciteitscentrales wordt verboden. Deze instellingen beschikken niet over de vereiste rookgas-reinigingsystemen die de uitstoot van milieugevaarlijke stoffen als dioxinen kunnen voorkomen.

Statiegeldsysteem

Winkels en bedrijven krijgen - zoals in Duitsland - de wettelijke plicht om het verpakkingsmateriaal van hun producten in ontvangst te nemen. Ook de afgedankte producten zelf dienen hergebruikt te worden. Het is noodzakelijk dat het statiegeldsysteem verder wordt uitgebreid, in eerste instantie met al het glaswerk, blik en plastic frisdrankverpakkingen.

Energie

Schone productie als doelstelling betekent ook dat er op termijn alleen plaats is voor schone en duurzame energie. De Groenen willen daarom de kerncentrales zo snel mogelijk sluiten en het invoeren van met kernenergie geproduceerde stroom beëindigen. Ook het gebruik van fossiele energiebronnen als kolen en olie wordt ontmoedigd. De bestaande kolencentrales worden aan het einde van hun levensduur gesloten.

Tegelijkertijd wordt de toepassing van zonne-, water- en windenergie, die op korte termijn rendabel worden, sterk gestimuleerd. Gedacht wordt aan kleinschalige windturbineparken, daar waar deze in het landschap geïntegreerd kunnen worden. Toepassing van zonneboilers en fotovoltatische panelen op daken en langs autowegen wordt aangemoedigd. Schone biomassa kan eveneens als energiebron worden ingezet.

Klimaatbeleid

Het Kyotoverdrag is het eerste internationale klimaatverdrag waarin bindende afspraken zijn gemaakt om de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen. De internationaal afgesproken 6% reductie die in 2010 ten opzichte van 1990 moet zijn bereikt, is echter pas een eerste kleine stap op weg naar de 60% tot 80% reductie die nodig is om de klimaatverandering tot stilstand te brengen. Het belangrijkste broeikasgas is CO₂, dat vrijkomt bij verbranding van koolwaterstoffen, dus alle fossiele brandstoffen. Er moet alles aan worden gedaan om de uitstoot van CO₂ te verminderen. CO₂ moet in de productprijzen worden meegerekend, klimaatvriendelijke producten kunnen dan goedkoper onder het motto "de vervuiler betaalt méér".

Milieukosten in prijs verwerken

Niet alleen de uitstoot van CO₂ moet in de productprijs worden verrekend, maar ook alle andere milieukosten. Er komt een heffing op bronnen van de kankerverwekkende polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's), zoals auto's, vliegtuigen en diverse fabrieken. Arbeidsintensieve diensten en plantaardige producten (bijvoorbeeld uit natuurvoedingswinkels) behoren in het lage BTW-tarief. Vleesproducten gaan naar het hoge tarief van 19 procent, behalve vlees afkomstig uit de biologische veeteelt. Onderzoek van het Centraal Planbureau heeft uitgewezen dat zelfs een drie keer zo hoge energieheffing de economie niet schaadt. Wel zorgt ze voor een verschuiving van kosten in het voordeel van arbeid en milieu. De Groenen voeren de ecotax op energie daarom

met een factor drie op voor zowel klein- als grootverbruikers. Grootverbruikers worden nu nog gevrijwaard van deze energieheffing, zoals de energieverslindende aluminiumindustrie.

Storten van vervuild baggerslib

Het storten van vervuild baggerslib in havens, rivierarmen en uiterwaarden is om redenen van gezondheid en milieu onverantwoord. Alternatieve verwerkingsvormen, zoals verglazing, dienen nadrukkelijk onderzocht te worden.

Water

Schoon drinkwater wordt een steeds schaarser artikel. De Groenen willen een gescheiden waterleidingsstelsel invoeren voor drink- en gebruikswater. Rioolrechten en zuiveringsheffing worden gekoppeld aan het waterverbruik. Regenwater mag niet rechtstreeks verdwijnen in het riool. Hemelwater hoort namelijk in de bodem terecht te komen, opdat het grondwater op peil blijft. Daarom zal op grote schaal asfalt moeten worden weggehaald. Met name grote (bedrijfs)parkeerterreinen worden waterdoorlatend gemaakt.

Naleving milieuregels

Milieu- en afvalbeleid en afvalverwerking blijven een kerntaak van de overheid, en worden niet geprivatiseerd. Handhaving van de milieuwetgeving wordt krachtiger aangepakt door de instelling van een Milieu Inlichtingen en Opsporings Dienst (M.I.O.D.). De overheid behoort ook zelf de milieuregels na te leven, in het bijzonder de Europese regelgeving. De overheid moet evenals particulieren strafrechtelijk vervolgd kunnen worden voor milieuovertredingen. Politie en justitie moeten meer uren uittrekken voor controle op de naleving van milieuregels.

12. Dierenrechten: respect voor de eigen waarde van het dier

Dieren zijn geen goederen

Dieren zijn nog steeds vogelvrij. Wij eten ze, doen er proeven op en schieten ze dood. Miljoenen dieren worden zo 'geconsumeerd'. Er is wel enige wetgeving voor dieren ontstaan, maar dit heeft niet geleid tot grote verbeteringen. Leghennen worden nog steeds gek in hun kooien, varkens kunnen niet wroeten en kalveren worden in het donker opgesloten. De dieren worden behandeld als goederen. Voor De Groenen zijn het echter levende wezens die respect verdienen.

Grondwetswijziging

In artikel 21 van de Grondwet is de zorg van de overheid voor de bescherming en verbetering van het leefmilieu vastgelegd. De zorg van de overheid voor het welzijn van het dier moet hieraan worden toegevoegd. Hierdoor zullen de belangen van dieren zwaarder meewegen bij maatschappelijke en politieke besluitvorming.

Nee tenzij

Het 'Nee, tenzij' dient uitgangspunt te zijn voor al het menselijk handelen met dieren. Dit betekent dat het welzijn van dieren in principe niet mag worden aangetast, tenzij er zwaarwegende argumenten zijn en er geen alternatieven zijn om de doelen op een andere manier te bereiken. Het fokken van pelsdieren doorstaat deze toets niet en moet worden verboden. Voor dierproeven dienen meer alternatieven ontwikkeld te worden.

De jacht

De Groenen streven naar een verbod op alle plezier-, oogst- en benuttingsjacht, dus alleen nog professionele beheersjacht. Er mag in geen enkel geval op dieren gejaagd worden in hun voortplantingsperioden.

Wilde dieren

Het houden van huisdieren die geen gedomesticeerde geschiedenis hebben, wordt verboden. Dat betekent dat uit het wild gevangen dieren, ook als ze niet met uitsterven worden bedreigd, niet meer mogen worden gehouden.

Dieren moeten zichzelf kunnen zijn

Ieder dier in gevangenschap moet zich soortspecifiek kunnen gedragen. Dit betekent dat legbatterijen en intensieve veehouderij op termijn worden afgeschaft. Het omschakelen naar extensieve bedrijfsvoering moet nog meer worden gestimuleerd. Daarvoor moet grond beschikbaar zijn. Er dient dus zo min mogelijk grond aan het landbouwareaal onttrokken te worden. Publiekscampagnes moeten de consument voor scharrelvlees interesseren.

Koe in de wei

Ammoniakuitstoot mag geen aanleiding zijn om de koe het hele jaar op stal te houden. De Groenen willen de koe 's zomers in de wei zien, met in elke wei een schuilboom.

13. Biotechnologie: voorzorgsprincipe

Strikte wetgeving

Na de informatierevolutie van de jaren '90 zal het komende decennium gekenmerkt worden door snelle ontwikkelingen in de biotechnologie. Doordat deze ontwikkelingen potentieel hoge winsten met zich meebrengen, zullen bedrijven geneigd zijn alle geboden mogelijkheden in dit veld te gebruiken. De Groenen kiezen echter voor het voorzorgsprincipe: zolang niet bewezen is dat deze technologieën onschadelijk zijn voor het milieu, dienen ze niet gebruikt te worden. Genemanipulatie moet dus worden gebonden aan strikte wetgeving, die voor iedereen duidelijk is.

Voedselveiligheid

De regering heeft de plicht om al het voedsel dat bestemd is voor menselijke consumptie en dat tot stand gekomen is met behulp van genetische manipulatie te keuren op risico's voor de volksgezondheid.

Het moet worden verboden om aan het publiek voedsel te verkopen dat tot stand is gekomen met behulp van genetische manipulatie zonder dat dit duidelijk op het product is aangegeven. Consumenten moeten een keuzemogelijkheid krijgen en behouden.

Verbod loslaten nieuwe organismen

Het moet worden verboden om genetisch gemanipuleerde organismen vrij te laten in de natuur indien er een mogelijkheid bestaat dat natuurlijke populaties van organismen hier nadelig door beïnvloed worden.

Controle op besmetting

Virale besmetting buiten het laboratorium, ten gevolge van genetisch onderzoek, is zeer wel denkbaar, onder meer door de afwezigheid van bekende afweerstoffen. Een epidemie behoort tot de mogelijkheden. Het infecteren van dieren of planten met

synthetische virussen moet daarom aan strikte voorwaarden en vergunningen worden gebonden.

Handhaving verbod op onderzoek wapens voor biologische oorlogvoering

De Groenen pleiten voor een protocol om de naleving van het verbod op de ontwikkeling van biologische wapens te laten controleren op dezelfde voet als dat nu bij de chemische industrie met betrekking tot de ontwikkeling van chemische wapens gebeurt.

Grenzen aan genetisch onderzoek

Zelfs indien omringende landen uitwijkmogelijkheden bieden menen De Groenen dat er grenzen zijn aan het soort onderzoek dat er in Nederland uitgevoerd kan worden:

- Het moet verboden worden om de gang van bevruchte eicel tot foetus te analyseren met de bedoeling om datgene te vernietigen wat niet beschikt over de gewenste genetische karakteristieken, bijvoorbeeld een bepaalde sekse. Gentherapie dient alleen na de geboorte plaats te vinden.
- Genetische tests mogen uitsluitend worden uitgevoerd in het belang van het individu op eigen aanvraag. Tests voor banen, verzekeringen en zo meer moeten worden verboden.
- Er moet een verbod komen op pogingen om menselijke eicellen genetisch te manipuleren.

Verbod op het klonen van mensen

Er moet een verbod komen op pogingen om mensen te klonen

Restricties op genetische manipulatie van dieren

Het genetisch manipuleren van dieren moet worden gereguleerd op basis van vergunningen. Het toevoegen van menselijk DNA aan dieren is slechts onder strikte voorwaarden toegestaan, bijvoorbeeld als het gaat om de productie van een bepaald benodigd hormoon. Alles moet eraan worden gedaan om te verzekeren dat genetisch gemanipuleerde dieren niet geplaagd worden door ziekte en gebrek als gevolg van hun behandeling. Waar zulke 'nieuwe soorten' ongezond blijken moet verdere voortplanting verboden worden.

Publieke toegankelijkheid en bezit van informatie

Registers inzake genetische manipulatie en de bedrijven of instellingen die zich met dit onderwerp bezighouden, dienen gemakkelijk toegankelijk te zijn voor het publiek.

14. Ruimtelijke ordening: spaar de open ruimte

Sprinkhanenplanologie

De open ruimte in Nederland wordt in een angstaanjagend tempo opgeofferd aan nieuwbouwwijken, bedrijventerreinen en infrastructurele projecten. Tegelijkertijd wordt bestaande bebouwing overgeleverd aan vervalprocessen. De Groenen zetten zich tegen de huidige sprinkhanenplanologie, waarbij steeds weer groene gebieden worden opgeslokt door bouwactiviteiten. De trend daarbij is om steeds duurdere woningen te bouwen op steeds grotere kavels. De Groenen pleiten ervoor om veel meer het accent te leggen op een goed beheer van bestaande wijken, en 'inbreiding' te realiseren waar dit nog mogelijk is. Regelgeving die 'inbreiding' onnodig bemoeilijkt, wordt versoepeld. Mogelijkheden om binnen de bebouwde kom planschade te verhalen worden beperkt.

Openruimteheffing

Er komt een openruimteheffing van een dusdanige omvang dat het bouwen in de open ruimte niet langer goedkoper is dan bouwen in het stedelijk gebied. Een openruimteheffing alleen is niet genoeg. Dan kan immers iedereen die geld genoeg heeft een villa of kantoorpark neerzetten in een nu nog groen gebied. Om een verdere versnippering van agrarische en natuurgebieden te voorkomen, moet de rijksoverheid rode contouren trekken, die de grens aangeven voor het stedelijk gebied. Daarbuiten wordt niet gebouwd. Wanneer gemeenten beperkt kunnen uitbreiden vanwege ruimtelijke overwegingen, moeten ze de instroom van mensen van buiten kunnen beperken door de eis van economische en/of maatschappelijke binding te stellen. De financierings-systeem van het gemeentefonds wordt zo gewijzigd dat er niet langer een bonus staat op uitbreiden. Bij het ontwikkelen van ruimtelijke plannen moet meer aandacht worden besteed aan het voorkomen van horizonvervuiling. Hoogbouw aan de rand van agrarische of natuurgebieden is niet wenselijk.

Randstad overvol

Grote delen van de randstad raken overvol. Verdere verstedelijking is hier onverantwoord, temeer daar er over enige tijd ontspanning optreedt op de woningmarkt. Om verpaupering op langere termijn te voorkomen, moet juist worden geïnvesteerd in de kwaliteit van de leefomgeving. De resterende landbouwgebieden in en om de Randstad moeten behouden blijven en geschikt worden gemaakt voor agrarisch natuurbeheer. Dit geldt bijvoorbeeld voor het bollengebied, dat echter zal moeten omschakelen naar biologische bollenteelt. Daarnaast is er met name in het zuidelijke deel van de Randstad een tekort aan grootschalige recreatiegebieden. Bij de herstructurering van het Westland moet daarom een bos van minimaal 4.000 hectare worden aangelegd.

Optimalisering bestaande woningvoorraad

Nog steeds wordt in ons land gebouwd voor een jonge bevolking. Door de vergrijzing wonen steeds meer oudere mensen te ruim en kunnen ze geen kleinere woning vinden. De bestaande bebouwing moet beter worden benut door verbouw, aanbouw, en opbouw van verdiepingen. Zo is nauwelijks nieuwbouw nodig in het buitengebied en krijgen vervalprocessen minder kans in de naoorlogse woonwijken die toch al moeten worden opgeknapt. De huizen kunnen dan meteen duurzamer worden gemaakt (zonnecollectoren, warmtepomp, vegetatiedak etc.). In het algemeen heeft duurzaam bouwen nog een te vrijblijvend karakter. Het Bouwbesluit moet op dit punt worden aangescherpt. Door verdichting van steden en dorpen blijft het draagvlak voor voorzieningen als bus en bibliotheek behouden. Bewoning van recreatiewoningen moet om milieuredenen krachtig worden bestreden.

Grote-stedenbeleid

Er moet meer geld komen voor het Grote-stedenbeleid om de vlucht uit de stad te vermijden. Verder worden grote investeringen gedaan in hoogwaardig openbaar vervoer. Ook de kleine kernen krijgen meer financiële armslag om de bestaande kernen kwalitatief te verbeteren, zodat een aanslag op het open gebied achterwege kan worden gelaten.

Dubbel grondgebruik

Dubbel grondgebruik krijgt meer aandacht. Overkluizing van wegen en spoorlijnen met woningen en kantoren is een goede optie voor nieuwbouw. Ook op bedrijventerreinen en haventerreinen kan meer bedrijvigheid plaatsvinden op hetzelfde grondgebied. Parkeren moet zoveel mogelijk ondergronds plaatsvinden.

Erfpacht

Erfpachttuitgifte door de gemeenten heeft in theorie als voordeel dat speculatie kan worden tegengegaan (de waardevermeerdering komt ten goede aan de gemeenschap). Helaas gebruiken sommige gemeenten het erfpachtsysteem als melkkoe, waardoor zij in feite zelf als speculant opereren. Bovendien heffen gemeenten al onroerende zaak belasting (OZB). De Groenen vinden dat de wetgeving moet worden aangepast om een einde te maken aan extreme canonverhogingen en grote ongelijkheden tussen verschillende erfpachters, zoals in Amsterdam. De model-verordening van de VNG uit 1988 kan als voorbeeld dienen. Dit model gaat uit van eeuwigdurende erfpacht met een vijfjaarlijkse canonverhoging op basis van een rentepercentage.

15. Infrastructuur en mobiliteit: meer asfalt doet de files niet verdwijnen

Infrastructuur beter benutten

De aanleg van nieuwe snelwegen is geen oplossing voor fileproblemen, integendeel, hiermee wordt uiteindelijk alleen maar de groei van het autoverkeer gestimuleerd. De Groenen verzetten zich tegen allerlei geplande nieuwe snelwegen, zoals de A4 door recreatiegebied Midden-Delfland en de verbinding tussen de A6 en de A9, die onder andere het Naardermeer bedreigt.

Nederland vergrijsd en krijgt binnen enkele decennia te maken met een bevolkingsdaling als de naoorlogse geboortegolf begint weg te ebbelen. Daaraan vooraf gaat pensionering. Er zal dus minder werkgelegenheid hoeven te worden gecreëerd want jongeren kunnen de plaats innemen van ouderen. Het woon-werkverkeer zal afnemen. We gaan infrastructuur overhouden als het roer niet nu al omgaat. Met dat vooruitzicht moeten we bestaande infrastructuur beter benutten en nieuwe alleen aanleggen waar we die door achterstand missen: tramlijnen, kanalen en luchtschipverbindingen. Transportwetenschap en -technologie moeten worden gestimuleerd, want zij bieden ons betere oplossingen dan nog meer beton. Bovendien kunnen we die kennis exporteren en zo ook elders milieu en ruimte sparen, terwijl het ons aan niets hoeft te ontbreken.

Absolute vermindering aantal auto's

De auto is niet meer weg te denken uit onze maatschappij. De meeste mensen zouden dat ook niet willen. We mogen echter niet de ogen sluiten voor de negatieve effecten van automobiliteit: luchtverontreiniging, geluidhinder, aantasting van het landschap, vele verkeersslachtoffers (zowel mensen als dieren) en eindeloze rijen blik op straat. Ruim 6 miljoen auto's rijden er op dit moment in Nederland. Bij voortzetting van het huidige beleid zijn dat er in 2010 al 7,3 miljoen. De Groenen willen een vermindering van het aantal auto's en een vermindering van het autogebruik. Het beleid moet niet alleen gericht zijn op het gebruik van de auto maar ook op het bezit daarvan. Dat willen De Groenen overigens alleen als de alternatieven voor het particulier autobezit verder worden uitgebouwd. Projecten met een deelauto mogen rekenen op

financiële ondersteuning. De tram keert in veel steden weer terug in het straatbeeld. Openbaar vervoer wordt goedkoper en het taxivervoer wordt als onderdeel daarvan gestimuleerd.

Vergunningenstelsel

Goed flankerend beleid maakt het maatschappelijk draagvlak groter voor een stop op het aantal auto's in Nederland. De Groenen zijn voorstander van een onderzoek naar de mogelijkheid van een vergunningenstelsel voor het hebben van een auto. In een soortgelijk dichtbevolkt land als Singapore wordt al jaren succesvol met dit systeem gewerkt. Gaat er een auto naar de sloop dan komt er een vergunning vrij voor de koop van een nieuwe wagen. Daarnaast zou het rijk niet-gebruikte 'autorechten' kunnen opkopen. Als tweede mogelijkheid wordt gedacht aan een quotering van het aantal kilometers of het aantal brandstofliters, via een geleidelijke vermindering daarvan. Omdat het beleid van De Groenen gericht zal zijn op autocontingentering kunnen maatregelen als elektronische tolheffing en accijnsverhogingen (voorzover niet in overeenstemming met het buitenland) achterwege blijven.

Normstelling

Door strikte normstelling voor de uitstoot van auto's wordt tegelijkertijd de druk op autofabrikanten opgevoerd om te komen met voertuigen die milieuvriendelijker zijn. Op termijn mogen auto's in Nederland geen zwaar verontreinigde emissie uitstoten. Onderzoek naar voertuigen die spaarzaam gebruik maken van fossiele brandstoffen wordt uitgebreid. Te denken valt daarbij aan subsidies voor de elektrische auto die opgeladen wordt door zonnepanelen op het eigen dak, of thuis. Het openbaar vervoer dient wat dit betreft een voorbeeldfunctie te vervullen. Het gebruik van gas als brandstof wordt gestimuleerd.

Fiscale maatregelen

Belastingfaciliteiten die het autorijden bevorderen worden afgeschaft. Het OV-gebruik vormt de grondslag voor reiskostenvergoedingen. Het gebruik van dieselbrandstof voor personenauto's, taxi's en bestelauto's wordt met fiscale maatregelen ontmoedigd.

Parkeerbeleid

Het lukt niet het autogebruik terug te dringen, mede doordat gemeenten geen streng parkeerbeleid voeren. De rijksoverheid moet hier met dwingende parkeersetgeving op inspelen. Zo moet van rijkswege worden voorgeschreven dat alle bebouwde kommen onder eenzelfde regime van parkeerrestricties komen te vallen.

Autovrije zondag

De overheid voert autovrije zondagen in, verplicht voor iedereen. In eerste instantie jaarlijks. De jaarlijkse autovrije zondag moet binnen drie jaar overgaan in een verplichte maandelijkse autovrije zondag.

Maximumsnelheid omlaag

De Groenen denken aan een verkeersveilige leefomgeving bij te dragen door in eerste instantie de groei van het autoverkeer tegen te gaan. Ook de snelheid dient te worden begrensd. Dit bevordert niet alleen de verkeersveiligheid, maar vermindert ook luchtvervuiling en lawaai. Op wegen waar de maximumsnelheid nu 50 km/uur bedraagt, moet deze worden teruggebracht tot 30 km/uur, behoudens verbindingswegen. Op snelwegen wordt de

limiet teruggebracht naar 90 km/uur. Het terugbrengen van de maximumsnelheid rond de steden levert capaciteit op. Omdat mensen vooral over korte afstanden reizen, maakt het ze niet uit als ze maar 60 km/uur mogen op de ringweg. Een betrouwbare reistijd blijkt belangrijker dan vijf minuten sneller te zijn.

Vrachtverkeer

Door het introduceren van een inhaalverbod voor het vrachtverkeer op bepaalde trajecten van het wegennet, vindt een betere doorstroming van het verkeer plaats. Vervoer naar binnensteden vindt in de nabije toekomst plaats via zogenoemde stadsdistributiecentra (SDC's). Kleinere, milieuvriendelijke vrachtwagens rijden vanaf die SDC's de goederen de stadskernen binnen.

Vestigingsbeleid voor detailhandel en 'leisure'-voorzieningen

Statistisch gezien zijn we inmiddels vaker op pad voor onze vrije tijd dan voor ons werk. De snelweg wordt steeds meer benut voor vrijetijdsbesteding. Om de druk op het bestaande asfalt niet te verhogen, moet de vestiging van detailhandel en 'leisure'-voorzieningen langs snelwegen worden voorkomen.

Dorpsauto

Analoog aan de succesvolle collectief beheerde dorpshuizen dient er een stimuleringsprogramma te komen voor dorpsauto's, waarvan de hele gemeenschap gebruik kan maken.

Vliegverkeer

De Groenen zien met lede ogen aan dat het vliegverkeer geen strobreed in de weg wordt gelegd. Vliegen zorgt voor een enorme aanslag op de beschikbare fossiele brandstoffen en is dus een van de grote veroorzakers van het broeikaseffect. Bovendien zorgt het vliegverkeer voor ernstige lawaaioverlast in de wijde omgeving van de vliegvelden. Het mag niet verbazen dat De Groenen tegenstander zijn van een verdere toename van dit soort vliegverkeer. Zij wijzen dus ook de aanleg van een nieuwe luchthaven en uitbreiding van Schiphol af. Sterker nog, De Groenen zien mogelijkheden genoeg om dit vliegverkeer te verminderen. De volgende beleidsvoorstellen moeten leiden tot een afname van het aantal vluchten.

- Een selectief toelatingsbeleid zorgt ervoor dat lawaaiige, onveilige en laagwaardige vliegbewegingen tot het verleden behoren. Waar mogelijk worden reizen overgeheveld naar de grond. Veel reizen binnen Europa kunnen plaatsvinden via de hogesnelheidslijnen (op bestaand spoor).

- Er komt een belasting op kerosine, en op vliegtickets wordt BTW geheven. De vraag naar vliegreizen zal afnemen en de treinen kunnen weer een eerlijke concurrentie met de vliegmaatschappijen aangaan.

- De Nederlandse overheid zal zich sterk maken voor de herintroductie van luchtschepen. De nieuwe generatie zeppelins kan met het vliegverkeer concurreren op binnenlandse trajecten en korte-afstandsvluchten. Bovendien zijn zeppelins geschikt voor goederentransport, surveillance, militair toezicht en toerisme. Rechtstreekse luchtschipverbindingen van regionale luchthavens naar mediterrane vakantiebestemmingen behoren tot de mogelijkheden op de korte termijn. Regionale luchthavens zullen daarvoor geschikt worden gemaakt.

- De overheid streeft verder naar één internationale intercontinentale luchthaven voor Noordwest-Europa. Er dient een gezamenlijke exploitatie te komen van een vliegveld op het knooppunt van snelle treinen en dat is nabij de Kanaaltunnel.

- Reclamevluchten worden verboden en de kleine luchtvaart mag niet meer plaats vinden boven stiltegebieden en grote natuurgebieden.

- Nachtvluchten tussen 23 en 7 uur worden op de Nederlandse luchthavens (inclusief Schiphol) verboden, behalve voor luchtschepen. Er moeten internationale afspraken komen over nachtvluchtverboden. Ook in Duitsland bestaat daar draagvlak voor.

NS

De vervoersplicht van de overheid moet in stand blijven om een duurzaam alternatief te bieden voor de auto. Het openbaar vervoer heeft nog een wereld te winnen door capaciteitsvergroting, betere dienstverlening, betrouwbaarheid en betere informatie aan reizigers. Het openbaar vervoer moet beter geschikt worden gemaakt voor ouderen, gehandicapten en ouders met jonge kinderen. Een hardere aanpak van asociaal gedrag in het openbaar vervoer is helaas noodzakelijk. Als niet snel een kentering optreedt, verliest de trein aan aantrekkingskracht. De privatisering van het spoor is een regelrecht fiasco en moet zo snel mogelijk worden teruggedraaid.

Zuiderzeelijn

De Groenen staan in beginsel positief tegenover de aanleg van de Zuiderzeelijn, een snelle spoorverbinding tussen de randstad en het noorden, mits daarbij zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van het bestaande spoorweginet.

Goedkoop openbaar vervoer

Het experiment met gratis openbaar vervoer in het Belgische Hasselt heeft geleid tot ruim acht keer zoveel reizigers. De Groenen willen hierop voortborduren door het stadsvervoer zo niet geheel gratis, dan toch veel goedkoper te maken. De financiering hiervan wordt mogelijk gemaakt door de invoering van een lokale OV-heffing, waarvoor de passagier in ruil een abonnement ontvangt. Bij nieuwbouwwijken horen projectontwikkelaars mee te betalen aan het realiseren van noodzakelijk openbaar vervoer.

Behoud onrendabele lijnen

Het openbaar vervoer in het landelijk gebied wordt behouden en zo mogelijk uitgebreid. De rijksoverheid moet niet volstaan met decentralisatie van het openbaar vervoer, maar moet ook meebetalen aan het in stand houden van lijnen met een bezettingsgraad van minder dan 40 procent. Onrendabele lijnen bestaan niet; ze worden met slecht beleid gemaakt.

Fietsverkeer

De fiets is een goed vervoermiddel voor de korte afstand. Fietsen is milieuvriendelijk, goed voor onze persoonlijke gezondheid en ons welzijn, en neemt weinig ruimte in beslag. Het fietsverkeer zal worden bevorderd door de aanleg en het onderhoud van fietsroutes, door het scheppen van voldoende stallingsmogelijkheden en door te zorgen voor fietsersvriendelijke verkeersregels. In nieuwbouwwijken zullen tegenover een enkele auto-ontsluiting verscheidene fietsontsluitingen worden gerealiseerd.

16. Belastinghervormingen: meer logica in het systeem

Minder belasting op arbeid

De economische groei heeft verhuuld hoe zwak ons systeem staat

tegenover werkloosheid. Nederland is de afgelopen jaren rijker geworden. De betaalbaarheid van de sociale zekerheid vormt echter nog steeds een probleem. Door de hoge belasting- en premiedruk op arbeid en de relatief lage prijzen van energie en grondstoffen worden bedrijven aangemoedigd tot investeringen in automatisering en tot verplaatsing van arbeid naar lagelonenlanden. De aanstaande toetreding van een aantal Midden- en Oost-Europese staten tot de Europese Unie zal die verplaatsing eerder aanmoedigen dan vertragen. Ons fiscale stelsel geeft bedrijven dus zowel in groen als in sociaal-economisch opzicht de verkeerde prikkels: het maakt de productie niet schoner en pakt de werkloosheid onvoldoende aan.

Minimumloon belastingvrij

Ons fiscale stelsel zal moeten worden aangepast. Het bruto minimum loon wordt verlaagd tot het peil van het huidige netto minimum terwijl gelijktijdig de belastingvrije voet en het netto minimumloon gelijkgetrokken worden. Voor werkgevers leidt dat tot aanzienlijk lagere loonkosten, terwijl werknemers er niet op achteruit gaan. Ondanks de verhoging van het belasting- en premietarief van de veel kortere eerste schijf zal de opbrengst van de loonbelasting enigszins dalen. Deze daling zal naar verwachting ruimschoots gecompenseerd worden door lagere uitgaven aan werkloosheids- en bijstandsuitkeringen. De lagere werkloosheid zal het algemeen welzijn ten goede komen.

Verschuiving premieheffing

De Groenen willen de systeemfout in het huidige sociale zekerheidsstelsel aanpakken. Dit kan door de sociale premiedruk te verschuiven van arbeid naar toegevoegde waarde. De gelijktrekking van minimumloon en belastingvrije voet levert daar een aanzienlijke bijdrage aan. Van de heffing die een bedrijf over toegevoegde waarde gaat betalen mag daarnaast voor elke in dienst zijnde werknemer een bedrag worden afgetrokken ter grootte van de werkloosheidsuitkering die daarmee wordt bespaard. Het heffingspercentage wordt per bedrijfstak zodanig vastgesteld dat de sociale lasten die een bedrijf onder het nieuwe stelsel moet betalen gelijk zijn aan die onder het huidige stelsel. Deze financiering van de sociale zekerheid kost niets meer dan de financiering volgens het huidige stelsel. Zij leidt ertoe dat het aannemen van arbeid wordt beloond in plaats van bestraft, terwijl het afstoten van arbeid minder voordelig wordt omdat dan een uitkeringsequivalent minder kan worden afgetrokken.

Bruto wordt netto

De Groenen willen nog iets verder gaan en op termijn behalve de sociale lasten ook de loonbelasting op de toegevoegde waarde laten drukken. De heffing over de toegevoegde waarde wordt daarmee wel hoger, maar daar staat tegenover dat bedrijven in plaats van bruto lonen nog slechts netto lonen hoeven uit te betalen. Consequentie zal zijn dat we verlost worden van alle aftrekposten. Niemand hoeft er echter op achteruit te gaan, doordat de nettolonen, inclusief aftrekposten, gelijk blijven.

Korte- en lange-termijnplan

Deze verschuiving van loonbelasting en sociale lasten naar de toegevoegde waarde kan geleidelijk, per bedrijfstak worden ingevoerd. Het korte- en het lange-termijnplan van De Groenen vloeien dan geleidelijk in elkaar over omdat dan steeds meer bedrijven nog slechts netto lonen uitkeren, zodat we ons uiteindelijk niet meer druk hoeven te maken over het werkloosheid veroorzakende effect van te hoge bruto lonen.

Winst in milieu, sociaal en economisch opzicht

Met een dergelijk fiscaal stelsel blijft volgens De Groenen de sociale zekerheid betaalbaar en wordt de werkloosheid sterk teruggedrongen. Ook kan een aanzienlijke winst worden geboekt in milieu-, sociaal en economisch opzicht. Door de daling in de arbeidskosten wordt het voor bedrijven relatief aantrekkelijker om op energie en grondstoffen te bezuinigen dan op arbeid. Dit zal tevens leiden tot innovatieve investeringen in milieutechnologie. Lagere arbeidskosten maken bovendien arbeidsintensieve activiteiten zoals gezondheidszorg, onderwijs, onderzoek en ontwikkeling, reparaties, service en biologische landbouw weer betaalbaar. Verder maakt dit nieuwe stelsel de weg vrij voor de invoering van het basisinkomen.

Hypotheekrente

De huidige toestand waarbij alle hypotheekrente voor de eigen woning kan worden afgetrokken, moet worden aangepast. In de eerste plaats zijn de kosten voor de huiseigenaar dankzij de lage rentestand minder zwaar dan ten tijde van de instelling van de aftrek, in de tweede plaats leidt het bestaande systeem ertoe dat de grootste voordelen ten goede komen aan mensen met de hoogste inkomens. De Groenen willen de aftrek maximaliseren, door de aftrek tot een hypotheekbedrag van € 400.000,- te beperken. Daarnaast willen De Groenen dat er voor iedere hypotheek een aftrek geldt van 40%, zodat lagere inkomens dezelfde aftrek genieten als hogere inkomens.

17. Duurzame economie: milieuwinst wordt bedrijfswinst

Grenzen aan de groei

De Groenen geloven niet in het sprookje van diverse regeringsnota's dat economische groei juist de redding van het milieu is. Volgens deze nota's zou door economische groei de technologische ontwikkeling gefinancierd kunnen worden die nodig is om de vervuiling per eenheid product terug te brengen. Economische groei betekent echter per definitie meer eenheden product. Dus: ook al zou de vervuiling per eenheid afnemen, dan betekent dit nog geen afname van de vervuiling in zijn totaliteit (Het voorbeeld van de auto spreekt boekdelen: hoewel de motoren zuiniger worden, worden auto's zwaarder en worden meer auto's verkocht; het gevolg is dat er de afgelopen tien jaar de CO₂ uitstoot niet is afgenomen).

Vroeg of laat krijgen we de rekening van de vervuiling gepresenteerd. Het lijkt dus wel zo eerlijk om deze milieuschuld in de groeicijfers tot uitdrukking te brengen. De Groenen zijn dan ook voorstander van een omzetting van de economische groeicijfers in een Duurzaam Nationaal Product (DNP). Bovendien zijn er grenzen aan de groei. Enerzijds is de hoeveelheid grondstoffen en fossiele energie beperkt. Anderzijds raken de mogelijkheden om steeds efficiënter te produceren op den duur uitgeput. Er zijn steeds grotere investeringen nodig om de efficiëntie met een kleine stap te verbeteren. Een economisch systeem gebaseerd op een bronnenverslindende groei zal zichzelf dus uiteindelijk opblazen.

Milieu-investeringen

De Groenen willen daarom naar een andere groei toe. Deze is gebaseerd op lange-termijnperspectieven en duurzaamheid in plaats van op winstbejag voor de korte termijn. Het belang van de invoering van het hierboven beschreven groene fiscale stelsel is duidelijk. Dit stelsel stimuleert bedrijven om zuiniger om te gaan

met onvervangbare natuurlijke bronnen. Dit is echter niet genoeg. Bedrijven moeten worden gestimuleerd om alle fasen van de levenscyclus van hun product milieuvriendelijk te maken. Hiervoor zijn vergaande veranderingen noodzakelijk: veranderingen in de gebruikte grond- en hulpstoffen, veranderingen aan technische installaties en het product, en aanpassingen om afval binnen en buiten het bedrijf te kunnen hergebruiken. Investerings hierin zijn niet alleen goed voor het milieu, maar ook voor het bedrijf: imagoverbetering, meer efficiëntie, lagere milieueffingen, minder kosten van opslag en storting van afval, een mogelijke verbetering in de kwaliteit van het product, grotere arbeidsveiligheid en verbeterde arbeidshygiëne.

Korting op toegevoegde-waardeheffing

De vruchten van dergelijke investeringen zullen echter pas op langere termijn geplukt kunnen worden. Daarom willen De Groenen extra kortingen op de toegevoegde-waardeheffing toepassen voor bedrijven die de totale levenscyclus van hun product milieuvriendelijker hebben gemaakt. Deze kortingen kunnen gefinancierd worden door BTW en accijnzen op milieuvriendelijke producten en diensten te verhogen.

Groei arbeidsintensieve en milieuvriendelijke bedrijvigheid

Met het groene fiscale stelsel en de voorgestelde kortingen op de toegevoegde-waardeheffing voor milieuvriendelijk producerende bedrijven willen De Groenen een verschuiving bereiken van groei van vervuilende en arbeidsextensieve sectoren naar arbeidsintensieve en milieuvriendelijke bedrijvigheid.

Bedrijfsleven/multinationals

De Groenen willen dat het bedrijfsleven zich inspannt om verantwoord te ondernemen, zowel op sociaal gebied als op dat van het milieu en dat van de mensenrechten. Vooral multinationals dienen zich hierbij aan te sluiten, omdat zij een bijzondere verantwoordelijkheid hebben over de gehele wereld. Wij denken aan concrete verbeteringen op deze gebieden. Bedrijven worden verplicht om over hun internationale activiteiten verantwoording af te leggen in hun jaarverslag. Op eigen gebied zullen raden van commissarissen en raden van toezicht in het bedrijfsleven meer democratisering betrachten, bijvoorbeeld door middel van het inbrengen van meer invloed van werknemers en aandeelhouders; deze zullen meer dan tot nu toe gebruikelijk is commissarissen moeten kunnen benoemen.

18. Basisinkomen: maakt arbeid goedkoper

Individueel

Als alternatief voor het huidige sociale-zekerheidsstelsel kiezen De Groenen voor een individueel basisinkomen voor iedere Nederlander boven de 18 jaar. Het basisinkomen is een onvervreemdbaar inkomen dat iedere burger krijgt, ongeacht zijn inkomsten uit arbeid of bezit en ongeacht het inkomen van een partner. Het basisinkomen verenigt sociale rechtvaardigheid met individuele zelfstandigheid.

Hard minimum

De kern van de zaak is: minimum is minimum. Geen mitsen en maren; met het minimum mag niet worden gesjoemeld. De staat moet onvoorwaardelijk garanderen dat niemand daaronder kan zakken. Eventuele voorwaarden of verplichtingen (bijvoorbeeld om werk te zoeken) komen pas boven dat minimum aan de orde.

Voor een dergelijk hard minimum is het basisinkomen de meest efficiënte vorm.

Aanvullende uitkeringen

Het basisinkomen vervangt alle bestaande regelingen voor het minimuminkomen. Niet méér dan dat. De WAO en de WW worden aanvullende uitkeringen, zoals het pensioen al een aanvullende uitkering is op de AOW. Personen die aantoonbaar (door lichamelijke of geestelijke gebreken) niet in staat zijn extra inkomsten te verwerven, kunnen een aanvulling op het basisinkomen krijgen.

Zeshonderd euro

Wie anno 2003 serieus over een basisinkomen praat, heeft het over ongeveer €600 per persoon per maand. Hoger kan niet, lager hoeft niet. Invoering kost ongeveer €10 à 12 miljard extra. De Groenen willen dit financieren uit de door ons gewenste heffing op de toegevoegde waarde of door de loonstijging gedurende enkele jaren te matigen.

Geleidelijke invoering

De invoering van het basisinkomen zal geleidelijk plaatsvinden. Mensen in loondienst krijgen het basisinkomen vermeld op het loonstrookje. Uitkeringsgerechtigden krijgen in eerste instantie de keus tussen €600 per maand zonder verplichtingen, of een hoger bedrag tegen de gangbare verplichtingen. Invoering via een negatieve voet van de inkomstenbelastingvoet zien wij als een goede methode.

Beter antwoord op flexibilisering

De bedoeling van het basisinkomen is iedereen te verzekeren van een volwaardige plaats in de samenleving. Het basisinkomen mag natuurlijk niet ontfaan in een excuus om zich neer te leggen bij een tweedeling tussen werkenden en niet-werkenden. Niets in het basisinkomen belet ons om naar volledige werkgelegenheid te streven. Omgekeerd biedt het basisinkomen zoveel praktische voordelen, dat het ook bij volledige werkgelegenheid de moeite waard is. Een van die voordelen is, dat mensen die iets bijverdienen niet op hun (basis-)uitkering worden gekort. Het basisinkomen kan dus veel beter inspelen op de flexibilisering van de arbeidsmarkt dan het huidige sociale stelsel.

Stimulering samenwonen

Een 'groen' voordeel van het basisinkomen is, dat mensen die gaan samenwonen niet worden gestraft met verlies van hun uitkering. Daardoor zullen zij dat vaker doen, wat onder meer tot besparing op het energieverbruik en minder woningbouw kan leiden.

Geëmancipeerd inkomensbeleid

Zolang er nog geen basisinkomen is, steunen De Groenen ieder voorstel dat in de richting van een basisinkomen gaat. Te denken valt aan individualisering van de uitkeringen, invoering van een volksverzekering voor zorg ten behoeve van alleenstaanden met kinderen en verhoging van de belastingvrije voet. Deze maatregelen en de invoering van het basisinkomen kunnen gezien worden als het fundament voor een geëmancipeerd inkomens- en sociale-zekerheidsbeleid.

19. Arbeidsmarkt: banen in de strijd tegen armoede

Inkomensverschillen nemen toe

Nederland is rijk. Het land kent tienduizenden miljonairs. Van gekkigheid weten velen niet meer wat ze met het geld aanmoeten; een derde vliegvakantie, een derde auto of het huis vol met luxe apparatuur. Aan de andere kant staat een grote groep mensen die wel mag toekijken, maar die geen deel heeft aan deze rijkdom. De inkomensverschillen zijn onder paars, een regering waarin nota bene de PvdA de premier leverde, nog verder toegenomen. Tijdens de 87 dagen van het kabinet-Balkenende is die toestand eerder verslechterd dan verbeterd.

Relatieve armoede

Hoewel ons sociale minimum in een groot deel van de wereld als droomsalaris geldt, is er wel degelijk sprake van een probleem. Toenemende inkomensverschillen leiden tot sociaal-psychologische problemen voor mensen die moeite hebben de eindjes aan elkaar te knopen, terwijl zij om zich heen zien vele anderen daar geen enkele moeite mee hebben. Bovendien heeft een onderzoek van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) aangetoond dat armoede ook in Nederland het fysieke welzijn aantast. Mensen met een laag inkomen leven gemiddeld vijf jaar korter dan mensen met een goede inkomenspositie, en zij verkeren gedurende hun leven gemiddeld twaalf jaar langer in een slechte gezondheid.

Volledige werkgelegenheid

De overheid heeft de taak om de sociaal-economische structuur zodanig te organiseren, dat iedereen die wil werken ook daadwerkelijk aan de slag kan. Dat is de beste armoedebestrijding. Volledige werkgelegenheid is een doelstelling die vaak gezien wordt als utopie. Het loslaten van dit streven betekent evenwel dat veel mensen worden afgeschreven. Daarom is het noodzakelijk dat de overheid een actief beleid blijft voeren op dit front. De Groenen stellen een aantal maatregelen voor waardoor volledige werkgelegenheid daadwerkelijk in zicht komt. Verschillende instrumenten uit ons programma leiden tot aanzienlijk meer banen.

Structurele maatregelen

Allereerst zijn De Groenen voorstander van structurele maatregelen, zoals verwoord in hoofdstuk 15. Ze komen neer op fiscale maatregelen die leiden tot zowel meer werkgelegenheid als een zorgvuldiger omgaan met energie en grondstoffen. De productieheffing en de gelijktrekking van de belastingvrije voet en het minimum inkomen kan leiden tot tienduizenden extra banen, zonder dat het de staat iets kost. Zowel werkgevers als werknemers profiteren van deze verandering, een echte win-win-situatie.

Flexibilisering

Flexibilisering van de arbeidsmarkt zet gestaag door. De Groenen zien deze ontwikkeling veeleer als een uitdaging dan als een gevaar voor de samenleving. Bovendien zal invoering van het basisinkomen ertoe leiden, dat de flexibele werknemer niet constant wordt geconfronteerd met de sociale dienst en met te

grote fluctuaties in zijn inkomen. Flexwerk wordt zo een volwaardig alternatief voor werkzoekenden. Met het basisinkomen kunnen duizenden mensen extra aan het werk komen. Met name laaggeschoolden profiteren hiervan, dus juist de mensen die het meest lijden onder de werkloosheid.

Melkertbanen

Mensen die in het door ons voorgestelde systeem van productieheffing en basisinkomen toch niet in staat zijn op eigen kracht aanvullende werkzaamheden te vinden, krijgen in eerste instantie een zogenaamde 'Melkertbaan' in de collectieve sector aangeboden. Het succes van de Melkertbanen heeft bewezen dat maatschappelijke en culturele instellingen grote behoefte hebben aan extra menskracht, en dat uitkeringsgerechtigden dolgraag een zinvolle tijdsbesteding willen. Gezien dit succes willen De Groenen ook additionele banen creëren in sectoren als natuurbeheer, ecologisch verantwoorde landbouw, ontwikkelingssamenwerking, openbaar vervoer en afvalverwerking.

Scholingsprogramma's

Door de vergrijzing en de ontgroening van de samenleving kan binnen afzienbare tijd schaarste ontstaan op de arbeidsmarkt. De vraag naar geschikt personeel is in sommige sectoren groter dan het aanbod. Bedrijven zullen zelf veel meer moeten investeren in scholing om de inzetbaarheid van werknemers te vergroten. De overheid heeft de taak de randvoorwaarden te verbeteren opdat meer mensen ongestoord aan (her)scholing kunnen deelnemen. Studeren met behoud van uitkering bijvoorbeeld wordt mogelijk gemaakt. Een en ander sluit aan bij de gewenste kenniseconomie.

Ouderen

De Groenen vinden dat ouderen even als jongeren het recht hebben zich in te zetten voor de maatschappij op de manier die zij kiezen. Daarom willen we de pensioenleeftijd flexibiliseren, dat wil zeggen dat er geen moment meer zal zijn dat men verplicht moet stoppen met betaalde arbeid. Aan werkenden wordt de keuze geboden vanaf de 55ste verjaardag te kiezen voor deeltijd werk en vanaf de 60ste voor gehele of gedeeltelijke pensionering. Leeftijdsdiscriminatie in het algemeen zal worden bestreden.

Tegengaan niet-gebruik

De armoede wordt met name veroorzaakt door de stijging van de huurlasten en de gemeentelijke heffingen. Het niet-gebruik van voorzieningen voor minima, zoals kwijtschelding van gemeentelijke belastingen en de bijzondere bijstand, dient dan ook te worden teruggedrongen. De huursubsidie wordt afgeschaft, dit geeft een forse vermindering van de bureaucratie. Het minimumloon en de basisuitkeringen worden aangepast om het wegvallen van de huursubsidie te compenseren.

20. Ontwikkelingssamenwerking: uitgaan van eigen kracht

Armste landen

De toestand in de armste landen van de wereld is schrikbarend. Zowel schrijnende armoede als niets ontziende expansiedrift veroorzaken ecologische problemen. Bossen worden gekapt voor energievoorziening en om als landbouwgrond dienst te doen. Bodemerosie en rooibouw maken het land voor lange tijd onbruikbaar. De waterhuishouding is voorgoed verstoord, het land verwoestijnd. Voor honger vluchtende mensenmassa's laten een gesloopt land achter. Er is een massale, wereldwijde

inspanning nodig om de armoede te bestrijden. Noodhulp is aardig, maar structurele oplossingen zijn geboden.

Milieugebruiksruimte

De Groenen vinden dat de milieugebruiksruimte die voor mensen beschikbaar is evenwichtig moet worden verdeeld zodat voor iedereen op aarde een menswaardige ontwikkeling mogelijk is. Wij in het Westen nemen ecologisch veel te veel ruimte in beslag. We zullen veel bescheidener moeten worden om anderen voldoende levensruimte te gunnen.

Samenwerking en herverdeling, gericht op het ontstaan van een duurzaam samen leven van mens en natuur vormen de sleutelbegrippen voor internationale groene politiek. Over de gehele aardbol is een groene beweging in opkomst met het gemeenschappelijke motto: think globally, act locally (denk mondiaal, handel lokaal).

Gerichte ontwikkelingssteun

Voor de Groenen zijn de talenten en de vermogens van de mensen zelf het uitgangspunt. Ontwikkelingssteun moet de mensen niet het werk uit handen nemen, maar belemmeringen wegnemen die mensen ondervinden als ondernemer, of als opbouwende kracht in de samenleving. Ondernemerschap dient te worden gestimuleerd, evenals uitwisseling van kennis. Onderwijs, vooral ook aan vrouwen en meisjes is van het grootste belang. Ontwikkelde vrouwen trouwen later, krijgen minder kinderen en kunnen hun kinderen meer meegeven voor hun toekomst. Mede daarom is emancipatie van de vrouw, naast geboorteregeling, een belangrijke randvoorwaarde voor ontwikkeling.

Kwijtschelding van schulden is voor een aantal landen noodzakelijk om uit de negatieve spiraal te komen. Het budget voor ontwikkelingssamenwerking zal op een realistisch peil gebracht moeten worden, zodat er binnen twee generaties (maximaal 50 jaar) mondiaal van een gelijke verdeling van de beperkte milieugebruiksruimte sprake is. De rijke landen zullen op hun begroting in plaats van tienden van procenten minstens tien procent moeten reserveren voor het dichten van de kloof tussen arm en rijk. Wanneer de rijke landen nalaten voldoende van hun rijkdom te reserveren voor spreiding van de welvaart, zullen ongecontroleerde migratiestromen van arm naar rijk op gang komen, wat zal leiden tot een ernstige ontwrichting van de samenleving in beide werelden. De uiteindelijke doelstelling van de ontwikkelingssamenwerking is de opbouw van een werelddamenleving waarin niemand zich meer gedwongen voelt om zijn land te verlaten. Er zullen dan geen economische vluchtelingen meer zijn, uitsluitend normale migranten, in beide richtingen.

Export en import

De Groenen zijn voorstander van een Europees beleid van beperkte, gerichte protectionistische maatregelen, zowel voor de export als voor de import. Het uitgangspunt wordt gevormd door het principe 'zelf-afhankelijkheid' (self-reliance). De EU bepaalt of producten in Europa zelf zonder ecologische schade kunnen worden geproduceerd. Is dat het geval dan worden die producten beschermd tegen import. Exportproducten die elders verstorende effecten op economie of milieu hebben mogen niet worden uitgevoerd. Export van landbouwoverschotten moet tot het verleden behoren, tenzij als tijdelijke noodhulp bij hongersnoden. Voor producten die worden ingevoerd behoort een eerlijke prijs te worden betaald.

21. De Europese Unie: uitbreiden en integreren

Beleid van de Europese Unie

De Groenen wil dat Nederland zich in de Europese Unie inzet voor een beleid dat meer gericht is op duurzaamheid en het goedkoper maken van arbeid dan op economische groei. Samen met de Europese Federatie van Groene Partijen willen wij ijveren voor ecologische belastinghervormingen die leiden tot een zorgvuldiger omgaan met energie en grondstoffen en tot goedkopere werkgelegenheid.

Wapenbeheersing

Samen met de Europese Federatie van Groene Partijen willen wij ijveren voor internationale afspraken over wapenhandel. Deze moet minder verborgen zijn en streven naar vermindering van de verspreiding van kleine wapens en beëindiging van de verspreiding van antipersoonsmijnen.

Uitbreiding Europese Unie

De Groenen hopen spoedig Polen, Tsjechië, Slowakije, Slovenië, Hongarije, Estland, Letland, Litouwen, Malta en Cyprus te kunnen verwelkomen als nieuwe leden van de Europese Unie. Wij verwachten dat Roemenië en Bulgarije spoedig zullen volgen. Na de uitbreiding van de Europese Unie tot 27 leden willen wij dat de Europese Commissie de mogelijkheden van toetreding van Moldavië, Oekraïne en Rusland onderzoekt. Wij staan sceptisch tegenover de kandidatuur van Turkije. Wij willen dat Turkije de rechten van de Koerdische minderheid aanzienlijk verbetert.

De Europese conventie

Wij willen het Europese Parlement niet vergroten. Als norm voor de besluitvorming willen we dat Europese wetgeving ontstaat door een voorstel van de Europese Commissie, die door het Europees Parlement en een gekwalificeerde meerderheid van de Raad van Ministers wordt goedgekeurd. Het subsidiariteitsbeginsel moet een sterke plaats krijgen. Nationale parlementen moeten het recht krijgen om Europese wetgeving bij het Europese Hof van Justitie aan het subsidiariteitsbeginsel te toetsen.

Europese veiligheidsstructuur

De Groenen ondersteunt de militaire integratie binnen de Europese Unie. Voorop staat dat Nederland en elke staat het soevereine gezag houdt over zijn krijgsmacht en in staat blijft deze krijgsmacht onder een gemeenschappelijk commando weg te halen. Uitbreiding van de NAVO is voor ons acceptabel als ook Rusland en de Oekraïne uitzicht op volwaardig lidmaatschap wordt geboden.

22. Internationaal beleid: een vredige en democratische wereld

Vrede afdwingen

Voor wereldvrede is meer nodig dan goede wil. Soms is militaire druk van buitenaf noodzakelijk om een zich voortslepend intern conflict in een land te smoren.

Israël en Palestina

De Groenen is van oordeel dat de internationale gemeenschap moet streven naar één federatieve staat voor het grondgebied ten westen van de Jordaan. Joden en Arabieren moeten hierin dezelfde burgerrechten en rechten op vestiging hebben in het hele

land. De Groenen zijn aangesloten bij het platform Stop de bezetting.

Internationaal recht

De Groenen zijn blij met de oprichting van het Internationaal Strafhof. Wij vinden het een kwalijke zaak dat de Verenigde Staten dit Strafhof tegenwerkt. Wij keuren bilaterale verdragen af als die militairen en politici met het staatsburgerschap van de Verenigde Staten onschendbaarheid verlenen. De Groenen pleiten voor bindende rechtspraak door het Internationaal Gerechtshof voor alle landen.

Oorlog tegen het terrorisme

De Groenen, verenigd met andere organisaties in het Platform tegen de Nieuwe Oorlog, keuren de Nederlandse steun aan de aanval Afghanistan af.

Terrorisme binnen het eigen grondgebied is een intern conflict. Het beroep op zelfverdediging van de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk mist elke grond en getuigt van minachting van het internationaal recht. Het in werking stellen van artikel 5 van het NAVO-verdrag is in strijd met het Handvest van de Verenigde Naties.

Verspreiding van massavernietigingswapens

Verspreiding van biologische, chemische en kernwapens is een punt van zorg. De grootste voorraden hiervan liggen in de Verenigde Staten, Rusland, Frankrijk, China en het Verenigd Koninkrijk. Daar moet ook de ontwapening beginnen. De bewapening van Irak, Noord-Korea en andere landen is een veel kleiner probleem wat onevenredig veel aandacht krijgt. De Groenen, verenigd met andere organisaties in het Platform tegen de Nieuwe Oorlog, keuren de unilaterale bedreiging van Irak door de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk af.

Verenigde Naties

Wij willen dat Nederland in de Verenigde Naties opkomt voor de daarin niet vertegenwoordigde volkeren, zoals onder meer de Inuit, de Tibetanen, de Koerden, de Palestijnen en de Indianen.

Veiligheidsraad

De Groenen wil de representativiteit van de Veiligheidsraad vergroten door het permanente lidmaatschap af te schaffen en het aantal zetels te verhogen. Met het afschaffen van permanente leden vervalt ook het vetorecht.

Bijlage 2

Amendementen i.v.m. opheffing Dagelijks Bestuur.

Statuten

Artikel 8 lid 2 schrappen "kiest uit het midden van het bestuur of daarbuiten een dagelijks bestuur van ten minste drie personen en".

Artikel 8 lid 6 wordt: "Drie leden van het partijbestuur gezamenlijk of de partijvoorzitter samen met een ander lid van het partijbestuur vertegenwoordigen de partij in en buiten rechte."

Huishoudelijk Reglement

Artikel 3 lid 12: vervang "dagelijks bestuur" door "partijbestuur".

Artikel 5 lid 5: vervang "dagelijks bestuur" door "partijbestuur".

Artikel 5 lid 6: vervang "Het dagelijks bestuur" door "De partijvoorzitter".

Amendementen i.v.m. invoering euro:

Statuten

Artikel 8 lid 7. Het bestuur heeft de toestemming van het congres nodig voor het aangaan van overeenkomsten die voor de partij een verplichting van meer dan € 5000,= op jaarbasis betekenen. Het bestuur heeft de toestemming van het congres nodig voor het aangaan van overeenkomsten tot verkrijging, vervreemding en bezwaring van registergoederen. Andere overeenkomsten waarbij de partij financieel risico loopt mag het bestuur niet aangaan. Artikel 8 lid 8. Het bestuur maakt bij elke schenking aan de partij welke ten minste € 5000,= bedraagt het bedrag en de naam van de schenker openbaar.

Huishoudelijk Reglement

Artikel 1 lid 6. De contributie bedraagt €27,= per jaar. Woont een lid, die de volledige contributie betaalt, op hetzelfde adres dan bedraagt de contributie voor deze huisgenoot €16,= per jaar. Voor personen met een minimuminkomen bedraagt de contributie €18,= en voor huisgenoten die een minimuminkomen hebben €7,=. Het abonnementsgeld voor Gras bedraagt €12,=.

Alternatief:

Artikel 1 lid 6. De contributie bedraagt €27,= per jaar. Voor personen met een minimuminkomen bedraagt de contributie €20,=. Het abonnementsgeld voor Gras bedraagt €13,=. Het partijbestuur kan een korting van ten hoogste tien procent geven aan leden en abonnees die de partij machtigen de contributie of het abonnementsgeld te innen.

Artikel 8 lid 1. Een lid kan verzoeken om een congresbesluit aan een correctief referendum te onderwerpen. Daartoe moet het lid binnen veertien dagen na het congres de handtekeningen van tien leden en een bewijs van betaling aan de partij van een borgsom van €100,= overleggen aan de congreswerkgroep.

Redactionele amendementen.

Statuten

Artikel 1 lid 1. De naam van de partij is: De Groenen.

Artikel 7 lid 1. Het hoogste gezag van De Groenen berust bij de algemene ledenvergadering, genaamd: het congres.

Uit de afdeling Zuid-Holland

Verslag van de vergadering van 25 september.

Aanwezig: Otto ter Haar (landelijk partijbestuur), Huib Poortman, Margje Vlasveld (Groene Brug), Jan Hartstra, Jan Willem van Leenhoff (lid GL), Marjola de Vries, Harry Schoch (lid SP). Afwezig met bericht: Jacques de Coo, Jos Huizer, Helene Stafleu, Frank Plate, Rob Visser, Anna van Kruiswijk, Paul Gobee.

Hans Ramaer heeft Margje tevoren uitgebreid ingelicht over zijn statenlidmaatschap voor De Groenen in de periode 1995-1999 op de lijst GL/De Groenen en zijn ervaringen daarmee.

Vastgesteld wordt dat De Groenen willen meedoen aan de PS verkiezingen in Z-H.

Frank Plate heeft te kennen gegeven aan het programma voor Z-H te willen werken. Hij zal door Margje benaderd worden om een werkgroepje op te zetten om een programma te schrijven. Naast het beginselprogramma van De Groenen lijkt het de aanwezigen verstandig om ook de programma's van GL, SP en D66 in Zuid-Holland te bekijken. We willen een kort en bondig programma tweezijdig bedrukt op A3 formaat.

We willen ons beperken tot de belangrijkste punten voor De Groenen en de punten waarmee de Groenen zich duidelijk onderscheiden van andere partijen. Hieronder een rijtje onderwerpen, dat in het programma kort uitgewerkt zou moeten worden:

- =een groen beleid voor het Groene Hart,
- =bevorderen van autovrije binnensteden,
- =uitbreiding van fietsroutes,
- =kiezen voor openbaar vervoer in plaats van het uitbreiden van het wegennet,
- =bevordering biologische en regionale landbouw en directe afzet van deze producten aan verzorgingshuizen, ziekenhuizen en schoolkantines,
- =een plan voor waterbeheer en waterberging,
- =een plan om zonne- en windenergie projecten te bevorderen,
- =meer en betere (hardere) randvoorwaarden voor duurzaam bouwen, opnemen van duurzaam-bouwen voorschriften in de gemeentelijke bouwverordeningen
- =werkgelegenheidsprojecten in recycling, landbouw en wijkbeheer,
- =bevorderen van democratie in regionale besturen. De oplage is afhankelijk van de financiële mogelijkheden.

Het conceptprogramma moet 2 weken tevoren worden rondgestuurd zodat amendementen kunnen worden ingediend. Op 27 november zal het concept en de amendementen aan de leden worden voorgelegd op een vergadering in Leiden.

De volgende aanwezigen willen in principe een plaats op de kandidatenlijst:

Margje Vlasveld, Huib Poortman, Jan Hartstra, Hans Ramaer.

De conceptlijst moet tegelijk met het conceptprogramma klaar zijn. Margje belt de mensen.

Voor het indienen van de handtekeningen in de kiesdistricten worden de volgende mensen gevraagd een coördinerende taak op zich te nemen: Huib Poortman voor Rotterdam Helene Stafleu voor Dordrecht Jacques de Coo voor Leiden Michel Dufresne of Nora Borsboom voor Den Haag

Veel geld is er niet, het wordt dus een lowbudget campagne. Dat past echter wel bij ons. Er zijn al leuke ideeën, maar dat moet nog even een verrassing blijven.

De hoofdpunten uit het programma moeten in een folder op A5 formaat komen.

De Groenen willen eventueel met andere partijen samen een lijst vormen als De Groenen herkenbaar blijven.

Margje is naast lid van de Groene Brug en dus ook lid van GL. Ze heeft zich een maand geleden aangemeld voor een verkiesbare plaats op de lijst van GL. Op 24 september heeft het gesprek plaatsgehad met de kandidatencommissie. Aan het eind van dat gesprek heeft Margje gezegd dat De Groenen ook aan de verkiezingen mee willen doen en ze heeft gepleit voor een gecombineerde lijst met GroenLinks en De Groenen zoals 1995-1999 toen Hans Ramaer voor De Groenen in de fractie zat, tot ieders tevredenheid.

Een gezamenlijke lijst GL/De Groenen is wat De Groenen betreft daarom (weer) een optie.

De kans dat Margje op een verkiesbare plaats komt is niet erg groot. Veel huidige Statenleden willen doorgaan. Een gecombineerde lijst GL/De Groenen is vrijwel uitgesloten. Dit komt door een afwijzende houding van een klein aantal kaderleden van GroenLinks, die echter nog steeds veel invloed lijken te hebben. Een van de leden van de kandidatencommissie van GL, de voormalige voorzitter van de afdeling Zuid-Holland, zei dat hij er trots op was dat hij er persoonlijk voor had gezorgd dat de samenwerking met De Groenen werd verbroken in 1999. De Groenen waren zo klein dat ze in zijn ogen geen aanspraak konden maken op een verkiesbare plaats. Hans Ramaer vertelde voorafgaand aan de vergadering dat het voorstel voor het verbreken van de samenwerking op een vergadering in Delft het niet haalde. Het punt werd toen uitgesteld naar een extra vergadering in Leiden. Daar werd het opnieuw voorgelegd en is het voorstel om te breken met De Groenen met een kleine meerderheid aangenomen.

Margje vraagt zich af hoe de verhoudingen nu liggen in GroenLinks. Er zijn binnen GroenLinks discussies over het wat bleke groene gezicht van GroenLinks. Als Margje bij GroenLinks geen verkiesbare plaats krijgt kunnen De Groenen deze afwijzing benutten voor de campagne voor zelfstandige deelname.

Volgende vergadering woensdag 27 november in het stadhuis van Leiden om 20.00uur.

Margje Vlasveld

Colofon

Gras is een landelijk mededelingenblad van de politieke partij De Groenen. Het verschijnt onder verantwoordelijkheid van het partijbestuur. U kunt de redactie bereiken via het landelijk secretariaat.

Eindredactie en opmaak: Otto ter Haar

Drukkerij: GSB Heijt BV, Amsterdam

Met bijdragen van: Frank Plate, Huib Poortman, Elle Ankone, Jaap Vonk, Otto ter Haar, Helene Stafleu, Margje Vlasveld

Agenda

9 november Gras 18
15-17 november 2002, 13^e Council EFGP, Brussel
16 november 29^e partijcongres, Leiden
23 november 30^e partijcongres, Utrecht
27 november, afdeling Zuid-Holland, stadhuis Leiden
3-10 december, tekenen ondersteuningsverklaringen
10 december, kandidaatstelling Tweede Kamer
14 december 2002, 31^e partijcongres, Utrecht
22 januari 2003, verkiezing Tweede Kamer
27 januari 2003, kandidaatstelling provinciale staten
11 maart 2003, verkiezing provinciale staten
voorjaar 2003, 14^e Council EFGP, Malta
26 mei 2003, verkiezing Eerste Kamer
28 april 2004, kandidaatstelling Europees Parlement
10 juni 2004, verkiezing Europees Parlement

Landelijk secretariaat De Groenen

Postbus 1251
3500 BG UTRECHT
Tel. 030-2381700
Fax. 030-2381701
info@degroenen.nl
www.degroenen.nl

De Groenen zijn vertegenwoordigd in de Eerste Kamer via de Onafhankelijke Senaats Fractie, in de Provinciale Staten van Noord-Holland en Gelderland en in de gemeenteraden van Amsterdam, Leiden en Zwolle. De Groenen zijn lid van de Europese Federatie van Groene Partijen.

Partijbestuur

Voorzitter: Otto ter Haar, 030-2381700, info@degroenen.nl
Lid DB, Helene Stafleu, 078-6176305, hmfstafleu@planet.nl
Lid DB, Huib Poortman, 010-2135315, hh.poortman@wanadoo.nl

Vertegenwoordigers afdelingen:
Amsterdam, Paul Berendsen, 020-4704680, paulbe@xs4all.nl
Amsterdam, Bert Tiddens, 020-4904421, bert.tiddens@vara.nl
Leiden, Harry Schoch, 071-5123561, h.p.schoch@freeler.nl
Haarlem, Job Jongkind, 023-5374340, jobjongkind@yahoo.com
Haaglanden, Frank Plate, 015-2133801, f.plate@leiden.nl
Groningen/Drenthe, Bob de Vries, 050-5882159, degroenen-haren@hetnet.nl
Utrecht, Andreas Ligtoet, 030-2515450, ligtva2@residentie.net

Lidmaatschap

Lidmaatschap € 27
Grasabbonnement € 12

U wordt lid van De Groenen of abonnee van Gras door overmaking van uw contributie op Postbanknummer 306434 t.n.v. De Groenen, Utrecht